

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DOBRZANY NA LATA 2026-2036

Opracowanie:

Urząd Miejski w Dobrzanach

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 opracowano w oparciu o analizę materiałów źródłowych (aktualnych dokumentów planistycznych i sprawozdań) Urzędu Miejskiego w Dobrzanach i gminnych jednostek organizacyjnych, dane statystyczne ujęte w formie wskaźników, wykresów i tabel porównawczych oraz informacje pozyskane w procesie partycypacji społecznej.

Strategia Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 zawiera najaktualniejsze dane w momencie opracowywania niniejszego dokumentu, a więc dane według stanu na 31 grudnia 2024 roku (o ile nie zaznaczono inaczej).

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I:.....	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej	10
3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	13
4. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	15
5. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	19
5.1. Ocena sytuacji w Gminie	20
5.2. Pożądane priorytety rozwojowe	25
6. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej.....	26
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY DOBRZANY	30
1. Misja i wizja	31
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.	32
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Dobrzany oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	51
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.....	67
1. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	71
2. Ramy finansowe i źródła finansowania	73
ZAŁĄCZNIKI	75
Załącznik nr 1: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Dobrzany	76
Załącznik nr 2: Wzór ankiety	145
Załącznik nr 3: Tabela ewaluacyjna.....	151

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju gminy w perspektywie do 2036 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe. Strategia stanowi również formalną podstawę i uzasadnienie do aplikowania o zewnętrzne środki finansowe na realizację celów rozwojowych Gminy oraz wsparcie w procesie przygotowania dokumentacji aplikacyjnej.

Strategia Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Dobrzany, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla innych sektorowych planów i programów powstających w gminie podczas jej obowiązywania. Dodatkowo Strategia Rozwoju Gminy Dobrzany będzie stanowiła ramy dla tworzenia planów i programów lokalnych, które będą realizowane w trakcie jej obowiązywania. Dzięki temu dokument ten będzie zawierał wytyczne oraz stanie się punktem odniesienia dla wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych na poziomie lokalnym w Gminie Dobrzany, mających na celu wspieranie rozwoju w okresie od 2026 do 2036 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 została opracowana w sposób kompleksowy, z wykorzystaniem różnorodnych danych i dokumentów jako podstawy dla jej tworzenia. Dokument powstał w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne, sprawozdania oraz dane statystyczne, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Gminy Dobrzany w określonym czasie. Kluczowym dokumentem prawnym, który był wykorzystywany w procesie przygotowania Strategii, była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ustawa ta stanowi podstawę prawną dla funkcjonowania samorządów lokalnych (w tym Gminy Dobrzany) i określa ich zakres kompetencji oraz zasady działania. Wykorzystanie tego aktu prawnego pozwoliło na opracowanie strategii rozwoju uwzględniającej istniejące ramy prawne i możliwości działania gminy w zakresie jej rozwoju na lata 2026-2036.

Prace nad Strategią rozpoczęto we wrześniu 2025 roku, po decyzji Burmistrza Dobrzan o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Pierwszym krokiem było podjęcie Uchwały nr XVII/124/25 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 16 września 2025 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia dokumentu poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy. Analiza pogłębiona została o wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego oraz o informacje i materiały pozyskane podczas wywiadu pogłębionego.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Dokument powstał przy wsparciu ekspertów z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania, w składzie:

- **Irma Kuznetsova**, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – kierownik projektu,
- **Iwona Nowacka**, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – recenzent projektu,
- **Nina Jędrusik** – Ekspert ds. strategii i rozwoju lokalnego, koordynator projektu,
- **Natalia Szarzyńska** – Starszy Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- **Dominik Heydrych** – Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego.

Na poniższym schemacie przedstawiono kluczowe etapy przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036.

STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY DOBRZANY

Na podstawie przeprowadzonej **Diagnozy sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej Gminy Dobrzany** zidentyfikowane zostały najważniejsze potencjały rozwojowe oraz problemy dotyczące Gminy i jej najbliższego otoczenia. Poniższe wyszczególnienie zawiera **wnioski w wymiarze przestrzennym, klimatyczno-środowiskowym, gospodarczym i społecznym** opracowane w oparciu o Diagnozę, która stanowi Załącznik nr 1. Wnioski stanowią jedną z podstaw do sporządzenia celów strategicznych i kierunków działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszej Strategii.

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Dobrzany jest miejsko-wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, we wschodniej części powiatu stargardzkiego. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), w 2024 roku zamieszkiwało ją 4 476 osób. W tym samym roku jej całkowita powierzchnia wyniosła 135 km², co przełożyło się to na gęstość zaludnienia równą 33,2 os./km².

Pod względem administracyjnym, Gmina Dobrzany podzielona jest na 13 sołectw. Centrum jednostki a zarazem jej siedzibą jest miasto Dobrzany, w którym obserwuje się największą koncentrację usług oraz funkcji administracyjnych, kulturowych oraz sportowo-rekreacyjnych.

Pomimo znaczącego udziału użytków rolnych w strukturze użytkowania terenu (54,4%), funkcja rolnicza Gminy Dobrzany odgrywa rolę istotną, choć nie dominującą. Zgodnie z Klasyfikacją funkcjonalną gmin Polski na potrzeby Monitoringu planowania przestrzennego Śleszyńskiego i Komornickiego, Gmina Dobrzany zaliczona została do grupy gmin z umiarkowaną funkcją rolniczą.

Gmina charakteryzuje się względnie dobrą dostępnością transportową – kluczowym elementem układu komunikacyjnego stanowi przebiegająca przez jej wschodnią część droga wojewódzka nr 151 łącząca Gorzów Wielkopolski ze Świdwinem. Uzupełnienie układu stanowi sieć dróg powiatowych i gminnych.

Co istotne, istniejąca sieć drogowa zapewnia mieszkańcom sprawne przemieszczanie się zarówno w jej obrębie, jak i w kierunku sąsiednich powiatów. W ciągu 30 minut z centrum Dobrzan można dojechać samochodem osobowym m.in. do Stargardu, Choszczna, Ińska czy Chociwla.

Warto także dodać, że Gmina Dobrzany położona jest w pobliżu przebiegu dróg krajowych nr 10 i 20. W kontekście dostępności transportowej szczególne znaczenie ma droga krajowa nr 10, która została już częściowo rozbudowana do standardu drogi ekspresowej i docelowo ma połączyć Szczecin z Warszawą. Co istotne, planowana budowa węzłów drogi S10 w miejscowościach Suchań i Rzecz, położonych w sąsiedztwie Gminy, w znacznym stopniu przyczyni się do poprawy jej dostępności komunikacyjnej w przyszłości.

Przez południową część Gminy przebiega niezelektryfikowana, drugorzędna linia kolejowa nr 403, przy czym obecnie na jej terenie funkcjonuje jedynie stacja kolejowa w miejscowości Ognica. Sytuacja ta ogranicza dostępność transportu kolejowego dla mieszkańców pozostałych obszarów jednostki – zwłaszcza tych znacznie oddalonych od stacji. Warto

jednak podkreślić, że realizowane ze stacji połączenia pasażerskie zapewniają stosunkowo dobrą dostępność komunikacyjną w relacjach lokalnych oraz regionalnych.

Na terenie Gminy Dobrzany funkcjonuje publiczny transport zbiorowy, działający na podstawie porozumienia międzygminnego zawartego 10 marca 2021 roku z gminą Marianowo. Obecnie kursowania autobusów odbywa się w oparciu o dwie linie autobusowe, umożliwiające mieszkańcom przemieszczanie się zarówno w jej granicach, jak i dojazd do miejscowości położonych poza jej obszarem.

Jednym z elementów infrastruktury komunikacyjnej, stanowiącym alternatywę dla transportu samochodowego, jest infrastruktura rowerowa. Obecny brak dróg rowerowych na terenie Gminy Dobrzany wskazuje na potrzebę rozwoju tego rodzaju infrastruktury, co przyczyni się do poprawy dostępności i mobilności mieszkańców.

Elementem współczesnego rozwoju jest dostęp do szerokopasmowego Internetu. Obecnie część obszaru Gminy Dobrzany jest już objęta jego zasięgiem, co sprzyja rozwojowi społeczno-ekonomicznemu. Natomiast konieczne są dalsze inwestycje w tej dziedzinie, aby zapewnić równy dostęp do usług cyfrowych i tym samym wspierać rozwój jednostki oraz przeciwdziałać wykluczeniu cyfrowemu jej mieszkańców.

Wprowadzona w 2023 roku reforma planowania przestrzennego nakłada obowiązek opracowania Planu Ogólnego obejmującego cały obszar gminy, co może stać się podstawą do wprowadzenia harmonijnej, przyszłej polityki przestrzennej jednostki. Obecnie nadrzędnym dokumentem planistycznym na terenie Gminy Dobrzany jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które przyjęte zostało uchwałą nr XXVII/220/02 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 7 października 2002 r. Jednakże zgodnie z uchwałą nr V/32/24 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 26 lipca 2024 r., Gmina Dobrzany przystąpiła do opracowania Planu Ogólnego – dokumentu mającego zapewnić skoordynowane planowanie przestrzenne, z uwzględnieniem ochrony środowiska, rozwoju infrastruktury oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Aktami prawa miejscowego w zakresie planowania przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Obecnie na terenie Gminy Dobrzany obowiązują 3 MPZP, które w przybliżeniu pokrywają 0,1% jej powierzchni.

Gmina charakteryzuje się wysokimi walorami turystycznymi i rekreacyjnymi, wynikającymi nie tylko ze zlokalizowanymi na jej terenie zabytkami, ale również z malowniczego położenia w otoczeniu lasów oraz licznych jezior. Naturalne środowisko sprzyja rozwojowi takich form aktywności jak wędkowanie, grzybobranie czy turystyka piesza i rowerowa. Przez teren Gminy przebiegają szlaki turystyczne stanowiące potencjał do rozwoju aktywnych form wypoczynku. Ponadto ważnym elementem oferty rekreacyjnej jest również kąpielisko nad jeziorem Krzemień, który cieszy się dużą popularnością w sezonie letnim.

Warto także dodać, że Gmina Dobrzany stanowi część obszaru kulturowo-krajobrazowego „Dolina Iny”. Obszar ten charakteryzuje się występowaniem miast o średniowiecznej metryce, lokowanych wzdłuż doliny rzeki Iny, posiadających elementy historycznej tkanki urbanistycznej związane z rzeką i jej dopływami, takie jak młyny, mosty czy miejsca dawnych portów rzecznych.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej

Gmina Dobrzany charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, której obecny kształt uformował się głównie podczas stadiału pomorskiego zlodowacenia bałtyckiego. Jednakże obecnie nie posiada ona znaczących pokładów surowców naturalnych – jedynym udokumentowanym złożem jest złożo piasków i żwirów „Mosina”, którego eksploatację zaniechano.

Pod względem hydrograficznym, Gmina Dobrzany położona jest w dorzeczu Odry i w całości należy do zlewni rzeki Iny. Teren jednostki charakteryzuje się rozbudowaną siecią hydrograficzną o pasowym, równoleżnikowym układzie, z wodami odprowadzanymi na zachód. Największymi ciekami wodnymi na jej terenie są Ina, Pęczinka i Krępa, uzupełniane przez liczne mniejsze cieki.

Do elementów wód powierzchniowych na terenie Gminy należą także jeziora, przy czym największym jest jezioro Krzemień, odznaczające się malowniczym krajobrazem oraz urozmaiconą florą i fauną. Występujące w obrębie jednostki jeziora pełnią zróżnicowane funkcje, w tym przyrodnicze, retencyjne i krajobrazowe, wzbogacając lokalny system hydrologiczny.

Podstawowymi jednostkami umożliwiającymi gospodarowanie wodami powierzchniowymi są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Na terenie Gminy Dobrzany zlokalizowanych jest 6 JCWP rzeczne oraz 4 JCWP jeziorne, przy czym wszystkie z określonym stanem ogólnym odznaczają się złym stanem wód. Ponadto w jej obrębie znajdują się 2 JCWP podziemne z dobrym stanem wód. W związku z tym konieczne jest podjęcie działań na rzecz poprawy stanu wód powierzchniowych oraz ochrony dobrego stanu wód podziemnych – zarówno w aspekcie jakościowym, jak i ilościowym.

Na terenie Gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia 0,2%, 1% i 10%. W związku z tym konieczne jest prowadzenie działań adaptacyjnych, obejmujących zarówno racjonalne gospodarowanie wodami i rozwój retencji, jak i odpowiednie przygotowanie oraz reagowanie na potencjalne zagrożenia powodziowe.

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Polski W. Okołowicza, Gmina Dobrzany położona jest pomorskim regionie klimatycznym, kształtowanym przede wszystkim przez wpływy Morza Bałtyckiego. Jednocześnie region ten charakteryzuje się dużą zmiennością warunków pogodowych, co wynika z ze ścierania się w jego obrębie wpływów klimatu morskiego i lądowego, a także wpływu czynników lokalnych.

Pomimo korzystnych warunków przewietrzania, Gmina Dobrzany zмага się z problemem lokalnego zanieczyszczenia powietrza w okresie jesienno-zimowym, spowodowanego głównie emisją z indywidualnych systemów ogrzewania. Sytuacja ta wymaga kontynuacji działań ograniczających emisję w sektorze komunalno-bytowym, w tym termomodernizacji budynków, poprawy efektywności energetycznej oraz wzmacniania świadomości ekologicznej wśród mieszkańców.

Na terenie Gminy Dobrzany nie funkcjonuje żadna stacja pomiarowa wchodząca w skład wojewódzkiego systemu monitoringu jakości powietrza, prowadzonego przez Główny

Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ). Ponadto brak jest również lokalnych czujników oraz mierników jakości powietrza. W związku z tym dostrzega się potrzebę rozwoju gminnego systemu monitoringu jakości powietrza, który umożliwiłby bieżącą ocenę stanu środowiska oraz skuteczność działań proekologicznych.

Zgodnie z podziałem Polski na regiony geobotaniczne Matuszkiewicza, teren Gminy Dobrzany położony jest na granicy Bałtyckiej i Wielkopolsko-Pomorskiej krainy przyrodniczo-leśnej. Ze względu na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe, na terenie Gminy ustanowiono następujące formy ochrony przyrody: Iński Park Krajobrazowy, obszar Natura 2000 Pojezierze Ińskie, obszar Natura 2000 Ostoja Ińska, 3 użytki ekologiczne oraz 6 pomników przyrody. Ponadto przez jej teren przebiega korytarz ekologiczny Puszcza Goleniowska – Puszcza Drawska, który choć nie jest formą ochrony przyrody, to pełni ważną funkcję jako obszar umożliwiający przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami.

Zieleń i zasoby środowiska naturalnego odgrywają kluczową rolę dla zdrowia oraz jakości życia mieszkańców. W związku z tym rozwój Gminy Dobrzany – zarówno w wymiarze przestrzennym, gospodarczym, jak i społecznym powinien być prowadzony z poszanowaniem lokalnych zasobów przyrodniczych i równoległe z działaniami na rzecz ich ochrony. Zwiększanie bioróżnorodności, rozwój zieleni urządzonej oraz ochrona cennych siedlisk i korytarzy ekologicznych to nie tylko przejaw dbałości o środowisko, ale również istotny element kształtowania atrakcyjnej, zdrowej i przyjaznej przestrzeni do życia.

Analizując uwarunkowania klimatyczno-środowiskowe, należy podkreślić, że Gmina Dobrzany zalicza się do obszarów podatnych na skutki zmian klimatu – zarówno w kontekście zagrożenia powodziowego, jak i ryzyka niedoboru zasobów wodnych. Wymaga to podejmowania kompleksowych działań adaptacyjnych i mitygacyjnych, ukierunkowanych na ograniczanie zagrożeń oraz wzmacnianie odporności Gminy na konsekwencje zmian klimatycznych.

Rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE) stanowi jedno z kluczowych działań zarówno w kontekście łagodzenia skutków zmian klimatu, jak i realizacji celów transformacji energetycznej. Gmina Dobrzany posiada korzystne uwarunkowania do rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii. Jednakże brak funkcjonujących instalacji OZE wskazuje na potrzebę rozwoju odpowiedniej infrastruktury w tym zakresie w najbliższych latach.

Stan techniczny oraz poziom rozbudowania infrastruktury technicznej jest czynnikiem mogącym w sposób znaczący oddziaływać na środowisko naturalne oraz komfort życia mieszkańców jednostki. Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć wodociągową – zgodnie z danymi GUS, w 2024 roku dostęp do niej posiadało 94% mieszkańców. W mniejszym stopniu natomiast rozwinięta jest sieć kanalizacyjna – zgodnie z danymi GUS, w 2024 roku dostęp do niej posiadało 55,9% mieszkańców.

Z kolei mieszkańcy nieposiadający dostępu do sieci kanalizacyjnej odprowadzają nieczystości ciekłe przede wszystkim za pośrednictwem zbiorników bezodpływowych, z których znaczna część może być nieszczelna prowadząc o przenikania zanieczyszczeń do wód gruntowych. W związku z tym istotne będzie wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków, a także prowadzenie kontroli nieruchomości pod kątem posiadania

aktualnych umów oraz dowodów potwierdzających regularny wywóz nieczystości płynnych. Działania te mają kluczowe znaczenie dla ograniczenia ryzyka nielegalnych zrzutów oraz ochrony jakości wód i gleb.

Planując rozwój jednostki w kolejnych latach, należy uwzględniać nie tylko dalszą rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, ale również poprawę jej stanu technicznego. Szczególne znaczenie będzie miała modernizacja przestarzałych odcinków sieci wodociągowej oraz kompleksowe prace modernizacyjne w zakresie funkcjonującej oczyszczalni ścieków i stacji uzdatniania wody (SUW).

W Gminie Dobrzany zaopatrzenie w ciepło odbywa się w sposób rozproszony – głównie poprzez indywidualne źródła ciepła oraz nieliczne lokalne kotłownie, w których najczęściej wykorzystuje się paliwa stałe. Jednocześnie na jej terenie nie funkcjonuje ani zorganizowany, scentralizowany system ciepłowniczy, ani sieć gazowa.

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór i transport odpadów z terenu Gminy Dobrzany odpowiada przedsiębiorstwo Remondis Szczecin Sp. z o.o. Z kolei za zagospodarowanie odpadów komunalnych Celowy Związek Gmin R-XXI, z siedzibą w Nowogardzie. ramach funkcjonującego systemu gospodarki, właściciele nieruchomości zobowiązani są do selektywnego zbierania i przekazywania odpadów komunalnych.

Ponadto w ramach systemu gospodarowania odpadami, mieszkańcy Gminy mają również możliwość przekazywania odpadów do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Obecnie punkt zlokalizowany jest przy ul. Dalekiej, w sąsiedztwie oczyszczalni ścieków.

System gospodarowania odpadami w Gminie Dobrzany ulega względnie systematycznej poprawie, co potwierdza zwiększenie się udziału odpadów segregowanych z 28% w 2020 roku do 34% w 2024 roku. W kolejnych latach kluczowe będzie dalsze doskonalenie funkcjonującego systemu gospodarowania odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców – wzrost poziomu wiedzy i zaangażowania społeczności lokalnej przyczyni się do dalszego zwiększenia udziału odpadów zbieranych selektywnie.

Jednocześnie w miejscowości Kozy zlokalizowane jest nielegalne składowisko odpadów niebezpiecznych. Taka sytuacja stanowi poważne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego oraz zdrowia mieszkańców. Obecnie Gmina Dobrzany aktywnie działa na rzecz zlikwidowania składowiska, starając się przy tym o dofinansowanie na ten cel ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Gmina Dobrzany realizuje działania na rzecz ochrony środowiska, opierając się zarówno na dokumentach strategicznych, jak i inicjatywach wspierających ideę zrównoważonego rozwoju. Ich celem jest poprawa jakości życia mieszkańców, ochrona zasobów przyrodniczych oraz podnoszenie ładu przestrzennego i estetyki otoczenia. Co istotne, poza inwestycjami infrastrukturalnymi, podejmowane są również działania o charakterze edukacyjnym, w tym te ukierunkowane na zwiększanie wiedzy mieszkańców w zakresie właściwego postępowania z odpadami komunalnym – w szczególności w zakresie prawidłowej segregacji.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Gmina Dobrzany charakteryzuje się systematycznym wzrostem gospodarczym, świadczącym o stabilności lokalnej gospodarki. Pozytywne trendy w tym zakresie potwierdza rosnąca liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych, która corocznie przewyższa liczbę wyrejestrowań, wskazując na wzrost aktywności i przedsiębiorczości lokalnej. W nadchodzących latach kluczowe będzie kontynuowanie wsparcia sektora małych i średnich przedsiębiorstw, w tym poprzez rozwój infrastruktury, działania doradcze oraz ułatwienia w dostępie do finansowania. Takie podejście może przyczynić się do wzrostu zatrudnienia oraz wzmocnienia konkurencyjności jednostki w skali regionu.

W strukturze funkcjonujących na terenie Gminy podmiotów gospodarczych przeważają przedsiębiorstwa działające w budownictwie (sekcji F). Znaczny udział stanowią również przedsiębiorstwa prowadzące działalność związaną z handlem hurtowym i detalicznym, w tym naprawie samochodów osobowych włączając motocykle (sekcja G) oraz przetwórstwie przemysłowym (sekcja C). Do największych przedsiębiorstw działających na terenie jednostki należą: POL-OSTEG Sp. z o.o., COLINT VT-SPORT Sp. z o.o., FOREST Sp. z o.o. oraz SKATOM Sp. z o.o.

Czynnikiem kształtującym potencjał gospodarczy jest również sytuacja na lokalnym rynku pracy. W Gminie Dobrzany rynek pracy odznacza się względnie niskim poziomem bezrobocia, choć pozostaje wrażliwy na zmiany koniunktury gospodarczej. W latach 2020-2024 stopa bezrobocia kształtowała się na średnim poziomie 5,3%. Jednocześnie analizując strukturę osób bezrobocia w powiecie stargardzkim pozwala stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy charakteryzuje się znacznym udziałem osób o niskich kwalifikacjach oraz długim okresem pozostawania bez zatrudnienia. Wskazuje to na konieczność intensyfikacji działań aktywizacyjnych, w szczególności programów szkoleniowych i przekwalifikowania zawodowego, ukierunkowanych na podnoszenie kompetencji zawodowych oraz zwiększenie mobilności zawodowej osób bezrobotnych.

Analizując rynek pracy, należy również uwzględnić zapotrzebowanie na pracowników w poszczególnych sektorach zawodowych. W 2025 roku w powiecie stargardzkim występować będzie duży deficyt poszukujących pracy m.in. w następujących zawodach: elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy, farmaceuci, kierowcy autobusów, czy też lekarze, logopedzi i audiofonolodzy. Struktura zawodów deficytowych wskazuje kierunki rozwoju kształcenia zawodowego i polityki rynku pracy w kolejnych latach w regionie, co ma kluczowe znaczenie w kontekście kształtowania lokalnego rynku pracy.

Ze względu na charakter Gminy Dobrzany, rolnictwo pozostaje jednym z istotnych elementów lokalnej gospodarki. W 2020 roku użytki rolne zajmowały 95% powierzchni terenów użytkowanych rolniczo, przy czym w ich strukturze przeważały grunty pod zasiewami (61%). W kolejnych latach ważnym elementem działań będzie kontynuowanie działań wspierających sektor rolny, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju rolnictwa zrównoważonego oraz tworzenia gospodarstw ekologicznych.

Gmina Dobrzany stoi przed wyzwaniem związanym z dalszym rozwojem gospodarczym, rozbudową infrastruktury technicznej oraz prowadzeniem zrównoważonego rolnictwa. W najbliższych latach kluczowe znaczenie będą miały inwestycje w odnawialne źródła energii,

poprawę jakości powietrza i wód oraz rozbudowę sieci kanalizacyjnej. Działania te są niezbędne nie tylko dla wzmocnienia lokalnego potencjału gospodarczego, ale również dla podniesienia jakości życia mieszkańców.

Analiza stanu finansów samorządowych Gminy Dobrzany wskazuje na pozytywne tendencje w zakresie dochodów. W latach 2020-2024 budżet jednostki wzrósł o ponad 11,6 mln zł. Największy udział w strukturze budżetu stanowiły dochody bieżące, które mieściły się w przedziale od 22,4 mln zł do 29,7 mln zł. Z kolei dochody majątkowe charakteryzowały się znaczną zmiennością, osiągając wartości od blisko 2,6 mln zł do ponad 9,9 mln zł. Co istotne, w analizowanym okresie corocznie odnotowywano wzrost dochodów w porównaniu do roku poprzedniego, co wskazuje na utrzymującą się pozytywną tendencję i pozwala prognozować dalszy przyrost dochodów w kolejnych latach.

Wraz ze znacznym wzrostem dochodów na przestrzeni lat rosły również wydatki Gminy Dobrzany – z ponad 25,1 mln zł w 2020 roku do ponad 36 mln zł w 2024 roku. Sytuacja ta wynikała zarówno z praktycznie corocznego wzrostu wydatków bieżących, jak i ze znacznego zwiększenia wydatków majątkowych. Tendencja wzrostu wydatków bieżących jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących.

Struktura dochodów budżetowych Gminy Dobrzany świadczy o stosunkowo stabilnym, choć nie w pełni zrównoważonym modelu finansowania. W latach 2020-2024 w strukturze dochodów przeważały dotacje (średnio 41%) oraz subwencje (średnio 28%), przy czym średni udział dochodów własnych bez PIT i CIT kształtował się na poziomie 20%. Taka struktura dochodów wskazuje na ograniczoną samodzielność m.in. w zakresie samodzielnego finansowania inwestycji, ponieważ wysokość dochodów w dużym stopniu nie jest bezpośrednio zależna od władz samorządowych.

Natomiast analiza struktury dochodów podatkowych Gminy wskazuje, że w latach 2020-2024 wśród dochodów podatkowych najważniejszą rolę odgrywały podatek od osób fizycznych (PIT) oraz podatek od nieruchomości, których średnie roczne wartości kształtowały się kolejno na poziomie 3,4 mln zł oraz ok. 2,2 mln zł rocznie. Istotne były również wpływy z podatku rolnego (średnio ok. 627 tys. zł rocznie), podatku od czynności cywilnoprawnych (średnio ok. 204,4 tys. zł) oraz podatku leśnego (średnio ok. 126 tys. zł rocznie).

Choć udział wydatków inwestycyjnych w budżecie Gminy w latach 2020-2024 był zmienny, ich średni poziom na poziomie 21,6% świadczy o relatywnie wysokim udziale nakładów inwestycyjnych w strukturze budżetu jednostki. Należy przy tym dodać, że w niemal całym analizowanym okresie, udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Dobrzany przekraczał średnią dla obszaru powiatu i województwa, co świadczy o wysokiej aktywności inwestycyjnej oraz o strategicznym podejściu władz lokalnych do rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej.

Warto także dodać, że Gmina Dobrzany skutecznie pozyskuje środki zewnętrzne – zarówno z funduszy europejskich, jak i programów krajowych, co umożliwia realizację wielu przedsięwzięć.

W latach 2025-2035 skumulowany potencjał inwestycyjny Gminy Dobrzany wyniesie w przybliżeniu 40,6 mln zł, z czego największa część wynosząca ok. 7 mln zł zostanie przeznaczona na realizację inwestycji w latach 2025-2028. Należy jednak podkreślić, że prognozy te mają charakter szacunkowy i są zależne od zmieniających się uwarunkowań makroekonomicznych. W związku z tym konieczne jest dalsze monitorowanie bilansu budżetowego, prowadzenie zrównoważonej polityki finansowej oraz aktywne poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, aby wspierać trwały rozwój jednostki.

4. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Najważniejszym zasobem rozwojowym każdej jednostki samorządu terytorialnego są jej mieszkańcy – to ich obecność, aktywność zawodowa i społeczna oraz zaangażowanie w sprawy lokalne stanowią fundament rozwoju gminy. Zgodnie z danymi GUS, w 2024 roku Gmina Dobrzany zamieszkiwana była przez 4 476, stanowiąc 4% mieszkańców powiatu stargardzkiego. Niestety na przestrzeni lat, w Gminie obserwowany jest postępujący spadek liczby jej mieszkańców.

Procesy demograficzne zachodzące w Gminie Dobrzany związane są z dwoma podstawowymi czynnikami – przyrostem naturalnym oraz saldem migracji. Analizując kształtowanie się tych dwóch wskaźników wskazuje, że procesy demograficzne zachodzące na terenie Gminy wynikają przede wszystkim z ujemnego przyrostu naturalnego, które pogłębiane są ujemnym saldem migracji. Warto jednak podkreślić, że w porównaniu z większością gmin powiatu stargardzkiego, Dobrzany charakteryzują się stosunkowo niską dynamiką odpływu mieszkańców w wyniku migracji. Co więcej, analiza trendu salda migracji w ostatnich latach wskazuje na dodatnią średnią zmianę wskaźnika, a utrzymanie się tego trendu w przyszłości może przyczynić się do łagodzenia negatywnych zjawisk demograficznych, których główną przyczyną pozostaje niski poziom przyrostu naturalnego.

Jednocześnie Gmina Dobrzany doświadcza wyzwań demograficznych związanych z dynamicznym wzrostem odsetka mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, a więc z postępującym procesem starzenia się społeczeństwa. W dłuższej perspektywie sytuacja ta może wpływać na zastępowalność pokoleń na rynku pracy, kondycję lokalnej gospodarki oraz obciążenie systemu finansów publicznych. Zwiększający się udział seniorów w strukturze demograficznej Gminy wskazuje na konieczność rozwoju usług opiekuńczych, zdrowotnych oraz różnorodnych form aktywizacji i integracji społecznej osób starszych. Równolegle istotne będzie podejmowanie działań sprzyjających zatrzymaniu młodych mieszkańców oraz przyciąganiu nowych, co może przeciwdziałać skutkom niekorzystnych trendów demograficznych i wspierać zrównoważony rozwój społeczny.

Do tej pory na terenie Gminy Dobrzany nie funkcjonowała opieka nad dziećmi do lat 3, jednak samorząd podjął działania na rzecz jej rozwoju – obecnie trwa tworzenie pierwszego żłobka. Programując rozwój Gminy w kolejnych latach, konieczne będzie dostosowywanie oferty opiekuńczej do potrzeb mieszkańców, w tym sukcesywne zwiększanie liczby dostępnych miejsc opieki.

Natomiast opieka przedszkolna realizowana jest przez przedszkole, działające w ramach Zespołu Szkół Publicznych w Dobrzanych. Na przestrzeni ostatnich lat udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wykazywał tendencję wzrostową, w związku z tym w kolejnych latach konieczne będzie dostosowywanie oferty opieki przedszkolnej do zmieniających się potrzeb mieszkańców, w tym sukcesywne zwiększanie liczby dostępnych miejsc.

Warto także dodać, że na terenie miasta Dobrzany znajduje się Terapeutyczny Punkt Przedszkolny Ancymonek Dobrzany, który oferta obejmuje wsparcie terapeutyczne przeznaczone dla dzieci ze spektrum autyzmu lub z innymi niepełnosprawnościami. Ponadto jednostka w ramach swojej działalności prowadzi również bezpłatne zajęcia dla dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego oraz z opinią o wczesnym wspomaganie rozwoju.

Z kolei edukacja podstawowa zapewniana jest przez Szkołę Podstawową w Dobrzanych, wchodzącą w skład Zespołu Szkół Publicznych w Dobrzanych. Obecnie placówka dysponuje dobrym zapleczem dydaktycznym oraz odpowiednim wyposażeniem – w szkole znajduje się 58 komputerów i 6 projektorów multimedialnych wykorzystywanych w codziennej pracy edukacyjnej. Dodatkowo funkcjonuje świetlica, gabinet pielęgniarki oraz punkt pomocy psychologicznej. Natomiast w zakresie bezpieczeństwa szkoła objęta jest monitoringiem wizyjnym.

W kolejnych latach niezbędne będzie dalsze doposażenie zarówno szkoły, jak i przedszkola, a także realizacja prac modernizacyjnych – w szczególności sali gimnastycznej w szkole, której stan techniczny wymaga dostosowania do współczesnych standardów prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Istotnym elementem wpływającym na jakość edukacji w Gminie Dobrzany są realizowane projekty, konkursy oraz aktywność uczniów w ramach zawodów i turniejów sportowych. Wysoki poziom nauczania potwierdzają nie tylko dobre wyniki egzaminu ósmoklasisty, lecz również prestiżowe wyróżnienia przyznane lokalnym placówkom edukacyjnym. W 2024 roku Zespół Szkół Publicznych w Dobrzanych otrzymał tytuł „Szkoły Roku” w powiecie stargardzkim w ramach Plebiscytu Edukacyjnego. W tym samym konkursie nauczycielka tej szkoły zdobyła I miejsce w powiecie oraz III miejsce w województwie zachodniopomorskim w kategorii „Pedagog Szkolny”.

Programując rozwój Gminy Dobrzany na kolejne lata, kluczowe będzie kontynuowanie i rozwijanie działań wspierających uczniów, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, oraz systematyczne poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych sprzyjających rozwijaniu zainteresowań, pasji i kompetencji społecznych dzieci i młodzieży.

Obecnie na terenie Gminy Dobrzany instytucją odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu promowania i upowszechniania kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrzanych wraz z filią w Krzemieniu. Instytucja realizuje zadania związane nie tylko z upowszechnianiem czytelnictwa, ale również z działalnością informacyjną i kulturalno-edukacyjną, m.in. poprzez udział w ogólnopolskich akcjach, takich jak Narodowe Czytanie, Tydzień Bibliotek, Czytanie na polanie czy Akcja Żonkile.

W celu upowszechniania i promocji kultury wśród mieszkańców, na terenie Gminy Dobrzany organizowane są liczne wydarzenia i inicjatywy kulturalne. Do najważniejszych należą m.in.: Dni Dobrzan, Gminny Dzień Dziecka, Dożynki Gminne, Dobrzański Kiermasz Wielkanocy oraz Dobrzański Kiermasz Bożonarodzeniowy. Warto także dodać, że realizowane są także inicjatywy edukacyjne i społeczne, w tym spotkania integracyjne i akcje profilaktyczne prowadzone we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także Marsz dla Autyzmu. Równolegle promowana jest aktywność fizyczna i sportowa – głównie poprzez działalność lokalnych klubów i stowarzyszeń sportowych, które odgrywają istotną rolę w integracji społeczności lokalnej oraz upowszechnianiu zdrowego stylu życia.

Należy dodać, że część wydarzeń realizowana nie tylko w oparciu o infrastrukturę Gminnej Biblioteki Publicznej, ale również w świetlicach wiejskich. Obecnie na terenie Gminy funkcjonuje 14 świetlic, z których 4 wymagają podjęcia działań modernizacyjnych. Ponadto w celu dalszego rozwoju i upowszechniania kultury zauważa się konieczność podjęcia działań na rzecz utworzenia Domu Kultury w Dobrzanach, który byłby głównym koordynatorem działań w tym zakresie.

Na terenie Gminy Dobrzany działa wiele organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, w tym aktywne Koła Gospodyń Wiejskich, które odgrywają ważną rolę w życiu społecznym i kulturalnym. Ich działalność sprzyja integracji mieszkańców oraz promowaniu lokalnej aktywności i tradycji. Wskazane jest dalsze wspieranie i rozwijanie inicjatyw tych organizacji, gdyż stanowią one znaczący potencjał rozwojowy w obszarze kultury, sportu, rekreacji i życia społecznego. Warto dodać, że Gmina jest członkiem Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „WIR” – Wiejska Inicjatywa Rozwoju.

W obliczu coraz częstszych sytuacji kryzysowych wynikających z anomalii pogodowych oraz niestabilnej sytuacji geopolitycznej, rośnie znaczenie sprawnego funkcjonowania służb ratunkowych i ich współpracy z samorządem. W Gminie Dobrzany za bezpieczeństwo publiczne odpowiadają funkcjonariusze Posterunku Policji w Dobrzanach, a także jedna jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej. Co ważne, jednostka OSP w Dobrzanach jest włączona w struktury Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, co oznacza, że uczestniczy w działaniach interwencyjnych nie tylko na własnym obszarze, ale również w całym powiecie stargardzkim.

Z kolei opieka zdrowotna realizowana jest przez trzy placówki – Marcin Kołodziejski Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „LEK-STOMED”, Zakład Pielęgniarsko-Położniczy „MEDICAL” S.C oraz Gabinet rehabilitacji z siedzibą w Dobrzanach. Na terenie miasta Dobrzany znajdują się również dwie apteki, z których mogą korzystać mieszkańcy w celu zaopatrzenia się w niezbędne leki oraz wyroby medyczne.

Warto także dodać, że w ramach wsparcia ochrony zdrowia w Gminie Dobrzany funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która realizuje działania interwencyjne, terapeutyczne i profilaktyczne, w tym m.in. poprzez Punkt Informacyjno-Konsultacyjny. Ponadto Gmina prowadzi działania profilaktyczne również w innych obszarach, takie jak organizacja badań mammograficznych realizowanych w mammobusach.

Natomiast podmiotem odpowiedzialnym za realizację usług społecznych jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzanych. W ramach zadań własnych OPS udziela pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej osobom potrzebującym, świadczy prace socjalną oraz realizuje dodatki mieszkaniowe. Należy przy tym podkreślić, że pomimo obserwowanego w Gminie spadku beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, dostrzega się potrzebę dalszego rozwoju usług społecznych i zwiększania ich dostępności, tak aby w jak największym stopniu odpowiadały na zmieniające się potrzeby mieszkańców.

Ważnym elementem polityki społecznej jest likwidacja barier utrudniających mieszkańcom pełne uczestnictwo w życiu społecznym i publicznym. Dotyczy to zarówno barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, jak i cyfrowych oraz komunikacyjnych, które ograniczają dostęp do informacji i usług. Tworzenie przestrzeni dostępnej i przyjaznej wszystkim mieszkańcom, w szczególności seniorom oraz osobom z niepełnosprawnościami, powinno stanowić jeden z kluczowych priorytetów lokalnej polityki społecznej.

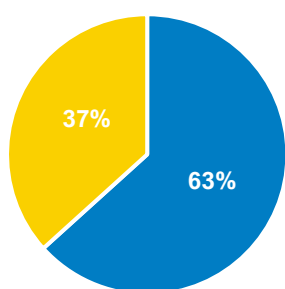
Jedną z form wsparcia osób potrzebujących jest zapewnienie mieszkań komunalnych i socjalnych – obecnie Gmina Dobrzany dysponuje w swoich zasobach oboma typami lokali. W kontekście rozwoju polityki społecznej istotne jest dalsze poszerzanie zasobu mieszkaniowego, zarówno poprzez tworzenie dodatkowych mieszkań komunalnych i socjalnych, jak i rozwój mieszkań wspomaganych oraz treningowych. Tego typu rozwiązania pozwolą osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej na stopniowe osiągnięcie samodzielności i lepszą integrację społeczną.

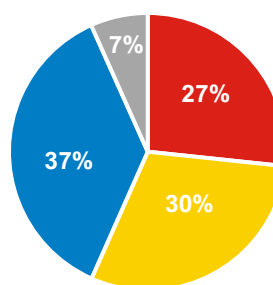
5. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

W celu pogłębienia wniosków z diagnozy Gminy Dobrzany przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców. Odpowiedzi udzielać można było poprzez kwestionariusz dostępny on-line. Badanie było anonimowe, a udział dobrowolny dla wszystkich zainteresowanych. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców oraz interesariuszy Gminy na temat jakości życia w Gminie oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu kilku obszarów funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego, a poruszane tematy dotyczyły społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni, środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki, rekreacji, edukacji i kultury.

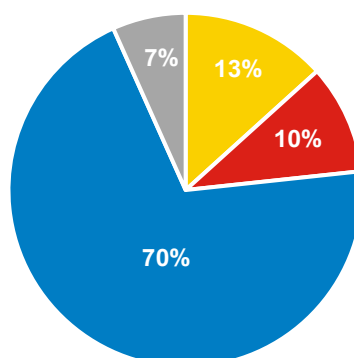
Badanie ankietowe trwało od 16 października do 30 listopada 2025 roku. Łącznie zebrano 30 odpowiedzi. Wśród respondentów przeważały kobiety, które stanowiły 63%. Analizując strukturę wieku osób biorących udział w badaniu, należy stwierdzić, iż większość stanowiły osoby w przedziale wiekowym 46-55 lat (37%). Z kolei pod względem zatrudnienia, największy odsetek stanowiła grupa osób pracujących (70%).

■ kobieta ■ mężczyzna

■ 26-35 lat ■ 36-45 lat ■ 46-55 lat ■ 56-65 lat

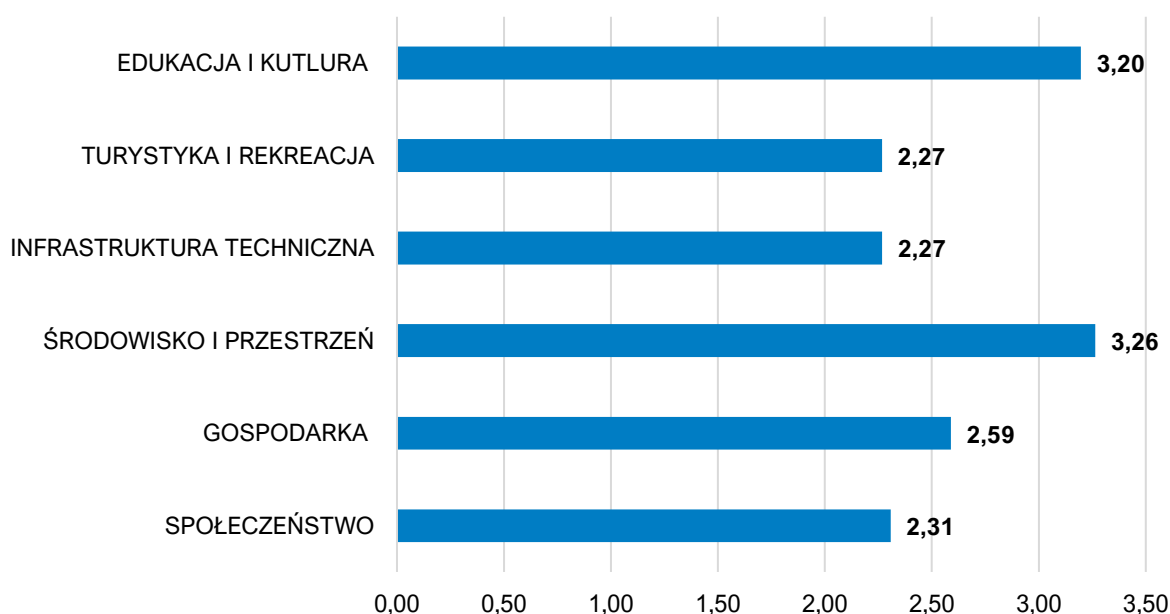
■ rolnik/rolniczka
 ■ przedsiębiorca/przedsiębiorczyni
 ■ osoba pracująca (poza rolnictwem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej)
 ■ osoba bezrobotna

5.1. Ocena sytuacji w Gminie

W przeprowadzonym badaniu ankietowym przyjęto skalę od 1 do 5, gdzie:

- 1 – oznacza „bardzo źle”,
- 2 – oznacza „źle”,
- 3 – oznacza „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznacza „dobrze”,
- 5 – oznacza „bardzo dobrze”.

Mieszkańcy **najwyżej** ocenili działania w zakresie **środowiska i przestrzeni** – średnia ocen dla tego obszaru wyniosła 3,26. Z kolei **najniżej** oceniony został aspekt związany z **infrastrukturą techniczną** oraz **turystyką i rekreacją** – średnia ocena dla tych obszarów wyniosła 2,27. Natomiast średnia ocena dla wszystkich przedstawionych obszarów wyniosła 2,65, co oznacza że poszczególne aspekty funkcjonowania Gminy w większości ocenione zostały dostatecznie.

Rycina 1. Średnia ocena rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

W poniższej tabeli przedstawiono średnią ocenę poszczególnych komponentów, które wchodziły w skład przedstawionych powyżej obszarów rozwojowych. Wyniki badań pomagają w określeniu priorytetów rozwojowych Gminy Dobrzany na kolejne lata.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym najwyżej oceniono:

- bezpieczeństwo publiczne,
- dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze),
- walory środowiska przyrodniczego,
- dostępność/jakość sieci wodociągowej,
- atrakcyjność turystyczną,
- dostęp do edukacji w szkołach podstawowych,
- organizacja dowozu dzieci do szkół.

Z kolei najniżej oceniono:

- dostęp do specjalistycznej opieki medycznej,
- możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem,
- infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.),
- dostępność/jakość sieci gazowej,
- jakość istniejących ścieżek rowerowych,
- działalność świetlic wiejskich.

Edukacja i kultura

W obszarze dotyczącym edukacji i kulturze respondenci najkorzystniej ocenili dostęp do edukacji w szkołach podstawowych oraz organizację dowozu dzieci do szkół – aspekty te uzyskały średnią ocenę 3,90. Dość wysoko oceniono również jakość w szkołach podstawowych (3,76). Natomiast najniżej oceniono wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach (2,50) oraz działalność świetlic wiejskich (2,27).

Tabela 1. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze edukacji i kultury

Edukacja i kultura	Ocena:
dostęp do edukacji przedszkolnej	3,72
jakość edukacji przedszkolnej	3,56
jakość infrastruktury przedszkolnej	3,35
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	3,90
jakość edukacji w szkołach podstawowych	3,43
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, itp.)	3,76
dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)	2,95
jakość edukacji w szkołach ponadpodstawowych	3,29
jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, itp.)	3,28
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach	2,50
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach	2,69
dotatkowa oferta w szkołach (koła zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia, itp.)	2,82
organizacja dowozu dzieci do szkół	3,90
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych	2,90
dostęp do obiektów kulturalnych (godziny i dni otwarcia, itp.)	2,95
działalność instytucji kultury (np. domu kultury, biblioteki)	3,05
działalność świetlic wiejskich	2,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Środowisko i przestrzeń

W obszarze środowiska i przestrzeni respondenci najlepiej ocenili walory środowiska (4,21), przy czym względnie dobrze oceniono również jakość powietrza (4,00). Z kolei najniżej ocenione zostały aspekty związane z rozwojem odnawialnych źródeł energii (2,55) oraz infrastrukturą melioracji szczegółowej (2,31).

Tabela 2. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze środowiska i przestrzeni

Środowisko i przestrzeń	Ocena:
estetyka (czystość przestrzeni publicznych)	3,31
jakość powietrza	4,00
oferta działań wspierających ochronę środowiska (np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła)	2,61
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	3,77
infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)	2,31
dostępność terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	3,93
czystość terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	3,67
świadomość ekologiczna mieszkańców	2,93
system odbioru odpadów	3,29
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	2,59
walory środowiska przyrodniczego	4,21
rozwój odnawialnych źródeł energii	2,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Infrastruktura techniczna

W obszarze infrastruktury technicznej najlepiej ocenionym aspektem była dostępność/jakość sieci wodociągowej (3,28). Natomiast najgorzej ocenionymi aspektami były stan dróg (1,53) oraz dostępność/jakość sieci gazowej (1,52).

Tabela 3. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze infrastruktury technicznej

Infrastruktura techniczna	Ocena:
stan dróg	1,53
mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	2,30
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem samochodów osobowych i ciężarowych	2,00
dostępność/jakość sieci wodociągowej	3,28
dostępność/jakość sieci kanalizacyjnej	2,84
dostępność/jakość sieci gazowej	1,52
dostępność szerokopasmowego Internetu	2,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Społeczeństwo

W obszarze społeczeństwa aspektem, który najlepiej został oceniony przez respondentów było bezpieczeństwo publiczne (3,22). Względnie dobrze oceniono również zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miejski (2,74). Z kolei najgorzej oceniono dostęp jakości opieki w żłobkach/klubach dziecięcych (1,64) oraz dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,58).

Tabela 4. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze społeczeństwa

Społeczeństwo	Ocena:
aktywność mieszkańców na rzecz gminy (np. wolontariat, partycypacja społeczna, inicjatywy oddolne)	2,29
skuteczność działania pomocy społecznej	2,57
dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,38
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,58
możliwość zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren gminy	2,08
dostęp do żłobków/klubów dziecięcych	1,69
jakość opieki w żłobkach/klubach dziecięcych	1,64
wsparcie osób starszych (np. domy pomocy społecznej, kluby seniora)	2,32
wsparcie osób niesamodzielnych (np. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)	2,58
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miejski	2,74
bezpieczeństwo publiczne	3,22
dostępność architektoniczna budynków administracji publicznej	2,62

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Gospodarka

W obszarze poświęconym gospodarce najlepiej ocenionym aspektem była dostępność usług (3,67). Dość dobrze oceniono również perspektywy rozwojowe działalności rolniczej (3,12). Natomiast najniżej oceniono możliwość uzyskania zatrudnienia (2,11), a także możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem (2,00).

Tabela 5. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze gospodarki

Gospodarka	Ocena:
atrakcyjność inwestycyjna	2,82
możliwość uzyskania zatrudnienia	2,11
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem	2,00
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej	2,40
funkcjonowanie transportu zbiorowego	2,23
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	2,32
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)	3,67
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej	3,12
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,64

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Turystyka i rekreacja

W obszarze turystyki i rekreacji respondenci najlepiej ocenili atrakcyjność turystyczną (3,57) oraz wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych (3,07). Natomiast najgorzej ocenionymi aspektami były działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów (1,75), oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży (1,69), a także jakość istniejących ścieżek rowerowych (1,65).

Tabela 6. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze turystyki i rekreacji

Turystyka i rekreacja	Ocena:
atrakcyjność turystyczna	3,57
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej	2,57
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)	2,27
poziom bazy gastronomicznej	1,83
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	3,07
system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywy dla transportu samochodowego)	1,81
jakość istniejących ścieżek rowerowych	1,65
jakość istniejących chodników	2,62
oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci	2,23
oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży	1,69
oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych	2,00
oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów	2,40
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	1,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Celem podsumowania w tabeli poniżej zestawione zostały najlepiej i najgorzej ocenione elementy w każdym z obszarów.

Tabela 7. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

OBSZAR	NAJWYŻEJ OCENIANE	NAJNIŻEJ OCENIANE
Społeczeństwo	bezpieczeństwo publiczne	dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)	możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem
Środowisko i przestrzeń	walory środowiska przyrodniczego	infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)
Infrastruktura techniczna	dostępność/jakość sieci wodociągowej	dostępność/jakość sieci gazowej
Turystyka i rekreacja	atrakcyjność turystyczna	jakość istniejących ścieżek rowerowych
Edukacja i kultura	dostęp do edukacji w szkołach podstawowych; organizacja dowozu dzieci do szkół	działalność świetlic wiejskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

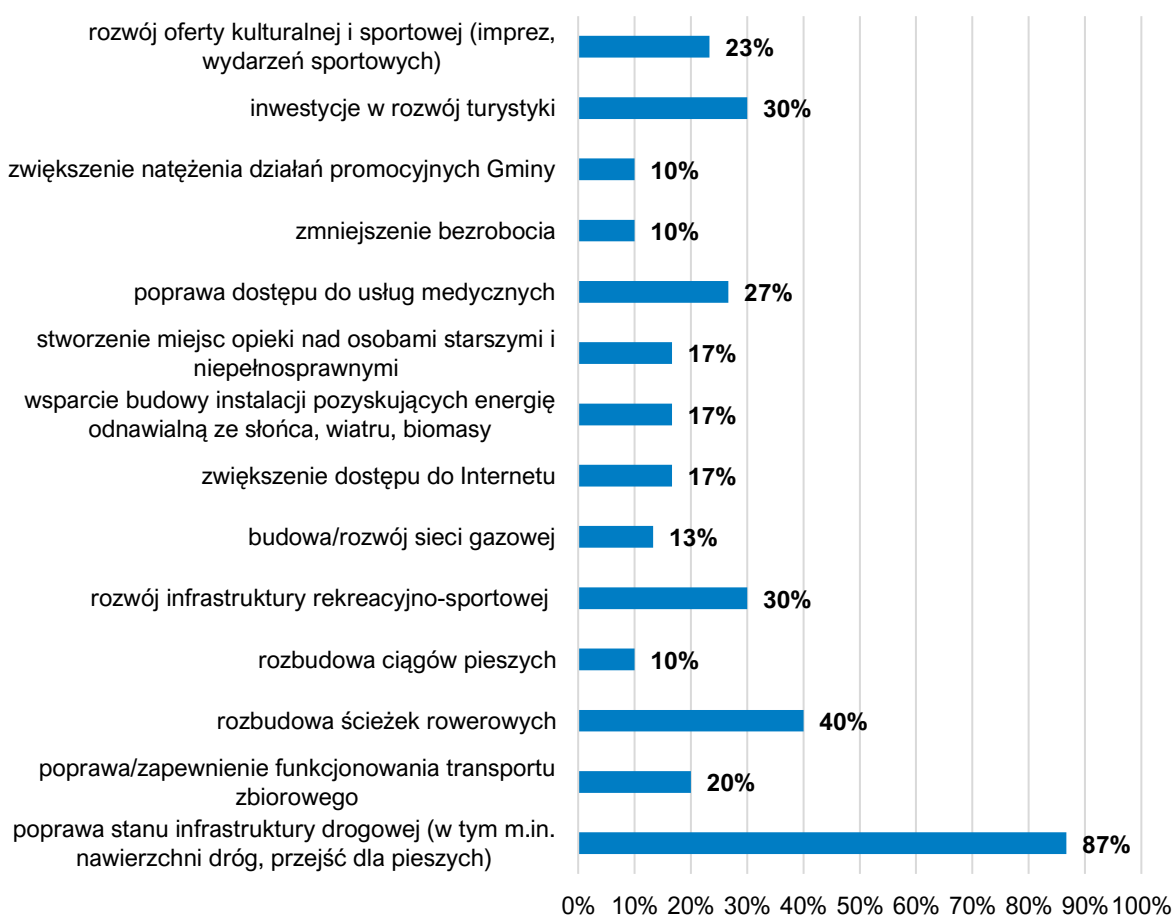
5.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie zapytano także o to, co według respondentów powinno być wizytówką Gminy. Było to pytanie otwarte, dzięki czemu respondenci zyskali swobodę wskazania komponentu, czy miejsca. Poniżej zestawiono najczęściej pojawiające się odpowiedzi:

- Tereny zielone, obszary z infrastrukturą turystyczną, letniska, bazy wędkarskie, szlaki,
- Ratusz w Dobzranach,
- Park nad rzeczką,
- Jezioro Krzemień.

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy Dobrzany w przeciągu najbliższych kilku lat. Respondenci najczęściej wskazywali na:

- poprawa stanu infrastruktury drogowej (87%),
- rozbudowa ścieżek rowerowych (40%),
- rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej (30%),
- inwestycje w rozwój turystyki (30%),
- poprawa dostępu do usług medycznych (27%),
- rozwój oferty kulturalnej i sportowej (23%),
- poprawa/zapewnienie funkcjonowania transportu zbiorowego (20%).

Rycina 2. Liczba odpowiedzi respondentów na wybrane priorytety rozwojowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

6. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. To narzędzie pozwala na porównanie **mocnych i słabych** stron jednostki wynikających z jej **wewnętrznego** otoczenia oraz identyfikację **szans i zagrożeń** dla rozwoju, które płyną z otoczenia **zewnętrznego**. Ponadto, dzięki analizie SWOT, można również określić, jak te elementy wzajemnie na siebie oddziałują.

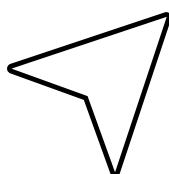
Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

Analizę SWOT dla Gminy Dobrzany opracowano bazując na:

- diagnozie sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej Gminy Dobrzany oraz zawartych w niej danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Dobrzanych, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;
- wynikach badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców oraz interesariuszy Strategii;
- materiale wypracowanym podczas spotkania z przedstawicielami władz Gminy i pracownikami Urzędu Miejskiego w Dobrzanych.

Analizę SWOT dla Gminy Dobrzany przedstawia poniższa tabela.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Sfera przestrzenna:</p> <ul style="list-style-type: none"> o przystąpienie gminy do opracowania Planu Ogólnego, o względnie dobra dostępność transportowa, w tym przebieg drogi wojewódzkiej nr 151, o dostęp do szlaków o znaczeniu ponadregionalnym – przebieg w pobliżu gminy dróg krajowych nr 10 i nr 20, o przebieg linii kolejowej nr 403, wpływających na dostępność transportową na poziomie lokalnym i regionalnym, o dobrze funkcjonujący transport zbiorowy, umożliwiający mieszkańcom przemieszczanie się w obrębie gminy oraz do sąsiednich ośrodków lokalnych, o obecność bogatego dziedzictwa kulturowego i historycznego oraz przebieg szlaków turystycznych tworzą solidną podstawę do rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych, o wysokie walory przyrodnicze tworzące istotny potencjał dla rozwoju zróżnicowanej oferty turystyczno-rekreacyjnej, w tym aktywnych form wypoczynku. <p>Sfera klimatyczno-środowiskowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> o cenne walory przyrodnicze związane z ukształtowaniem terenu, siecią hydrograficzną, także zróżnicowanymi zasobami przyrodniczymi, o obecność zbiorników wodnych, wspierająca lokalne zasoby wód powierzchniowych i zwiększająca odporność środowiskową gminy, o wysoki stopień zwodociągowania gminy – dostęp do sieci kształtuje się na poziomie 94%, o względnie wysokim poziom skanalizowania gminy – dostęp do sieci kształtuje się na poziomie 55,9%, o funkcjonowanie oczyszczalni ścieków w Dobrzanach, o dobra jakość wód podziemnych, o dobrze rozwinięty system gospodarowania odpadami komunalnymi, obejmujący efektywnie funkcjonujący PSZOK, o realizacja działań na rzecz ochrony środowiska, obejmujących zarówno inwestycje infrastrukturalne, jak i inicjatywy zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców. <p>Sfera gospodarcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> o systematycznie rozwijająca się przedsiębiorczość w gminie, o względnie niski poziom bezrobocia, kształtujący się na średnim poziomie 5,3%, o realizacja inicjatyw wspierających aktywizację zawodową, w tym angażowanie mieszkańców w prace o charakterze społeczno-użytecznym, o dobrze rozwinięty sektor rolniczy, który stanowi jedną z gałęzi gospodarczych gminy, o stabilność ekonomiczna i odpowiedzialne 	<p>Sfera przestrzenna:</p> <ul style="list-style-type: none"> o niedostateczny stan techniczny infrastruktury drogowej i okołodrogowej, o ograniczona dostępność transportu kolejowego, wynikająca z funkcjonowania jedynej stacji w Ognicy, co utrudnia korzystanie z kolei mieszkańcom bardziej oddalonych miejscowości, o niewystarczająco rozwinięta infrastruktura rowerowa, wspierająca zrównoważoną mobilność i poprawiając dostępność przestrzenną gminy, o niedostateczny stan techniczny infrastruktury przystankowej, o ograniczenia w dostępie do Internetu szerokopasmowego, powodujące tym samym wykluczenie cyfrowe części mieszkańców, o niewielki % pokrycia obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, o niedostateczne wykorzystanie istniejącego potencjału gminy w zakresie rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych, w tym zły stan techniczny obiektów zabytkowych. <p>Sfera klimatyczno-środowiskowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> o zła jakość wód powierzchniowych, o sezonowy problem z jakością powietrza, szczególnie odczuwalny w miesiącach grzewczych, o brak systemu monitoringu jakości powietrza, o niedostatecznie wykorzystany potencjał w zakresie produkcji energii z OZE, o przewaga wykorzystania zbiorników bezodpływowych o niepewnej szczelności na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną, o niedostateczny stan techniczny infrastruktury wodociągowej, w szczególności stacji uzdatniania wody (SUW), o niedostateczny stan techniczny infrastruktury kanalizacyjnej, w szczególności oczyszczalni ścieków, o lokalizacja w miejscowości Kozy nielegalnego składowiska odpadów niebezpiecznych, o niedostateczny stan techniczny sieci energetycznej, o niedostateczne zagospodarowanie terenów zielonych. <p>Sfera gospodarcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> o niewystarczające wykorzystanie lokalnego potencjału turystycznego jako czynnika wspierającego rozwój gospodarczy, o brak funkcjonującego produktu lokalnego, mogącego być częścią promocji gminy na tle regionu, o brak uzbrojenia części terenów inwestycyjnych, co może ograniczać możliwości rozwoju gospodarczego gminy, o rozdrobniona struktura własnościowa gospodarstw rolnych, wpływająca na ich

<p>zarządzanie finansami, potwierdzone analizą wykonania budżetu gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> o aktywne pozyskiwanie i wdrażanie przez samorząd środków z funduszy zewnętrznych na przestrzeni lat, o aktywna promocja gminy, w tym poprzez Biuletyn Informacji Gminy Dobrzany oraz za pośrednictwem mediów społecznościowych. <p>Sfera społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> o podjęcie działań samorządu na rzecz rozwoju opieki nad dziećmi do lat 3 – budowa pierwszego żłobka, o dobrze funkcjonująca opieka przedszkolna – udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosi 73,3%, o funkcjonowanie Terapeutyczny Punkt Przedszkolny Ancymonek Dobrzany, o realizacja i organizacja licznych projektów oraz konkursów edukacyjnych, stymulujących rozwój dzieci i młodzieży, o aktywna promocja i upowszechnianie kultury poprzez działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Dobrzanach z filią w Krzemieniu, o dobrze funkcjonujące świetlice wiejskie, wykorzystywane do organizacji zróżnicowanych form spotkań i wydarzeń lokalnej społeczności, o dobrze rozwinięta oferta wydarzeń kulturowo-sportowych, stymulujących aktywność sportową i kulturalną mieszkańców, o prężnie działające podmioty tzw. III sektora, w szczególności KGW oraz członkostwo gminy w LGD Stowarzyszenie „WIR” – Wiejska Inicjatywa Rozwoju, o funkcjonowanie Posterunku Policji w Dobrzanach oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, wpływających na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, o aktywna działalność gminy w zakresie promocji profilaktyki zdrowotnej, w tym wsparcia w walce z uzależnieniami. 	<p>potencjał ekonomiczny,</p> <ul style="list-style-type: none"> o brak rozwiniętych form wsparcia dla przedsiębiorców, o dochód ogółem na 1 mieszkańca niższy zarówno w porównaniu do powiatu stargardzkiego, jak i województwa zachodniopomorskiego. <p>Sfera społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> o systematyczny spadek liczby mieszkańców, w tym obserwowany odpływ młodych mieszkańców, o wzrost senioralnego obciążenia demograficznego, a tym samym niewystarczająca oferta usług opiekuńczych wpływająca na obniżenie jakości życia osób wymagających wsparcia, o niedostateczny stan infrastruktury sportowej w Szkole Podstawowej, w tym przestarzała i wymagająca modernizacji sala gimnastyczna, o brak funkcjonującego Domu Kultury oraz niedostateczny stan techniczny świetlic wiejskich, o niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna, zwłaszcza na obszarze wiejskim. o brak rozwiniętego systemu monitoringu wizyjnego, o utrudniony dostęp do opieki specjalistycznej, o występowanie barier architektonicznych, cyfrowych oraz komunikacyjnych w przestrzeni publicznej, powodujących wykluczenie osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami, o brak mieszkań wspomaganych i treningowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> o zmieniające się przepisy prawne w zakresie planowania przestrzennego – przygotowanie Planu Ogólnego może pomóc w uporządkowaniu polityki przestrzennej, o planowana rozbudowa drogi S10 oraz utworzenie węzłów w miejscowościach Suchań i Rzecz, zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie gminy, o napływ nowych podmiotów gospodarczych oraz rozwój istniejących, stymulujących lokalną gospodarkę, o lokalizacja na terenach z korzystnymi warunkami do rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności energetyki wiatrowej oraz instalacji fotowoltaicznych, o zwiększająca się świadomość mieszkańców w 	<ul style="list-style-type: none"> o postępujący trend starzenia się społeczeństwa, skutkujący m.in. negatywnymi konsekwencjami dla gospodarki, o problem migracji młodych ludzi do większych miast w poszukiwaniu lepszych możliwości edukacyjnych i zawodowych może prowadzić do depopulacji i osłabienia siły roboczej w regionie, o wzrost wartości wskaźnika inflacji, rosnące ceny paliw i prądu, stanowiące zagrożenie dla stabilności gminnego budżetu, możliwości realizacji zadań własnych przez gminę oraz poziomu życia mieszkańców, o występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, o pogłębiające się zmiany klimatu oraz ich skutki,

<p>zakresie ochrony środowiska, OZE, transformacji energetyczne,</p> <ul style="list-style-type: none">o szersze wykorzystanie walorów historycznych, przyrodniczych i krajobrazowych do rozszerzenia funkcji rekreacyjnej i turystycznej,o zwiększenie współpracy z organizacjami pozarządowym,o dalsza współpraca gminy w ramach LGD Stowarzyszenie „WIR” – Wiejska Inicjatywa Rozwoju,o doświadczenie pracowników samorządowych w zakresie pozyskiwania i wdrażania środków z funduszy zewnętrznych.	<p>w tym zwiększanie się skali zjawiska suszy i niedoborów wody,</p> <ul style="list-style-type: none">o ryzyko zanieczyszczenia i degradacji środowiska wynikającego z lokalizacji na terenie gminy nielegalnego składowiska odpadów niebezpiecznych,o ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową wojewódzką i powiatową – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg,o rosnąca konkurencja wśród gmin w zakresie pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych,o zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi, które mają bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą kraju.
--	---

STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY DOBRZANY

1. Misja i wizja

W trakcie procesu strategicznego wypracowano MISJĘ oraz WIZJĘ Gminy Dobrzany, które stanowiły fundament do określenia celów strategicznych i operacyjnych jej rozwoju.

Misja jest kluczowym elementem strategii, który określa główne kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają Gminie i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem. Jest to ścieżka, którą należy podążać w celu osiągnięcia wizji.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Dobrzany** brzmi następująco:

Misją Gminy Dobrzany jest tworzenie warunków do rozwoju aktywnej i świadomej społeczności lokalnej. Gmina wspiera edukację, innowacyjność i przedsiębiorczość, inwestuje w przyszłość młodych pokoleń oraz chroni środowisko i dziedzictwo kulturowe. Buduje przestrzeń, w której mieszkańcy czują się współodpowiedzialni za wspólne dobro.

Z kolei **wizja** to jasno określony obraz Gminy w 2036 roku, który odzwierciedla aspiracje władz oraz oczekiwania lokalnej społeczności. Wizja pełni rolę drogowskazu – wskazuje kierunek, w którym Gmina powinna zmierzać, aby poprzez konsekwentną realizację zaplanowanych działań, osiągnąć pożądane zmiany i rezultaty. WIZJA ukazuje Gminę Dobrzany w perspektywie strategicznej – zmienionej dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięciu zamierzonych celów.

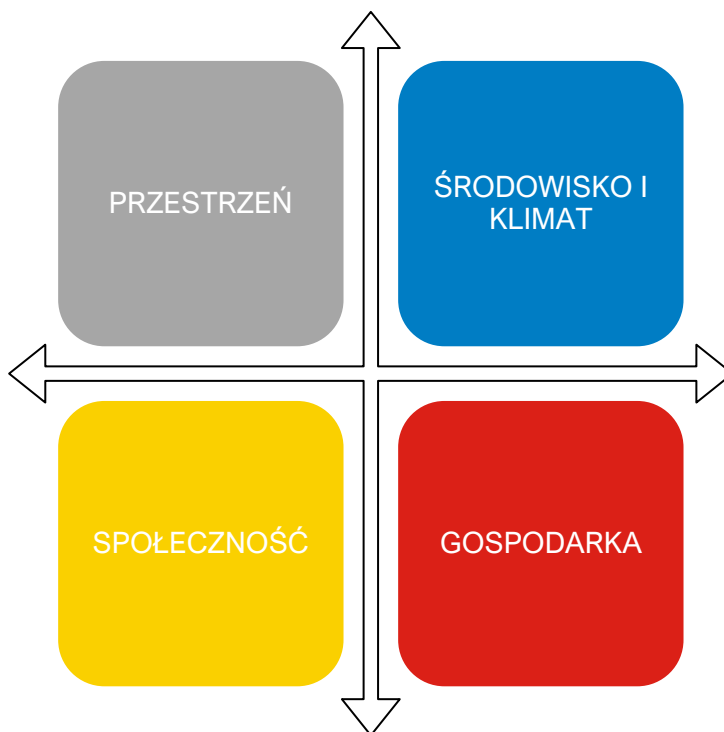
Wizja Gminy Dobrzany brzmi następująco:

W 2036 roku Gmina Dobrzany to sprawnie zarządzana i nowoczesnie rozwijająca się gmina, zapewniająca mieszkańcom stabilne warunki życia, pracy i aktywności społecznej. Dzięki inwestycjom w infrastrukturę, cyfryzację i edukację, gmina buduje silną lokalną gospodarkę i podnosi jakość usług publicznych. Dobrzany są wspólnotą odpowiedzialną, otwartą na innowacje i ukierunkowaną na zrównoważony rozwój.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Gminy Dobrzany, jej aspektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i klimatyczno-środowiskowych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono cztery główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z wizją rozwoju gminy. W celu skutecznej realizacji założeń strategicznych, wyznaczono również cele szczegółowe (operacyjne), którym przypisano konkretne kierunki działań prowadzące do osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Wyznaczone dla Gminy Dobrzany cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej, które są ze sobą powiązane i wzajemnie się przenikają. W sferze przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej podstawę działań powinno stanowić dążenie do zrównoważonego rozwoju, opartego na racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią, ochronie zasobów naturalnych oraz adaptacji do zmian klimatu. Z kolei w sferze gospodarczej i społecznej szczególne znaczenie ma wzmacnianie lokalnego potencjału, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości, integracji społecznej i poprawie jakości życia mieszkańców.

Poniżej przedstawiono cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi. Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem w osiągnięciu zamierzonych rezultatów rozwoju Gminy Dobrzany.

OBSZAR ROZWOJOWY – PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny 1: Nowoczesna, funkcjonalna i harmonijnie zagospodarowana przestrzeń Gminy Dobrzany wspierająca zrównoważony rozwój

Cele operacyjne:

- 1.1. Kształtowanie uporządkowanej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni
- 1.2. Rozwój nowoczesnej i efektywnej infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej

OBSZAR ROZWOJOWY – KLIMAT I ŚRODOWISKO

Cel strategiczny 2: Ochrona środowiska i zrównoważone gospodarowanie zasobami przyrodniczymi Gminy Dobrzany, w tym podnoszenie jej odporności na skutki zmian klimatu

Cele operacyjne:

- 2.1. Kompleksowa ochrona środowiska oraz racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi
- 2.2. Wdrażanie działań adaptacyjnych i mitygacyjnych na rzecz zwiększenia odporności klimatycznej
- 2.3. Kształtowanie świadomości ekologicznej i klimatycznej mieszkańców

OBSZAR ROZWOJOWY – GOSPODARKA

Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Dobrzany oparty na lokalnych potencjałach, przedsiębiorczości mieszkańców i nowoczesnym rolnictwie

Cele operacyjne:

- 3.1. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do aktywizacji gospodarczej mieszkańców
- 3.2. Rozwój zrównoważonego i nowoczesnego rolnictwa
- 3.3. Rozwijanie lokalnej oferty turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, kulturowe i przestrzenne

OBSZAR ROZWOJOWY – SPOŁECZNOŚĆ

Cel strategiczny 4: Gmina Dobrzany ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się w sposób odpowiedzialny i wspierający wysoką jakość życia

Cele operacyjne:

- 4.1. Zapewnienie nowoczesnej i dostępnej oferty edukacyjnej oraz opiekuńczej odpowiadającej na potrzeby lokalnej społeczności
- 4.2. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych odpowiadających na zróżnicowane potrzeby mieszkańców
- 4.3. Wzmacnianie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej poprzez rozwój oferty kulturalnej, sportowej oraz wsparcie dla lokalnych inicjatyw

OBSZAR ROZWOJOWY – PRZESTRZEŃ

W ramach realizacji **celu strategicznego 1: „Nowoczesna, funkcjonalna i harmonijnie zagospodarowana przestrzeń Gminy Dobrzany wspierająca zrównoważony rozwój”** wyznaczono dwa cele operacyjne, ukierunkowane na kompleksową poprawę jakości przestrzeni publicznej oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej:

- **Kształtowanie uporządkowanej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni,**
- **Rozwój nowoczesnej i efektywnej infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej.**

Zaplanowane działania odpowiadają na kluczowe wyzwania przestrzenne Gminy Dobrzany, związane z koniecznością zachowania ładu przestrzennego, poprawy jakości infrastruktury oraz estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych. Uwzględniają one m.in. opracowanie planu ogólnego, aktualizację i tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP), wyznaczanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową i aktywność gospodarczą, a także wspieranie działań scaleniowych dla usprawnienia procesów inwestycyjnych.

Istotnym aspektem jest również podnoszenie jakości przestrzeni publicznych, uwzględniające modernizację i dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb różnych grup mieszkańców, a także rewaloryzację i odnowienie obszarów o wysokich walorach kulturowych i historycznych.

Równolegle istotnym obszarem działań jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Obejmuje ona rozwój oraz modernizację gminnej sieci drogowej i okołodrogowej, dalszy rozwój nowoczesnej infrastruktury oświetleniowej, rozbudowę sieci ścieżek rowerowych i chodników, tworzenie bezpiecznych przejść oraz rozwój infrastruktury transportu zbiorowego. Uwzględniono również działania na rzecz poprawy jakości i dostępności usług wodno-kanalizacyjnych, gospodarki odpadami oraz dostępu do Internetu szerokopasmowego i e-usług.

Działania te przyczynią się do poprawy dostępności przestrzennej, bezpieczeństwa mieszkańców oraz komfortu życia, a także stworzą warunki dla osiedlania się mieszkańców i aktywności gospodarczej.

Cel strategiczny 1: Nowoczesna, funkcjonalna i harmonijnie zagospodarowana przestrzeń Gminy Dobrzany wspierająca zrównoważony rozwój			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
1.1. Kształtowanie uporządkowanej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni	<ul style="list-style-type: none"> o opracowanie Planu Ogólnego odpowiadającego na wyzwania rozwojowe gminy, o regulacja polityki przestrzennej poprzez opracowanie nowych oraz aktualizację istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP), o wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, z uwzględnieniem realnych szacunków demograficznych oraz opłacalności ekonomicznej budowy i utrzymania niezbędnej infrastruktury technicznej, o zachowanie ładu przestrzennego poprzez planowanie przestrzenne ograniczające rozproszenie zabudowy mieszkaniowej, o wyznaczenie terenów aktywności gospodarczej w dokumentach planistycznych, o wspieranie działań związanych ze scalaniem i podziałem gruntów w celu ułatwienia realizacji inwestycji publicznych i poprawy ładu przestrzennego, o podniesienie poziomu funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej m.in. poprzez modernizację budynków i obiektów publicznych, o renowacja oraz rewitalizacja terenów i obiektów cennych kulturowo oraz historycznie, o dostosowanie obiektów przestrzeni publicznej do standardów technicznych, spełniających wymagania ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze 	<p>Uporządkowana i efektywnie zagospodarowana przestrzeń, stanowiąca istotny element poprawy jakości życia oraz realizacji zasad zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Estetyczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna wspierająca rozwój lokalny.</p> <p>Ukształtowana i spójna polityka przestrzenna gminy, wyznaczająca strefy rozwoju inwestycyjnego oraz zabudowy mieszkaniowej.</p> <p>Zwiększona dostępność przestrzeni publicznych oraz obiektów użyteczności publicznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • postępy prac nad Planem Ogólnym (forma opisowa) • udział powierzchni gminy objętej MPZP (%), • powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (ha) • powierzchnia terenów wyznaczonych pod aktywność gospodarczą (ha) • liczba obiektów publicznych poddana modernizacji (szt.) • liczba budynków i obiektów przystosowanych do wymagań w zakresie dostępności (szt.)

<p style="text-align: center;">1.2. Rozwój nowoczesnej i efektywnej infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej</p>	<p>szczególnymi potrzebami</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ modernizacja oraz rozwój gminnej infrastruktury drogowej, ○ modernizacja oraz rozwój gminnej infrastruktury okołodrogowej, ○ współpraca z zarządcami dróg wszystkich kategorii w sprawach przebudowy i budowy odcinków drogowych, ○ rozbudowa infrastruktury oświetlenia ulicznego, w tym oświetlenia inteligentnego, ○ rozbudowa ścieżek, dróg i ciągów pieszo-rowerowych w celu stworzenia spójnego systemu komunikacji rowerowej, ○ poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów, w tym m.in. poprzez odpowiednie oznakowanie i doświetlenie ścieżek i przejść dla pieszych, ○ rozwój systemu transportu zbiorowego, w tym poprzez zakup niskoemisyjnych pojazdów autobusowych, ○ modernizacja infrastruktury przystankowej, ○ wyznaczanie i budowa parkingów z poszanowaniem ładu przestrzennego, ○ utworzenie stacji ładowania pojazdów elektrycznych, ○ modernizacja oraz rozbudowa sieci wodociągowej, ○ modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW), w tym w miejscowościach Kozy, Szadzko, Ognica, Biała oraz Lutkowo, ○ modernizacja oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnej, ○ modernizacja oczyszczalni ścieków w Dobrzanych, ○ wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną, 	<p style="text-align: center;">Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej i okołodrogowej, w tym infrastruktury oświetlenia ulicznego.</p> <p style="text-align: center;">Zwiększenie dostępności transportowej mieszkańców.</p> <p style="text-align: center;">Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.</p> <p style="text-align: center;">Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami.</p> <p style="text-align: center;">odniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców w przestrzeni publicznej.</p> <p style="text-align: center;">Dostęp mieszkańców do nowoczesnych usług cyfrowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • długość wybudowanych dróg gminnych (km) • długość zmodernizowanych dróg gminnych (km) • liczba nowych opraw oświetleniowych (szt.) • liczba zmodernizowanych przystanków autobusowych (szt.) • długość wybudowanej sieci wodociągowej (km) • długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km) • długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km) • długość zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km) • liczba zmodernizowanych SUW (szt.) • liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków (szt.) • liczba zmodernizowanych PSZOK (szt.)
---	---	---	--

	<ul style="list-style-type: none">o doskonalenie systemu gospodarowania odpadami, w tym m.in. podniesienie standardów technicznych PSZOK oraz zakup nowych kontenerów na odpady komunalne,o poprawa bezpieczeństwa poprzez utworzenie miejskiego systemu monitoringu wizyjnego,o rozwój systemu zarządzania kryzysowego oraz wzmocnienie bezpieczeństwa i obrony cywilnej, w tym m.in. poprzez utworzenie schronów i wyznaczenie punktów ewakuacyjnych,o zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego oraz rozwój e-usług		
--	---	--	--

OBSZAR ROZWOJOWY – KLIMAT I ŚRODOWISKO

W ramach realizacji **celu strategicznego 2: „Ochrona środowiska i zrównoważone gospodarowanie zasobami przyrodniczymi Gminy Dobrzany, w tym podnoszenie jej odporności na skutki zmian klimatu”** wyznaczono trzy cele operacyjne, ukierunkowane na przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu oraz racjonalne i odpowiedzialne zarządzanie środowiskiem przyrodniczym:

- **Kompleksowa ochrona środowiska oraz racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi,**
- **Wdrażanie działań adaptacyjnych i mitygacyjnych na rzecz zwiększenia odporności klimatycznej,**
- **Kształtowanie świadomości ekologicznej i klimatycznej mieszkańców.**

Realizacja zaplanowanych działań w obszarze środowiska i klimatu odpowiada na kluczowe wyzwania Gminy Dobrzany związane z ochroną zasobów naturalnych, bioróżnorodności oraz poprawą jakości środowiska. Szczególną uwagę poświęcono utrzymaniu właściwości ekosystemów, ochronę korytarzy ekologicznych oraz lokalnych siedlisk przyrodniczych. Wśród zaplanowanych działań znajdują się również rewaloryzacja terenów zielonych, nasadzenia roślinności poprawiającej jakość powietrza i mikroklimat oraz ograniczanie antropopresji.

Istotnym elementem działań jest również rozwój systemów monitoringu środowiskowego, w tym monitoringu jakości powietrza, a także podejmowanie działań na rzecz oczyszczania terenów zanieczyszczonych, usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poprawy jakości wód powierzchniowych i gruntowych – w tym poprzez wspieranie mieszkańców na obszarach pozbawionych sieci kanalizacyjnej.

W zakresie adaptacji do zmian klimatu zaplanowano rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększanie retencji wodnej oraz ograniczanie skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych. Przewidziano także wsparcie służb ratowniczych, w tym poprzez doposażenie i modernizację jednostki OSP. Istotnym komponentem działań jest również poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych oraz rozwój energetyki prosumenckiej i odnawialnych źródeł energii (OZE), co przyczynia się do wzrostu samowystarczalności energetycznej oraz realizacji celów transformacji energetycznej Gminy Dobrzany.

Równolegle podejmowane będą działania edukacyjne i partycypacyjne na rzecz budowania świadomości ekologicznej i klimatycznej mieszkańców. Obejmują one m.in. kampanie informacyjne, działania w szkołach i przedszkolach, rozwój materiałów edukacyjnych, wsparcie oddolnych inicjatyw proekologicznych, tworzenie ogrodów społecznych czy montaż tablic i punktów edukacyjnych w przestrzeni publicznej.

Wdrażane działania przyczynią się do poprawy jakości środowiska, zwiększenia odporności klimatycznej gminy, ograniczenia emisji zanieczyszczeń oraz budowania odpowiedzialnych postaw prośrodowiskowych wśród mieszkańców. W dłuższej perspektywie pozwoli to na tworzenie trwałych podstaw dla zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwa ekologicznego oraz poprawy jakości życia w Gminie Dobrzany.

Cel strategiczny 2: Ochrona środowiska i zrównoważone gospodarowanie zasobami przyrodniczymi Gminy Dobrzany, w tym podnoszenie jej odporności na skutki zmian klimatu			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
2.1. Kompleksowa ochrona środowiska oraz racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi	<ul style="list-style-type: none"> ○ utrzymanie właściwości ekosystemów poprzez ochronę i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ○ zachowanie integralności i właściwości ekosystemowych istniejących obszarów objętych ochroną przyrody, ○ ochrona bioróżnorodności gminy poprzez utrzymanie naturalnych korytarzy ekologicznych i ochronę lokalnych siedlisk przyrodniczych, ○ rewaloryzacja istniejących terenów zielonych, w tym m.in. parków i zieleńców, ○ wzmacnianie bioróżnorodności poprzez działania związane z zielenią, w tym nasadzenia roślin poprawiających jakość powietrza i mikroklimat, ○ ograniczanie antropopresji na cenne tereny przyrodnicze poprzez odpowiednie planowanie przestrzenne i działania informacyjne, ○ zrównoważona gospodarka zasobami wodnymi poprzez działania melioracyjne, retencyjne i utrzymaniowe, ○ zwiększenie skuteczności ochrony wód powierzchniowych i gruntowych poprzez redukcję źródeł zanieczyszczeń oraz kontrolę gospodarki ściekowej na obszarach bez dostępu do sieci kanalizacyjnej, ○ rozwój lokalnego systemu czujników jakości 	<p>Wzmocniona ochrona obszarów cennych przyrodniczo, w tym zachowanie i zwiększanie lokalnej bioróżnorodności.</p> <p>Zapewnienie spójności i ciągłości korytarzy ekologicznych w celu wsparcia naturalnych procesów przyrodniczych oraz ochrony lokalnych ekosystemów i siedlisk.</p> <p>Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem przyrodniczym z uwzględnieniem ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych.</p> <p>Wzmocnienie działań na rzecz czystego powietrza poprzez skuteczny monitoring i wsparcie społeczności lokalnej w działaniach prośrodowiskowych.</p> <p>Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przywracanie wartości przyrodniczych terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba terenów zielonych poddanych rewaloryzacji (szt.) • liczba nowych nasadzeń (szt.) • liczba kontroli w zakresie wywozu nieczystości ciekłych rocznie (szt.) • liczba zamontowanych czujników jakości powietrza (szt.) • masa materiałów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia (Mg) • powierzchnia terenów poddanych remediacji (ha) • liczba zaktualizowanych dokumentów w zakresie ochrony środowiska (szt.)

	<p>powietrza w celu bieżącego monitoringu stanu powietrza atmosferycznego,</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ rozwój lokalnego systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu i jakości powietrza, ○ kontynuacja działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest poprzez wsparcie mieszkańców w demontażu, odbiorze i unieszkodliwianiu materiałów azbestowych oraz aktualizację inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy, ○ oczyszczanie i przywracanie wartości środowiskowych terenów zanieczyszczonych, ze szczególnym uwzględnieniem remediacji terenu po likwidacji nielegalnego składowiska odpadów niebezpiecznych w Kozach, ○ opracowanie nowych oraz aktualizacja istniejących dokumentów strategicznych i programowych w zakresie ochrony środowiska 		
<p>2.2. Wdrażanie działań adaptacyjnych i mitygacyjnych na rzecz zwiększenia odporności klimatycznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ zapobieganie powodziom i ograniczanie ich skutków poprzez ochronę oraz utrzymanie istniejących obiektów wodnych, ○ zwiększanie poziomu retencji wodnej poprzez zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, w tym m.in. poprzez rozwój infrastruktury małej retencji, ○ rozwój działań adaptacyjnych do zmian klimatu, w tym m.in. poprzez rozwój błękitnej i zielonej infrastruktury, ○ poprawa efektywności działania i potencjału służb ratowniczych, w tym poprzez modernizację siedziby i wyposażenie i modernizację strażnicy OSP w Dobrzanach, 	<p>Zwiększona odporność klimatyczna gminy poprzez wdrażanie działań adaptacyjnych wobec ryzyk związanych z powodzią, suszami i innymi zjawiskami ekstremalnymi.</p> <p>Podniesienie skuteczności lokalnych służb ratowniczych w zakresie reagowania na zagrożenia dla mieszkańców i środowiska naturalnego.</p> <p>Poprawa jakości powietrza poprzez wdrażanie nowoczesnych i przyjaznych środowisku systemów ogrzewania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • środki przekazane na wyposażenie i modernizację jednostki OSP (zł) • liczba budynków publicznych termomodernizacji (szt.) • liczba budynków publicznych poddanych wymianie źródła ciepła (szt.) • liczba budynków i obiektów publicznych wyposażonych w

	<ul style="list-style-type: none"> o poprawa efektywności energetycznej budynków sektora publicznego poprzez kompleksową termomodernizację, o poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez wymianę wysokoemisyjnych i przestarzałych źródeł ciepła w budynkach sektora publicznego, o montaż mikroinstalacji OZE na obiektach i budynkach sektora publicznego, o ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez wspieranie mieszkańców w procesie wymiany źródeł ogrzewania na niskoemisyjne, o rozwój lokalnej energetyki prosumenckiej poprzez promocję OZE i wsparcie mieszkańców w ich wdrażaniu, o zrównoważona gospodarka energetyczna gminy, w tym m.in. poprzez utworzenie Spółdzielni Energetycznej oraz rozwój systemu magazynowania energii, o współpraca z operatorami systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w celu modernizacji i rozwoju sieci elektroenergetycznej 	<p>Zwiększenie stopnia samowystarczalności energetycznej gminy poprzez termomodernizację obiektów oraz rozwój i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p>	<p>mikroinstalacje OZE (szt.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba podjętych działań w zakresie wsparcia mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ciepła (szt.) • liczba utworzonych magazynów energii (szt.)
<p>2.3. Kształtowanie świadomości ekologicznej i klimatycznej mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> o podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez edukację i działania informacyjne w zakresie ochrony środowiska oraz efektywności energetycznej, o upowszechnianie wiedzy i dobrych praktyk w zakresie ochrony środowiska oraz racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi, o rozwijanie wśród dzieci i młodzieży wiedzy i postaw prośrodowiskowych poprzez działania edukacyjne i projekty lokalne, o kształtowanie proekologicznych nawyków poprzez 	<p>Zwiększone wykorzystanie odnawialnych źródeł energii przez mieszkańców jako element wspierający transformację energetyczną i poprawę jakości środowiska.</p> <p>Rozwój postaw proekologicznych i wzrost zaangażowania mieszkańców w działania na rzecz środowiska naturalnego.</p> <p>Wzmocnienie odpowiedzialności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych (szt.) • liczba upowszechnionych materiałów edukacyjnych (szt.) • liczba zrealizowanych programów lub projektów edukacyjnych (szt.) • liczba dofinansowanych inicjatyw oddolnych (szt.)

	<p>promocję zasad prawidłowej segregacji odpadów i roli mieszkańców w systemie gospodarki odpadami,</p> <ul style="list-style-type: none">○ rozwój narzędzi informacyjnych wspierających edukację ekologiczną i postawy prośrodowiskowe wśród mieszkańców gminy,○ zachęcanie mieszkańców do proekologicznych inicjatyw poprzez wsparcie finansowe i promowanie działań na rzecz środowiska,○ wprowadzanie elementów edukacji ekologicznej do przestrzeni publicznej, w tym poprzez tablice informacyjne, ekościeżki oraz punkty edukacyjne,○ połączenie edukacji ekologicznej z praktycznymi działaniami mieszkańców, w tym w ramach tworzenia ogrodów społecznych oraz akcji sprzątnięcia terenów zielonych	<p>środowiskowej mieszkańców poprzez edukację i wspólne działania na rzecz lokalnej przyrody.</p>	
--	---	---	--

OBSZAR ROZWOJOWY – GOSPODARKA

W ramach realizacji **celu strategicznego 3: „Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Dobrzany oparty na lokalnych potencjałach, przedsiębiorczości mieszkańców oraz nowoczesnym i zrównoważonym rolnictwie”**, wyznaczono trzy cele operacyjne, ukierunkowane na wzmacnianie lokalnej gospodarki, wspieranie innowacyjnego rolnictwa oraz rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej:

- Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do aktywizacji gospodarczej mieszkańców,
- Rozwój zrównoważonego i nowoczesnego rolnictwa,
- Rozwijanie lokalnej oferty turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, kulturowe i przestrzenne.

Działania podejmowane w ramach powyższych celów operacyjnych koncentrują się na tworzeniu sprzyjających warunków dla rozwoju lokalnych firm, wzmacnianiu inicjatyw gospodarczych mieszkańców oraz podnoszeniu ich kompetencji zawodowych. Istotne znaczenie ma również wspieranie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy, a także edukacja młodzieży w zakresie przedsiębiorczości i doradztwo dla lokalnych podmiotów gospodarczych.

Kluczowym elementem rozwoju gospodarczego Gminy Dobrzany jest także promowanie nowoczesnego rolnictwa, wspierającego ochronę środowiska i zachowanie zasobów naturalnych. Realizowane działania obejmują doradztwo, szkolenia z zakresu efektywnej produkcji rolnej, wsparcie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, rozwój rolnictwa ekologicznego oraz wzmacnianie świadomości środowiskowej rolników.

Uzupełnieniem działań gospodarczych jest rozwój lokalnej oferty turystyczno-rekreacyjnej, wykorzystującej zasoby przyrodnicze i kulturowe. Planowane inwestycje obejmują m.in. modernizację obiektów zabytkowych, rozwój infrastruktury rekreacyjnej, ścieżek rowerowych oraz miejsc do wypoczynku i integracji społecznej. Ważnym aspektem jest również promocja lokalnych produktów i wydarzeń kulturalnych oraz zwiększanie rozpoznawalności Gminy Dobrzany jako atrakcyjnego miejsca do życia i odwiedzin.

Realizacja zaplanowanych działań w obszarze gospodarki przełoży się na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej jednostki, rozwoju lokalnego rynku pracy, a także wzrost konkurencyjności sektora turystycznego. W dłuższej perspektywie sprzyjać to będzie wzmacnianiu tożsamości lokalnej, zatrzymaniu odpływu ludności oraz poprawie jakości życia mieszkańców.

Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Dobrzany oparty na lokalnych potencjałach, przedsiębiorczości mieszkańców i nowoczesnym rolnictwie			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
3.1. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do aktywizacji gospodarczej mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ○ rozwój oferty gospodarczej zachęcającej do powstania nowych przedsiębiorstw i inwestycji, ○ pozyskanie oraz uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną w celu zwiększenia ich atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów, ○ tworzenie instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców, w tym zachęt do podejmowania działalności gospodarczej (m.in. ulgi podatkowe), ○ wsparcie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy, w tym kontynuacja działań związanych z aktywizacją zawodową osób bezrobotnych, ○ wdrażanie zróżnicowanych instrumentów służących podnoszeniu kwalifikacji, nabywania kompetencji oraz zdobywania doświadczenia zawodowego przez mieszkańców, ○ rozwijanie kompetencji przedsiębiorczych młodego pokolenia poprzez działania edukacyjne w szkołach, ○ zapewnienie doradztwa i szkoleń dla przedsiębiorców z zakresu pozyskiwania funduszy zewnętrznych, cyfryzacji, oraz innowacyjnych rozwiązań w prowadzeniu działalności 	<p>Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego gminy.</p> <p>Wzmocnienie lokalnego rozwoju gospodarczego poprzez wzrost liczby aktywnych podmiotów gospodarczych na terenie gminy.</p> <p>Rozwój postaw przedsiębiorczych w lokalnej społeczności.</p> <p>Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji mieszkańców w odpowiedzi na potrzeby lokalnego rynku pracy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia terenów inwestycyjnych (ha) • liczba nowych podmiotów gospodarczych (szt.) • liczba podmiotów gospodarczych korzystających z systemu ulg i zachęt do prowadzenia działalności gospodarczej (szt.) • poziom bezrobocia (%) • liczba przeprowadzonych zajęć z podstaw przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży (szt.) • liczba przeprowadzonych spotkań w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych dla przedsiębiorców (szt.)

<p style="text-align: center;">3.2. Rozwój zrównoważonego i nowoczesnego rolnictwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ ochrona gruntów o wysokiej przydatności rolniczej, ○ wspieranie innowacji w rolnictwie, tym wsparcie w modernizacji i restrukturyzacji małych gospodarstw rolnych, ○ rozwój doradztwa i wsparcia merytorycznego w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz agroturystyki jako elementów zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, ○ wsparcie dla rolników indywidualnych w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, ○ organizowanie szkoleń z zakresu nowoczesnych technologii rolniczych, efektywności produkcji, ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, ○ realizacja szkoleń w zakresie zmian klimatycznych dla rolników, w szczególności związanych z przeciwdziałaniem skutkom suszy 	<p>Zrównoważone rolnictwo i wysoka jakość produkcji.</p> <p>Wzmocnienie konkurencyjności lokalnego rolnictwa.</p> <p>Wzrost świadomości rolników w zakresie istoty ochrony zasobów przyrodniczych, w tym retencji wodnej.</p> <p>Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska ze źródeł rolniczych dzięki nowoczesnemu rolnictwu, uprawom ekologicznym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych spotkań w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych dla rolników (szt.) • liczba przeprowadzonych spotkań w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych w rolnictwie (szt.) • ilość zebranych odpadów powstałych z działalności rolniczej (Mg)
<p style="text-align: center;">3.3. Rozwijanie lokalnej oferty turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, kulturowe i przestrzenne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ zachowanie, modernizacja oraz zwiększenie rozpoznawalności zabytkowych obiektów i przestrzeni, ○ rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym dążenie do powstania bazy noclegowej i gastronomicznej, ○ stwarzanie warunków do rozwoju turystyki i rekreacji aktywnej, w tym poprzez rozwój infrastruktury rowerowej ○ wzmocnianie wykorzystania istniejących obiektów kulturalnych i sportowych w rozwoju turystyki i oferty rekreacyjnej gminy, ○ tworzenie i zagospodarowanie lokalnych przestrzeni rekreacyjnych odpowiadających na potrzeby mieszkańców w zakresie wypoczynku i integracji, w tym m.in. wokół istniejących jezior (kąpielisk), 	<p>Zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez utrzymanie obiektów zabytkowych w dobrym stanie technicznym.</p> <p>Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy dzięki rozwojowi infrastruktury oraz zróżnicowanej oferty rekreacyjnej i form spędzania czasu wolnego.</p> <p>Wzrost rozpoznawalności i atrakcyjności gminy, wspierający osiedlanie się nowych mieszkańców oraz rozwój ruchu turystycznego.</p> <p>Zwiększenie rozpoznawalności gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zmodernizowanych obiektów zabytkowych (szt.) • długość utworzonych tras rowerowych (km) • liczba wydzielonych kąpielisk (szt.) • liczba utworzenia parków linowych (szt.) • liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych gminy (szt.) • liczba zorganizowanych wydarzeń promujących gminę (szt.) • liczba wykreowanych

	<ul style="list-style-type: none">o rozszerzanie oferty turystyki aktywnej i rekreacji, w ramach rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w tym budowy parku linowego i skateparku,o dążenie do wykreowania i promocji lokalnego produktu,o współpraca z NGO w celu zwiększenia możliwości promocyjnych oraz poszerzenia oferty kulturalnej i sportowej,o aktywne prowadzenie kampanii promocyjnej gminy, w tym poprzez opracowanie i rozpowszechnianie lokalnego przewodnika oraz materiałów i folderów promocyjnych,o wzmacnianie rozpoznawalności gminy w skali lokalnej i regionalnej poprzez organizację wydarzeń kulturalnych o charakterze promocyjnym	jako miejsca atrakcyjnego do rekreacji, wypoczynku i aktywnego spędzania czasu wolnego.	produktów lokalnych (szt.)
--	--	---	----------------------------

OBSZAR ROZWOJOWY – SPOŁECZNOŚĆ

W ramach realizacji **celu strategicznego nr 4: „Gmina Dobrzany ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się w sposób odpowiedzialny i wspierający wysoką jakość życia”** wyznaczono trzy cele operacyjne koncentrujące się na kluczowych aspektach poprawy jakości życia lokalnej społeczności:

- **Wysokiej jakości oferta edukacyjna i opiekuńcza odpowiadająca na potrzeby mieszkańców,**
- **Zapewnienie kompleksowych usług społecznych i zdrowotnych wspierających jakość życia mieszkańców,**
- **Zintegrowana i aktywna społeczność lokalna, zaangażowana w rozwój gminy.**

Działania planowane w ramach tych celów odpowiadają na najważniejsze wyzwania społeczne Gminy Dobrzany. W obszarze edukacji i opieki koncentrują się na zapewnieniu dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych i wychowawczych, obejmując rozwój oferty żłobkowej i przedszkolnej, modernizację infrastruktury szkolnej i sportowej, organizację zajęć pozalekcyjnych, wsparcie psychologiczne oraz działania wyrównujące szanse edukacyjne dzieci i młodzieży. Istotnym elementem jest również wzmacnianie kompetencji kadry pedagogicznej.

W zakresie usług społecznych i zdrowotnych działania obejmują rozwój systemu wsparcia dla osób starszych, z niepełnosprawnościami, w kryzysie życiowym lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zakładają m.in. rozwój mieszkań komunalnych, poprawę dostępności do usług zdrowotnych i opiekuńczych, wsparcie działań profilaktycznych i integracyjnych, a także rozwój instytucji takich jak dzienny dom pobytu lub centrum aktywności senioralnej.

Trzeci cel operacyjny koncentruje się na aktywizacji społeczności lokalnej, w tym poprzez wsparcie instytucji kultury, organizacji pozarządowych, rozwój oferty kulturalnej i sportowej, integrację międzypokoleniową oraz promocję aktywnego obywatelstwa i budowanie tożsamości lokalnej. Wzmocnione zostaną także inicjatywy oddolne i współpraca lokalna, regionalna i transgraniczna.

Realizacja powyższych działań przyczyni się do budowy silnej, otwartej i aktywnej społeczności lokalnej w Gminie Dobrzany. Zapewni także wysoki poziom usług edukacyjnych, opiekuńczych i społecznych, wspierających rozwój mieszkańców na każdym etapie życia. W dłuższej perspektywie wdrażane działania pozwolą tworzyć przyjazne, bezpieczne i zintegrowane miejsce do życia, sprzyjające aktywności obywatelskiej, integracji społecznej i rozwojowi potencjału lokalnej społeczności.

Cel strategiczny 4: Gmina Dobrzany ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się w sposób odpowiedzialny i wspierający wysoką jakość życia			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p>4.1. Zapewnienie nowoczesnej i dostępnej oferty edukacyjnej oraz opiekuńczej odpowiadającej na potrzeby lokalnej społeczności</p>	<ul style="list-style-type: none"> o zwiększanie dostępności opieki nad dziećmi do lat 3 z uwzględnieniem aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania, o zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej z uwzględnieniem aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania, o modernizacja i doposażenie infrastruktury szkolnej w nowoczesne pomoce dydaktyczne i sprzęt edukacyjny, wspierające rozwój kompetencji uczniów i poprawę jakości kształcenia, o wzmacnianie bazy sportowej placówki edukacyjnej, sprzyjającej rozwojowi aktywności fizycznej uczniów, w tym m.in. poprzez modernizację sali gimnastycznej w szkole podstawowej, o tworzenie bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni szkolnej poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne oraz zapewnienie wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży, o wspieranie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez zajęcia pozalekcyjne o profilu sportowym, artystycznym i naukowym. o rozwój kompetencji kluczowych, w tym wprowadzanie zajęć z technologii cyfrowych, takich jak programowanie, robotyka, grafika komputerowa, o wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce, w tym poprzez indywidualizację nauczania i dodatkowe wyrównawcze, 	<p>Rozwój opieki żłobkowej jako element wspierający politykę prorodzinną i ułatwiający powrót rodziców na rynek pracy.</p> <p>Nowoczesna i przyjazna przestrzeń do nauki i aktywności fizycznej dla dzieci i młodzieży.</p> <p>Atrakcyjna i różnorodna oferta zajęć pozalekcyjnych jako element wspierający rozwój kompetencji i zainteresowań młodego pokolenia.</p> <p>Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z trudnościami w nauce oraz wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej.</p> <p>Wzmacnianie kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej poprzez szkolenia oraz dostęp do nowoczesnych narzędzi i metod dydaktycznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poziom upowszechnienia opieki nad dziećmi do lat 3 (%) • poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej (%) • liczba zmodernizowanych elementów szkolnej infrastruktury sportowej (szt.) • liczba dodatkowych zajęć pozalekcyjnych (szt.) • liczba uczniów otrzymujących dodatkowe wsparcie (os.) • liczba przeprowadzonych kursów i szkoleń dla nauczycieli (szt.)

	<ul style="list-style-type: none"> o wsparcie uczniów szczególnie uzdolnionych, w tym koła zainteresowań, olimpiady, o wspieranie rozwoju zdrowych nawyków wśród dzieci i młodzieży poprzez promocję aktywności fizycznej oraz działania z zakresu edukacji prozdrowotnej, o doskonalenie kadry wychowawczej i oświatowej poprzez kursy i szkolenia dla nauczycieli 		
<p style="text-align: center;">4.2. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych odpowiadających na zróżnicowane potrzeby mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> o utworzenie Centrum Usług Społecznych (CUS), o wsparcie działalności lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej, o podnoszenie kwalifikacji pracowników społecznych – szkolenia dla osób pracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami, o rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i rehabilitacyjnych oraz dostosowanie ich do potrzeb odbiorców, o rozwój mieszkalnictwa komunalnego oraz socjalnego, w tym dostosowanie mieszkań do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, o dążenie do integracji społecznej oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, o zwiększenie udziału osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, o wspieranie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych, w tym o charakterze specjalistycznym, o rozwój programów zdrowotnych i profilaktycznych, o rozwój i promowanie edukacji prozdrowotnej wśród mieszkańców, zwiększającej ich wiedzę i świadomość w zakresie zdrowego stylu życia i profilaktyki, o kontynuowanie działań edukacyjnych 	<p>Dostępność do wysokiej jakości usług społecznych skutecznie odpowiadających na wyzwania i oczekiwania mieszkańców.</p> <p>Zwiększona jakość i skuteczność usług społecznych dzięki podnoszeniu kwalifikacji pracowników.</p> <p>Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej.</p> <p>Zwiększenie dostępności mieszkań dla osób potrzebujących.</p> <p>Zwiększona dostępność usług medycznych i profilaktycznych dla mieszkańców.</p> <p>Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie zdrowia, aktywności fizycznej, profilaktyki oraz przeciwdziałania uzależnieniom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeszkolonych pracowników socjalnych (os.) • liczba nowo wprowadzonych usług społecznych (szt.) • liczba mieszkań komunalnych na terenie gminy (szt.) • liczba mieszkań socjalnych na terenie gminy (szt.) • liczba inicjatyw przeciwdziałających marginalizacji społecznej (szt.) • liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-zdrowotnych (szt.) • liczba kampanii edukacyjnych w zakresie dbałości o zdrowie (szt.)

	<p>i profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom,</p> <ul style="list-style-type: none"> o wzmocnienie systemu wsparcia terapeutycznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych 		
<p style="text-align: center;">4.3. Wzmacnianie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej poprzez rozwój oferty kulturalnej, sportowej oraz wsparcie dla lokalnych inicjatyw</p>	<ul style="list-style-type: none"> o utworzenie Domu Kultury w Dobrzanych, o wsparcie działalności Gminnej Biblioteki Publicznej w Dobrzanych wraz filię w Krzemieniu, o modernizacja elementów infrastruktury kulturalnej, w tym świetlic wiejskich, o rozwój całorocznej, zróżnicowanej oferty zajęć sportowych i kulturalnych dla mieszkańców, realizowanej we współpracy z organizacjami pozarządowymi i sołectwami, o rozszerzanie oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb różnych grup wiekowych, o wspieranie integracji społecznej, w tym integracji międzypokoleniowej, o wzmacnianie zaangażowania mieszkańców w rozwój lokalny i promocję gminy poprzez wspieranie inicjatyw oddolnych i aktywności obywatelskiej, o kontynuacja współpracy z NGO i stowarzyszeniami w zakresie wspólnej organizacji wydarzeń i inicjatyw społecznych, o wsparcie NGO, w szczególności KGW oraz jednostek OSP w aplikowaniu o środki zewnętrzne, o pogłębianie partnerstwa w ramach LGD Stowarzyszenie „WIR” – Wiejska Inicjatywa Rozwoju 	<p>Większa dostępność i atrakcyjność oferty kulturalnej dzięki rozwojowi Domu Kultury i Gminnej Biblioteki w Dobrzanych i Krzemieniu.</p> <p>Poszerzenie i zróżnicowanie oferty kulturalnej i sportowej, dostosowanej do potrzeb różnych grup wiekowych i społecznych.</p> <p>Budowanie silnych relacji społecznych i międzypokoleniowych sprzyjających integracji mieszkańców.</p> <p>Wzmocnienie potencjału i rozwoju działalności organizacji pozarządowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba obiektów kulturalnych realizujących ofertę kulturalną (szt.) • liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych (szt.) • liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych i sportowych (szt.) • liczba organizacji pozarządowych współpracujących z gminą (szt.) • środki przekazane na doposażenie organizacji pozarządowych (zł)

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Dobrzany oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Dobrzany jest gminą miejsko-wiejską położoną we wschodniej części powiatu stargardzkiego, w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), w 2024 roku Gminę Dobrzany zamieszkiwało 4 476 osób, łącznie stanowiących 4% mieszkańców powiatu stargardzkiego. W tym samym roku całkowita powierzchnia Gminy wyniosła 135 km², co przełożyło się na gęstość zaludnienia równą 33,2 os./km².

Pod względem administracyjnym, Gmina Dobrzany podzielona jest na 13 sołectw: Biała, Błotno, Bytowo, Dolice, Kępno, Kozy, Krzemień, Lutkowo, Mosina, Odargowo, Ognica, Sierakowo oraz Szadzko.

Głównym ośrodkiem wielofunkcyjnym Gminy Dobrzany, a jednocześnie jej siedzibą, jest miasto Dobrzany, w którym koncentrują się usługi oraz funkcje administracyjne, kulturowe i sportowo-rekreacyjne. Miasto pełni kluczową rolę w strukturze osadniczej Gminy, stanowiąc podstawowe centrum obsługi mieszkańców.

W strukturze zabudowy mieszkaniowej Gminy przeważa zabudowa jednorodzinna, która koncentruje się głównie wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, kształtując w wielu miejscowościach liniowy układ zabudowy.

Istotnymi ośrodkami rozwojowymi Gminy są miejscowości Krzemień oraz Szadzko. W Krzemieniu rozwijają się funkcje rekreacyjne w związku z zagospodarowaniem jeziora Krzezińskiego, natomiast Szadzko pełni istotną funkcję osadniczo-mieszkaniową, wykazując jednocześnie potencjał do rozwoju rekreacji z uwagi na bliskość jeziora Szadzkiego.

Uzupełniająco, sprzyjające warunki do rozwoju turystyki występują również w miejscowościach Bytowo i Dolice, a także w części miejscowości Kozy oraz w rejonie wschodniego brzegu jeziora Szadzkiego.

Z kolei zabudowa przemysłowo-składowa koncentruje się przede wszystkim na terenie miasta Dobrzany oraz w miejscowościach Ognica i częściowo Kozy, gdzie występują korzystne warunki do lokalizacji tego typu działalności.

W Gminie Dobrzany obserwowany jest ruch budowlany, który kształtuje się na poziomie niższym niż średnia dla powiatu, jednak wskazuje na systematyczny przyrost nowej zabudowy mieszkaniowej. Nowa zabudowa oraz inwestycje lokalizowane są przede wszystkim w Dobzranach i Szadzku, a także w pozostałych ośrodkach osadniczych Gminy, co potwierdza utrzymujące się zapotrzebowanie na tereny przeznaczone pod zabudowę. Co więcej, wydawane decyzje o warunkach zabudowy potwierdzają potrzebę dalszego porządkowania i ukierunkowania rozwoju przestrzennego, zarówno w odpowiedzi na wewnętrzne potrzeby mieszkańców jednostki, jak i na umiarkowane, lecz stałe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych.

W związku z powyższym, w ramach polityki przestrzennej Gminy wyznaczono strefy predysponowane do rozwoju zabudowy mieszkaniowej, obejmujące w szczególności miejscowości Dobrzany i Szadzko. Obszary te charakteryzują się korzystnymi uwarunkowaniami przestrzennymi i funkcjonalnymi, umożliwiającymi kontynuację oraz stopniowy rozwój zabudowy w sposób uporządkowany i zgodny z zasadami ładu przestrzennego.

Gmina charakteryzuje się względnie dobrą dostępnością transportową – kluczowym elementem układu komunikacyjnego stanowi przebiegająca przez jej wschodnią część droga wojewódzka nr 151 łącząca Gorzów Wielkopolski ze Świdwinem. Uzupełnienie układu stanowi sieć dróg powiatowych i gminnych.

Warto podkreślić, że Gmina Dobrzany położona jest w pobliżu przebiegu dróg krajowych nr 10 i 20. W kontekście dostępności transportowej szczególne znaczenie ma droga krajowa nr 10, która została już częściowo rozbudowana do standardu drogi ekspresowej i docelowo ma połączyć Szczecin z Warszawą. Kluczowym czynnikiem dla przyszłego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy jest planowana budowa węzłów drogi ekspresowej S10 w miejscowościach Suchań i Rzec, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie Gminy, co w znacznym stopniu przyczyni się do poprawy jej dostępności komunikacyjnej.

Przez południową część Gminy Dobrzany przebiega odcinek drugorzędnej, niezelektryfikowanej linii kolejowej nr 403, łączącej Piłę Północ z Ulikowem. Obsługę pasażerską zapewnia stacja kolejowa w miejscowości Ognica. Realizowane są z niej bezpośrednie połączenia przewoźnika POLREGIO w kierunkach: Szczecin Główny, Piła Główna, Bydgoszcz Główna, Szczecinek oraz Kalisz Pomorski.

Gmina Dobrzany charakteryzuje się strukturą rolniczo-leśną, w której obie te formy użytkowania terenu odgrywają kluczową rolę w zagospodarowaniu przestrzeni. Dominującą funkcję pełnią użytki rolne, które zajmują 54,38% ogólnej powierzchni Gminy, koncentrując się przede wszystkim w jej części centralnej, północnej oraz południowej. Istotny udział w strukturze terenu mają również lasy, które pokrywają 44,7% powierzchni jednostki. Pod względem rozmieszczenia terenów zielonych, wyraźnie wyróżnia się wschodnia część Gminy, która jest najbardziej zdominowana przez zalesienia. Ważnym elementem układu przyrodniczego jest także zwarty kompleks leśny zlokalizowany w zachodniej części Gminy. Takie usytuowanie obszarów leśnych tworzy naturalną ramę dla terenów o funkcjach rolniczych, nadając gminie Dobrzany unikalny, urozmaicony charakter krajobrazowy.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym na terenie Gminy Dobrzany jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które przyjęte zostało Uchwałą nr XXVII/220/02 Rady Miejskiej w Dobznanach z dnia 7 października 2002 r. Należy zaznaczyć, że w wyniku reformy planowania przestrzennego, Gmina zobowiązana jest do opracowania Planu Ogólnego – dokumentu, który zastąpi jej dotychczasowe Studium. Zgodnie z Uchwałą nr V/32/24 z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Dobrzany, Gmina przystąpiła do opracowania Planu Ogólnego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) stanowią akty prawa miejscowego, które regulują funkcję oraz sposób wykorzystania danego terenu. Obecnie na terenie Gminy Dobrzany obowiązują 3 MPZP, które swoim zasięgiem pokrywają zaledwie 0,1% jej powierzchni. Tak niewielki stopień pokrycia obszaru gminy planami miejscowymi powoduje, że w przeważającej części proces zagospodarowania przestrzennego realizowany jest na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, co może ograniczać możliwość prowadzenia spójnej i długofalowej polityki przestrzennej. Stan ten wskazuje na potrzebę stopniowego zwiększania obszarów objętych MPZP, zwłaszcza w kontekście planowanego sporządzenia Planu Ogólnego, który wyznaczy ramy dalszego planowania miejscowego.

Gmina Dobrzany dysponuje rozwiniętą siecią elektroenergetyczną średniego napięcia, która tworzy spójny układ zasilający na terenie prawie całej Gminy. Dzięki tak gęstemu rozmieszczeniu infrastruktury możliwe jest zapewnienie ciągłości dostaw energii oraz sukcesywna modernizacja przyłączy w poszczególnych jednostkach osadniczych.

Na terenie Gminy Dobrzany znajduje się złożo piasków i żwirów Mosina (kod: KN 4021), którego eksploatacja została jednak zaniechana. Powierzchnia udokumentowanego złoża wynosi 2,22 ha.

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody, na terenie Gminy Dobrzany zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody:

- Iński Park Krajobrazowy,
- obszar Natura 2000 Pojezierze Ińskie,
- obszar Natura 2000 Ostoja Ińska,
- 3 użytki ekologiczne,
- 6 pomników przyrody.

Ponadto przez jej wschodnią część przebiega korytarz ekologiczny – Puszcza Goleniowska – Puszcza Drawska (KPn-26C).

Dziedzictwo kulturowe Gminy Dobrzany tworzy 18 obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie. Co istotne, zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, gmina stanowi integralną część obszaru kulturowo-krajobrazowego „Dolina Iny”. Teren ten wyróżnia się występowaniem miast o średniowiecznej metryce, których historyczna tkanka urbanistyczna jest ściśle powiązana z układem hydrograficznym. Świadectwem tej relacji są zachowane elementy infrastruktury, takie jak młyny, mosty oraz pozostałości dawnych portów rzecznych.

Ponadto przez jej teren przebiegają trzy szlaki turystyczne:

- Szlak Wzniesienia Moreny Czołowej,
- Szlak im. Hetmana Stefana Czarnieckiego,
- Trasa Pojezierzy Zachodnich.

Obszar Gminy Dobrzany położony jest w dorzeczu Odry, w zlewni rzeki Iny. Sieć rzeczną tworzą trzy główne ciek: Ina, Pężinka oraz Krępa, które charakteryzują się pasowym, równoleżnikowym układem, odprowadzającym wody w kierunku zachodnim. Układ ten uzupełniają mniejsze ciek wodne, pełniące głównie funkcje melioracyjne. Największym

zbiornikiem wodnym w gminie jest jezioro Krzemień, stanowiące istotny element lokalnego krajobrazu o wysokich walorach estetycznych.

Gmina Dobrzany położona jest w obrębie 10 JCWP, w tym 6 rzecznych i 4 jeziornych:

- Głęboka,
- Ina od źródeł do Stobnicy,
- Pężinka,
- Reczyca,
- Krępa,
- Struga Nosowo-Sierakowo,
- Bytowskie,
- Sierakowo,
- Szadzko,
- Krzemień.

Ponadto Gmina Dobrzany położona jest w obrębie JCWPd nr 25 oraz JCWPd nr 7.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy należy uwzględnić występujące na obszarze Gminy obszary zagrożenia powodzią, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które mają wpływ na możliwości zagospodarowania przestrzennego, lokalizację inwestycji oraz konieczność uwzględnienia ograniczeń wynikających z przepisów prawa wodnego i planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Gmina Dobrzany znajduje się (na podstawie map zagrożenia powodziowego udostępnionych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie):

- częściowo na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%);
- częściowo na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%);
- częściowo na obszarach, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat);
- poza obszarami obejmującymi tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudnienia zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na terenie Gminy Dobrzany obowiązują zapisy zawarte w następujących dokumentach:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry.

Przeciwdziałanie skutkom suszy, zgodnie z art. 183 oraz 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy, który uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy. Plan przeciwdziałania skutkom suszy zawiera analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji, jak również katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Według analizy przeprowadzonej na potrzeby Planu przeciwdziałania skutkom suszy, obszar Gminy Dobrzany zagrożony jest występowaniem wszystkich rodzajów suszy, których klasy zagrożeń są lokalnie zróżnicowane:

- susza atmosferyczna – cały obszar ekstremalnie zagrożony,
- susza rolnicza – większość obszaru ekstremalnie zagrożona, a lokalnie silnie lub słabo zagrożona,
- susza hydrologiczna – większość obszaru umiarkowanie zagrożona, a wschodnia część silnie zagrożona,
- susza hydrogeologiczna – cały obszar słabo zagrożony.

W łącznym zestawieniu Gmina Dobrzany prawie w całości klasyfikuje się jako obszar silnie zagrożony występowaniem suszy.

W związku z tym, wskazuje się, że wszelkie działania na terenie Gminy Dobrzany należy realizować z uwzględnieniem zapisów m.in. planu zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Ustalenia Strategii Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 obowiązują na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego. Poszczególne cele operacyjne i kierunki działań będą realizowane zgodnie z aktualnymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi w poszczególnych miejscowościach.

Kształtowanie polityki przestrzennej w Gminie opiera się jednocześnie na uwarunkowaniach lokalnych oraz na rekomendacjach zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, przyjętego Uchwałą nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 r.

Zgodnie z zapisami zawartymi w Planie, Gmina Dobrzany została zaliczona do OF Specjalnej Strefy Włączenia oraz OF Strefy Przygranicznej.

W Tomie II PZPWZ wskazano cele i kierunki polityki przestrzennej województwa. Zostały one podzielone na 3 części: odnoszące się do całego obszaru województwa, do obszarów funkcjonalnych oraz Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. W ramach tych części wydzielono następujące:

- **cele kształtowania polityki przestrzennej województwa:**
 - Cel I. Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa.
 - Cel II. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego.
 - Cel III. Rozwój potencjału ludnościowego.

- Cel IV. Przekształcenia sieci osadniczej.
 - Cel V. Ochrona dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.
 - Cel VI. Rozwój infrastruktury społecznej.
 - Cel VII. Wzrost i rozwój gospodarczy.
 - Cel VIII. Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności transportowej oraz sprawności systemu transportowego.
 - Cel IX. Rozbudowa infrastruktury technicznej, poprawa gospodarki wodno-ściekowej, rozwój energetyki wykorzystującej odnawialne źródła energii i zwiększenie dostępności cyfrowej.
 - Cel X. Rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa.
- **cele kształtowania polityki przestrzennej w obszarach funkcjonalnych:**
 - Cel XI. Wykorzystanie wspólnego potencjału i integracja miejskich obszarów funkcjonalnych.
 - Cel XII. Racjonalizacja rozwoju gospodarczego i ochrona zasobów w obszarze funkcjonalnym Strefy Przybrzeżnej.
 - Cel XIII. Przeciwdziałanie marginalizacji i wsparcie rozwoju w obszarze funkcjonalnym Specjalnej Strefy Włączenia.
 - Cel XIV. Poprawa spójności wewnętrznej i przełamywanie peryferyjności przygranicznego obszaru funkcjonalnego.
 - **cele kształtowania polityki przestrzennej w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym:**
 - Cel XVI. Racjonalizacja struktury funkcjonalno-przestrzennej i sieci osadniczej oraz wzmocnienie funkcji miejskich.
 - Cel XVII. Poprawa standardów życia mieszkańców.
 - Cel XVIII. Ochrona walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.
 - Cel XIX. Wzmacnianie szczecińskiego obszaru funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego.
 - Cel XX. Wzmacnianie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych.
 - Cel XXI. Utworzenie w SOM sprawnie działających systemów infrastruktury technicznej w dziedzinie energetyki, gospodarki odpadami i ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z zapisami PZWZ, w ramach kierunków zagospodarowania przestrzennego wyodrębniono cztery kategorie działań: ustalenia, zalecenia, projekty i rekomendacje. Ustaleniom i zaleceniom przypisano narzędzia realizacji, natomiast projektom i rekomendacjom – podmioty odpowiedzialne i adresatów”.

Poniżej przedstawiono ustalenia, zalecenia, projekty i rekomendacje, które są przypisane do Gminy Dobrzany. Realizacja niniejszej Strategii będzie z nimi spójna, tak jak z zapisami dotyczącymi całego województwa bądź obszarów funkcjonalnych, do których należy Gmina.

Cel V. Ochrona dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

Kierunek 2. Obszarowa ochrona obiektów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

Ustalenia:

- Ochrona walorów wskazanych obszarów kulturowo-krajobrazowych, w tym zachowanie ich charakterystycznych cech kulturowych i krajobrazowych w drodze łącznego stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków, krajobrazu i środowiska przyrodniczego oraz poprzez:
 - ochronę historycznego układu siatki ulic, przestrzeni publicznych, linii zabudowy, gabarytów i formy obiektów budowlanych,
 - odpowiednie utrzymanie, zagospodarowanie, oznakowanie i wyeksponowanie obiektów historycznych,
 - ochronę otoczenia zabytków w celu właściwego wyeksponowania obiektu,
 - uszanowanie lokalnych tradycji budowlanych, w zakresie używanych materiałów, technik i tradycji budowlanych, podczas remontów, renowacji, adaptacji, rozbudowy itp.,
 - kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do lokalnej tradycji budowlanej,
 - poprzedzanie lokalizacji obiektów wielkokubaturowych i dominant wysokościowych analizami wpływu tych inwestycji na krajobraz, w celu minimalizacji negatywnego oddziaływania,
 - ujednolicenie i dostosowanie elementów małej architektury, płotów, ogrodzeń, nawierzchni ciągów pieszych do lokalnej tradycji budowlanej,
 - porządkowanie, utrzymywanie i uzupełnianie zespołów zieleni; ochrona obsadzeń alejowych wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz uzupełnianie ich brakujących fragmentów,
 - zastosowanie zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych – zwłaszcza głównych wjazdów do miejscowości, w przypadku lokalizacji obiektów związanych z funkcją produkcyjną, magazynową itp.,
 - ochronę sylwet miejscowości,
 - odpowiednie ogrodzenie, uporządkowanie i oznakowanie cmentarzy,
 - w obrębie obszarów występowania reliktów osadnictwa pradziejowego zachowanie układu topograficznego, ograniczenie niekontrolowanego rozprzestrzeniania się dzikiej zieleni, odpowiednie oznakowanie, okresowe monitorowanie stanu,
 - ograniczenie zabudowy brzegów jezior i zbiorników wodnych poza miejscowościami oraz zapewnienie publicznego dostępu do ich brzegów,
 - przywrócenie miejscowościom związków z wodą: rewitalizacja nabrzeży oraz kształtowanie nowej zabudowy nadwodnej,
 - ochronę i utrzymanie historycznych elementów technicznej infrastruktury wodnej;

Ponadto:

- w OKK 6-12: Ochrona krajobrazu krawędzi dolin, punktów widokowych i innych elementów krajobrazu rzeczno; ochrona i rewaloryzacja rzecznych budowli hydrotechnicznych wraz z dopuszczeniem w nich nowych funkcji; tworzenie nowych szlaków turystyczno-historycznych obejmujących zasób budowli hydrotechnicznych.

Zalecenia:

- Uwzględnienie w polityce gmin obszarów zwaloryzowanych jako spełniających kryteria parków kulturowych (PK): PK13 „Szadzko”.

Cel VIII. Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności transportowej oraz sprawności systemu transportowego.

Kierunek 3. Kształtowanie systemu zewnętrznych i wewnętrznych kolejowych powiązań transportowych

Zalecenia:

- Rewitalizacja linii wąskotorowych i dostosowanie ich do potrzeb ruchu turystycznego w relacjach:
 - Koszalin–Manowo–Świelino,
 - Gryfice–Niechorze–Trzebiatów–Gryfice (na odc. Gryfice–Pogorzelica linia czynna sezonowo).

Cel IX. Rozbudowa infrastruktury technicznej, poprawa gospodarki wodno-ściekowej, rozwój energetyki wykorzystującej odnawialne źródła energii i zwiększenie dostępności cyfrowej.

Kierunek 2. Rozbudowa i modernizacja sieci i urządzeń elektroenergetycznych

Zalecenia:

- Budowa układów wyspowego zasilania w gaz, zaopatrywanych za pomocą dostaw LNG, LBG.

Ponadto, w dokumencie wskazano związane z Gminą Dobrzany planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- Zabezpieczenie przeciwpowodziowe zlewni rzeki Iny z uwzględnieniem środowiskowych uwarunkowań jednolitych części wód powierzchniowych,
- Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego: Trasa Pojezierna.

Z kolei wyrazem polityki samorządu województwa zachodniopomorskiego w zakresie krajobrazu jako dobra wspólnego, ukierunkowanej na ochronę, gospodarowanie i planowanie krajobrazu jest audyt krajobrazowy. Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego (AKWZ) uchwalony został 18 grudnia 2025 r. (Uchwała nr XIII/187/25 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 18 grudnia 2025 r. w sprawie Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego) i wszedł w życie z dniem 8 stycznia 2026 r.

Zgodnie z zapisami dokumentu na terenie Gminy Dobrzany występują dwa krajobrazy priorytetowe – „Krajobraz leśny wraz z jeziorem Okole” o kodzie 32-314.43-138 oraz „Krajobraz wiejski okolic wsi Krzemień i Bytowo” o kodzie krajobrazu: 32-314.43-124. Szczegółowe informacje na ich temat przedstawiają karty rekomendacji, najważniejsze założenia dotyczące ich kształtowania i ochrony przedstawiono poniżej. Kształtowanie polityki przestrzennej w Gminie Dobrzany uwzględniało będzie wnioski i rekomendacje dotyczące kształtowania i ochrony wskazanych obszarów priorytetowych.

Analiza powyższych dokumentów, a także diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Dobrzany, które przedstawiono poniżej.

Tab. 1. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Dobrzany

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu
<ul style="list-style-type: none"> ○ zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, ○ ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych, ○ zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją, ○ wbudowanie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, powiązanie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi łączącymi poszczególne miejscowości gminy, ○ utrzymanie różnorodności biologicznej, ○ przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy, ○ wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju, ○ tworzenie nowych oraz powiększenie już istniejących obszarów zielonych blisko obszarów mieszkaniowych, ○ dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy, ○ ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych z uwzględnieniem przepisów dotyczących zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, ○ ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwacje urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp. ○ wykorzystanie głównych zbiorników wodnych do funkcji związanych z turystyką, rekreacją oraz sportem, z zachowaniem poszanowania środowiska przyrodniczego, ○ wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej, ○ ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe), ○ nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury, ○ ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego, ○ rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.
Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej
<ul style="list-style-type: none"> ○ kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych, ○ ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów dworsko-parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych, ○ ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej,

- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne),
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu,
- podporządkowanie nowej zabudowy historycznej kompozycji przestrzennej,
- zachowanie zespołów dworsko-pałacowych wraz z powiązaniem przestrzennymi z historycznym układem miasta, ochrona jego indywidualnych cech historycznych oraz utrzymanie funkcji kulturowej i przyrodniczej jako dominujących,
- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu historycznego jako istotnego komponentu,
- ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- utrzymanie dominującej formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej realizowanej indywidualnie i w zorganizowanych zespołach mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli nad charakterem zabudowy, jej intensywnością oraz rozdrobnieniem podziałów ewidencyjnych,
- wyznaczanie różnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca – z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zieleni publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki),
- kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych),
- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- zachowanie i wzmacnianie funkcji usługowych w części śródmiejskiej z jednoczesnym ukształtowaniem dodatkowych centrów służących obsłudze poszczególnych osiedli oraz wsi a także przy głównych trasach komunikacyjnych,
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacją terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie,
- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze, w szczególności w obszarze zabytkowej zabudowy i zabudowy śródmiejskiej,
- planowanie zabudowy wielorodzinnej w sposób ekstensywny, z zachowaniem dużej przestrzeni dla zieleni, retencji wodnej oraz miejsc postojowych dla pojazdów i zaplecza

społecznego,

- o podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- o wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- o przyjęcie rozwiązań wynikających z przepisów prawa wodnego oraz ograniczenie rozwoju nowej zabudowy na terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym.

Zgodnie z § 3, ust. 10 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydania z niego wypisów i wyrysów, na terenie Gminy Dobrzany dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru z ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Gminy Dobrzany nie planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Z tego względu nie ustala się zasad i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w zakresie ich lokalizacji.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- o wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- o budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- o budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- o budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- o poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictw,
- o zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,

- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych,
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne,
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe,
- wprowadzanie rozwiązań drogowych w obszarach zabudowy minimalizujących geometrię dróg i skrzyżowań, pozostawiając jednocześnie wystarczającą, wygodną przestrzeń dla pieszych, ruchu rowerowego, transportu publicznego, jak również dla osób z niepełnosprawnościami i starszych,
- wspieranie zeroemisyjnych form indywidualnej mobilności, m.in. poprzez budowę i rozbudowę dróg rowerowych (w tym kontrapasów) oraz dróg dla pieszych i rowerów, wraz z infrastrukturą towarzyszącą, kontraruchów oraz pasów ruchu dla rowerów,
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej.

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą,
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami,
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości,
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania),
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV lub niższej i nie mogą wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego,
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie,
- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego,
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko
- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych,
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową na wsiach,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- zalesianie gruntów najslabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,

- o zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk,
- o dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na terenie Gminy nie występują również większe obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Gminie Dobrzany wyznaczony został na podstawie uchwały nr IV/27/24 Rady Miejskiej w Dobrzanych z dnia 26 czerwca 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Główne zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na wskazanych terenach powinny uwzględniać:

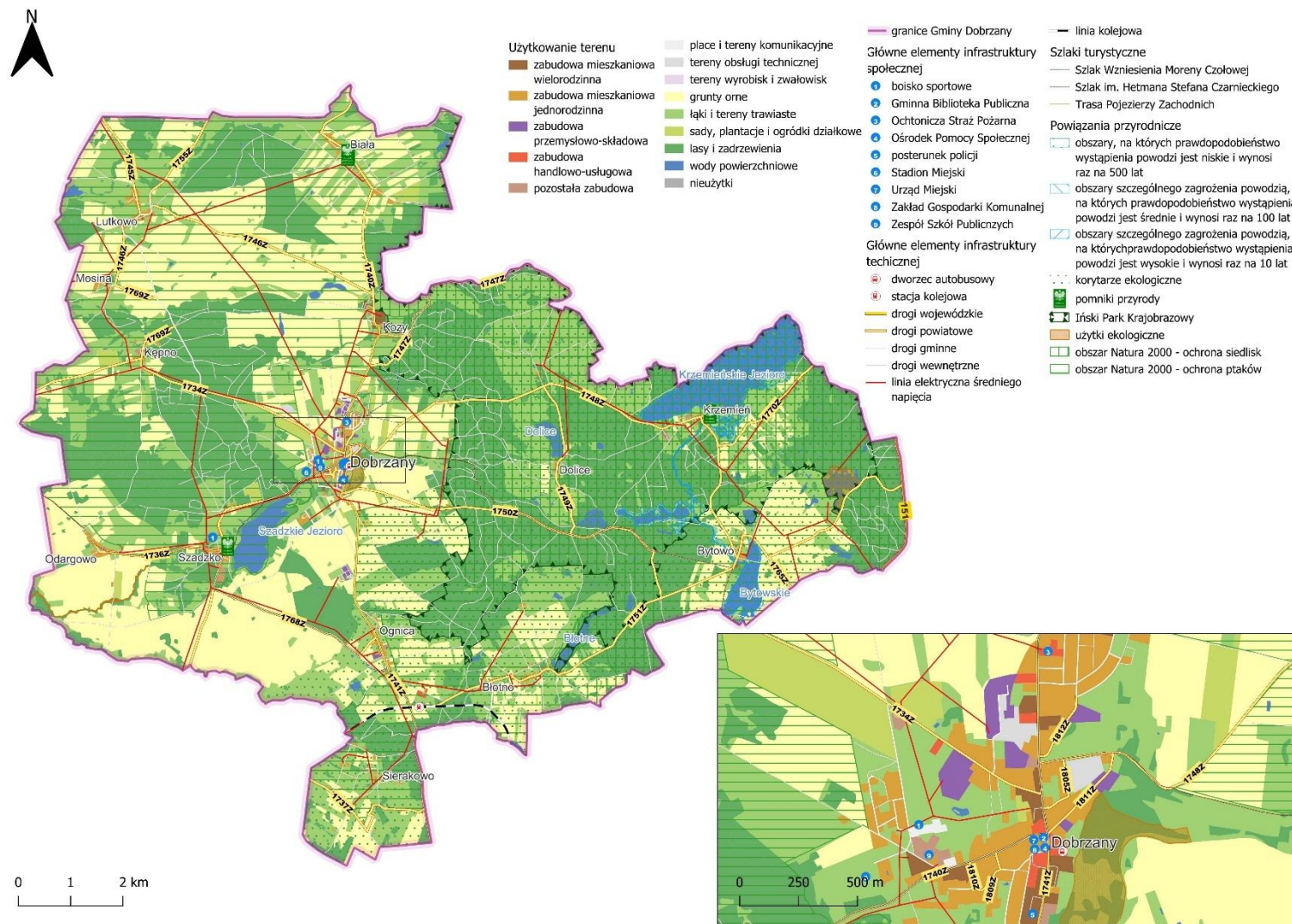
W zakresie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji:

- określenie rozwiązań planistycznych zgodnie z założeniami gminnego programu rewitalizacji,
- utrzymanie i kontynuację istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy z możliwością jej uzupełnienia,
- przywrócenie estetyki i funkcjonalności obszarów zdegradowanych,
- utworzenie wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych,
- zwiększenie dostępności do terenów zieleni oraz terenów rekreacyjnych,
- współpracę z instytucjami naukowymi i ekspertami w celu opracowania innowacyjnych rozwiązań technicznych i projektowych dla obszarów zdegradowanych.

Jako obszar wymagający remediacji wyznacza się teren nielegalnego składowiska odpadów niebezpiecznych w Kozach.

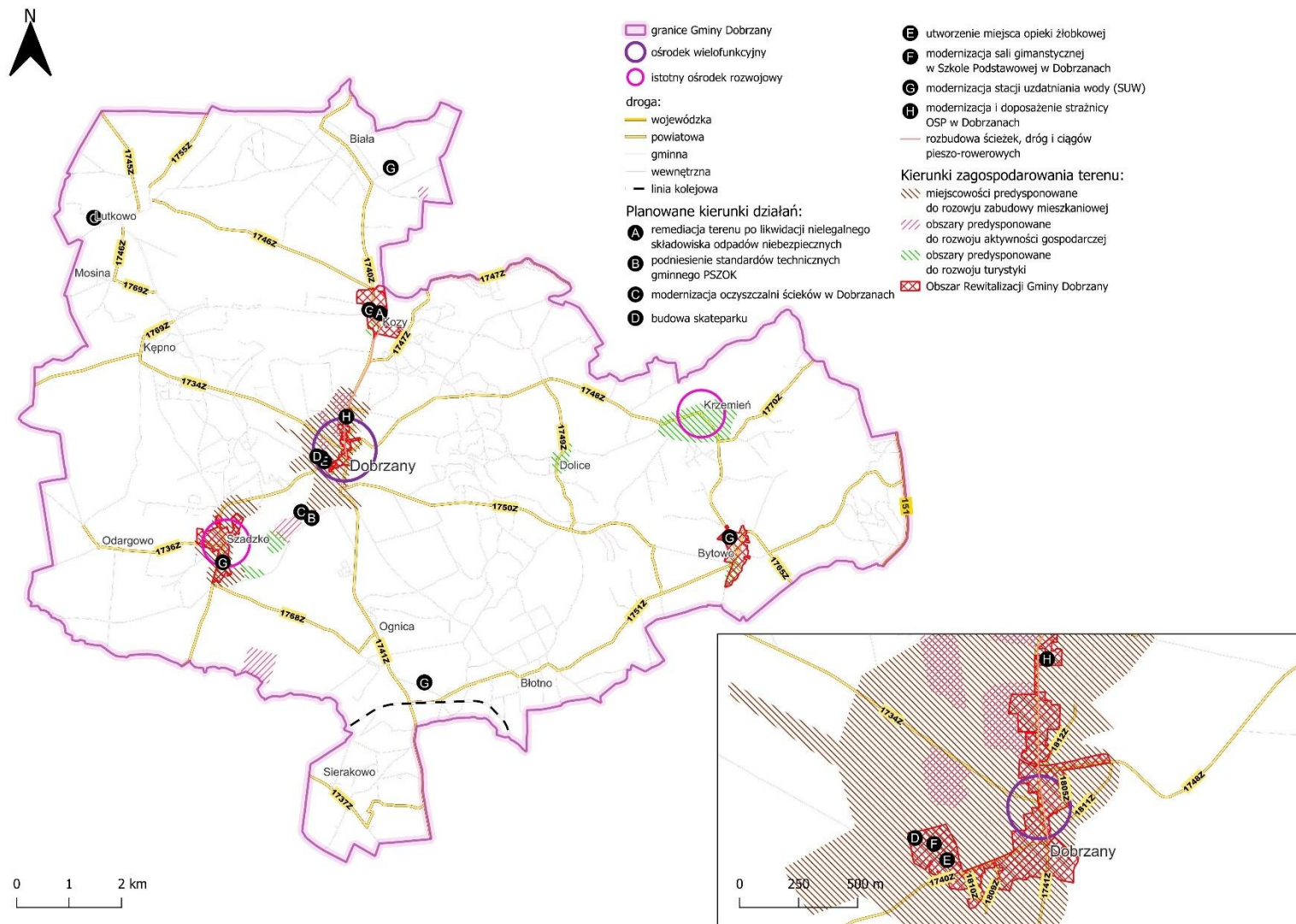
W zakresie obszarów wymagających remediacji:

- prowadzenie działań naprawczych wynikających z zanieczyszczenia powierzchni ziemi,
- wprowadzenie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Rycina 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Dobrzany – użytkowanie terenu, system powiązań przyrodniczych wraz zagrożeniem powodziowym oraz główne elementy infrastruktury społecznej i technicznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Rycina 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Dobrzany – struktura sieci osadniczej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań zawarte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, które mieszkańcy napotykają na obszarze Gminy Dobrzany. Jednocześnie, są one spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze wojewódzkiej i krajowej, takimi jak Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) oraz Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030. Komplementarność celów jakie wyznacza Strategia z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji tego dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

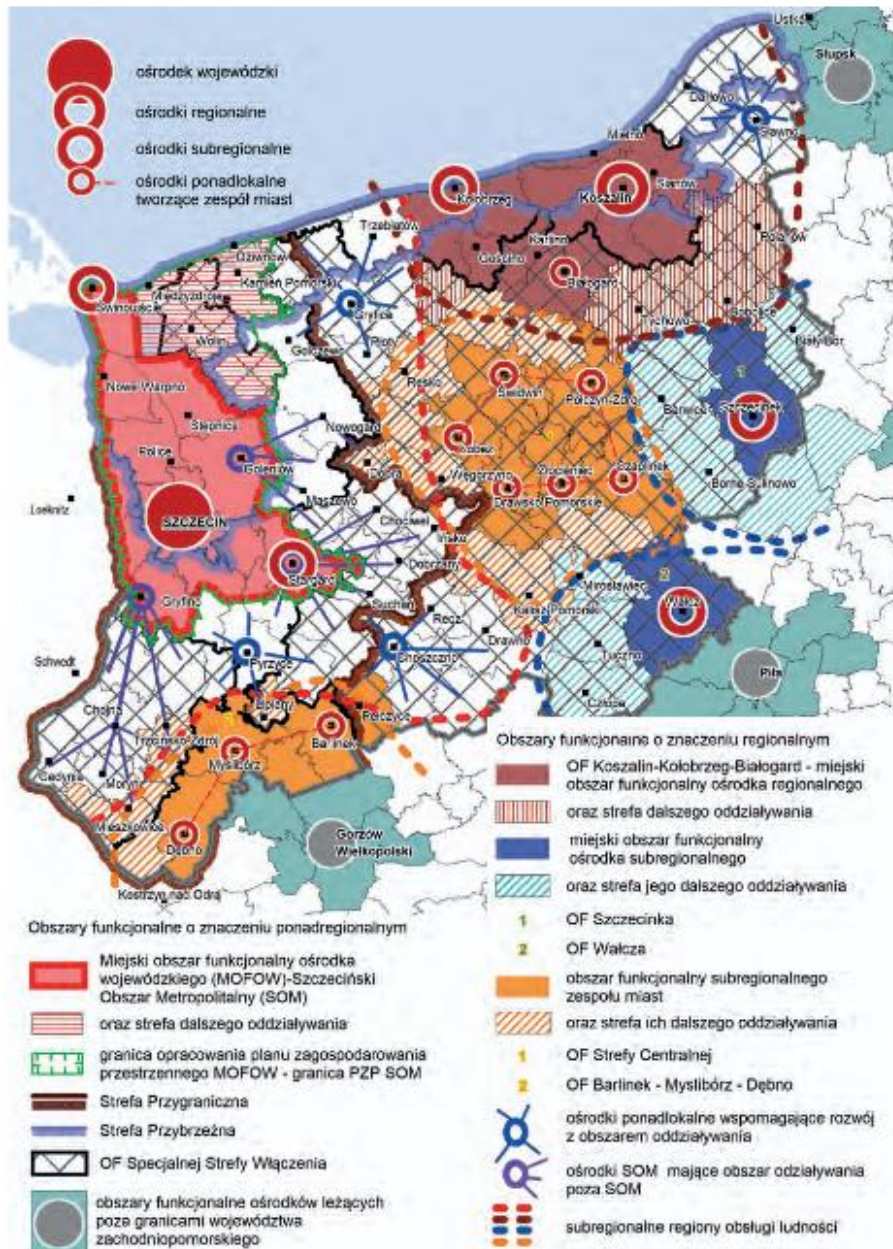
- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 sformułowano następującą misję: „Pomorze Zachodnie – lider niebieskiego i zielonego wzrostu zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców”. W dokumencie wyznaczono ponadto następujące cele strategiczne:

- Cel I: Otwarta społeczność – Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności – otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości,
- Cel II: Dynamiczna gospodarka – Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu,
- Cel III: Sprawny samorząd – Skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych,
- Cel IV: Partnerski region – Silna pozycja międzyregionalnych i transgranicznych.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 wskazuje również Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), których identyfikacja i delimitacja odbyła się na bazie obszarów funkcjonalnych wskazanych w Planie Zagospodarowania Województwa Zachodniopomorskiego. Są to obszary będące przedmiotem koncentracji działań ukierunkowanych terytorialnie, w tym obszary problemowe, na terenie których identyfikowane są szczególne potencjały lub zjawiska niekorzystne dla rozwoju społeczno-gospodarczego tego obszaru i jego ludności.

Rycina 5. Obszary Strategicznej Interwencji w województwie zachodniopomorskim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, Gmina Dobrzany zaklasyfikowana została do:

- Obszaru Funkcjonalnego Specjalnej Strefy Włączenia,
- Obszaru Funkcjonalnego Strefy Przygranicznej.

W poniższej tabeli przedstawiono spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030.

Tabela 8. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030	Strategia Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036
<p>CEL STRATEGICZNY I: OTWARTA SPOŁECZNOŚĆ</p> <p>1.1 Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny</p> <p>1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu</p> <p>1.3 Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego</p>	<p>Cel strategiczny 4: Gmina Dobrzany ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się w sposób odpowiedzialny i wspierający wysoką jakość życia</p> <p>4.1. Zapewnienie nowoczesnej i dostępnej oferty edukacyjnej oraz opiekuńczej odpowiadającej na potrzeby lokalnej społeczności</p> <p>4.2. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych odpowiadających na zróżnicowane potrzeby mieszkańców</p> <p>4.3. Wzmacnianie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej poprzez rozwój oferty kulturalnej, sportowej oraz wsparcie dla lokalnych inicjatyw</p>
<p>CEL STRATEGICZNY II: DYNAMICZNA GOSPODARKA</p> <p>2.1 Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje</p> <p>2.2 Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu</p> <p>2.3 Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu</p>	<p>Cel strategiczny 2: Ochrona środowiska i zrównoważone gospodarowanie zasobami przyrodniczymi Gminy Dobrzany, w tym podnoszenie jej odporności na skutki zmian klimatu</p> <p>2.1. Kompleksowa ochrona środowiska oraz racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi</p> <p>2.2. Wdrażanie działań adaptacyjnych i mitygacyjnych na rzecz zwiększenia odporności klimatycznej</p> <p>2.3. Kształtowanie świadomości ekologicznej i klimatycznej mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Dobrzany oparty na lokalnych potencjałach, przedsiębiorczości mieszkańców i nowoczesnym rolnictwie</p> <p>3.1. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do aktywizacji gospodarczej mieszkańców</p> <p>3.2. Rozwój zrównoważonego i nowoczesnego rolnictwa</p> <p>3.3. Rozwijanie lokalnej oferty turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, kulturowe i przestrzenne</p>
<p>CEL STRATEGICZNY III: SPRAWNY SAMORZĄD</p> <p>3.1 Rozwój głównych ośrodków miejskich</p> <p>3.2 Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych</p> <p>3.3 Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury</p>	<p>Cel strategiczny 1: Nowoczesna, funkcjonalna i harmonijnie zagospodarowana przestrzeń Gminy Dobrzany wspierająca zrównoważony rozwój</p> <p>1.1. Kształtowanie uporządkowanej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni</p>

<p>3.4 Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych 3.5 Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem</p>	<p>1.2. Rozwój nowoczesnej i efektywnej infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej Cel strategiczny 4: Gmina Dobrzany ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się w sposób odpowiedzialny i wspierający wysoką jakość życia 4.1. Zapewnienie nowoczesnej i dostępnej oferty edukacyjnej oraz opiekuńczej odpowiadającej na potrzeby lokalnej społeczności 4.2. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych odpowiadających na zróżnicowane potrzeby mieszkańców</p>
<p>CEL STRATEGICZNY IV: PARTNERSKI REGION 4.1 Wzmocnienie pozycji regionu w Basenie Morza Bałtyckiego 4.2 Rozwój relacji z landami niemieckimi i aglomeracją berlińską 4.3 Wykorzystanie potencjału makroregionu Polski Zachodniej</p>	<p>Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Dobrzany oparty na lokalnych potencjałach, przedsiębiorczości mieszkańców i nowoczesnym rolnictwie 3.3. Rozwijanie lokalnej oferty turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, kulturowe i przestrzenne Cel strategiczny 4: Gmina Dobrzany ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się w sposób odpowiedzialny i wspierający wysoką jakość życia 4.3. Wzmacnianie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej poprzez rozwój oferty kulturalnej, sportowej oraz wsparcie dla lokalnych inicjatyw</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030.

Gmina Dobrzany jest również członkiem Partnerstwa Jednostek Samorządu Terytorialnego Powiatu Stargardzkiego, stanowiącego inicjatywę podjętą przez samorządy lokalne tego obszaru świadomie i z wolą osiągnięcia efektów rozwojowych w założonej perspektywie czasowej. W ramach współpracy partnerzy opracowali dokument strategiczny pt. „*Strategia IIT z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej*”. W dokumencie tym wyznaczono następujące cele strategiczne:

- 1 Cel strategiczny: Integracja wewnętrzna i podniesienie jakości życia obszaru partnerstwa,
- 2 Cel strategiczny: Wzmocnienie pozycji obszaru partnerstwa i jego potencjału w relacjach zewnętrznych,
- Cel strategiczny 3: Podniesienie potencjału organizacyjnego, spójności i zdolności do działania partnerstwa.

Cele strategii realizowane będą przez całokształt działań i projektów, które podejmowane będą w obrębie następujących kierunków działań:

- I: Obszar partnerstwa dobrym miejscem do życia, pracy i rozwoju,
- II: Obszar partnerstwa miejscem atrakcyjnym gospodarczo,
- III: Czysty i zielony obszar partnerstwa,
- IV: Zintegrowany obszar partnerstwa.

1. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2026-2036. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Dobrzan, Rada Miejska w Dobrzanach oraz pracownicy Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółwić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, samorząd Gminy Dobrzany będzie dbał o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu stargardzkiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu możliwe będzie lepsze dostosowanie działań do potrzeb lokalnej społeczności, efektywniejsze wykorzystanie zasobów, a także wzmocnienie kapitału społecznego i budowanie trwałych relacji międzysektorowych.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się również przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane, a założone rezultaty osiągnięte. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2024 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Dobrzany). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Dobrzany oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Burmistrz Dobrzan zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Miejskiej w Dobrzanach z wnioskiem o jej zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza, przestrzenna lub klimatyczno-środowiskowa gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1-4 ustawy o samorządzie gminnym.

2. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Dobrzany na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. **Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027** oraz środki unijne w ramach ogólnopolskich programów operacyjnych dla polityki spójności,
- środki z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności,
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Aktywny Maluch, Senior+, Dostępny Samorząd oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych,
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego,
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe,
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie zachodniopomorskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Dobrzanych oraz jednostek organizacyjnych Gminy Dobrzany.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem stargardzkim oraz województwem zachodniopomorskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób niezagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Natomiast potencjał inwestycyjny Gminy Dobrzany, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), że w latach 2025-2035 wyniesie 40,6 mln zł. Należy jednak mieć na uwadze, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny Gminy Dobrzany przedstawia szacunkowe wartości.

ZAŁĄCZNIKI

**Diagnoza sytuacji przestrzennej,
klimatyczno-środowiskowej,
gospodarczej i społecznej
Gminy Dobrzany**

SPIS TREŚCI

METODOLOGIA BADAŃ	79
CZEŚĆ 1: SYTUACJA PRZESTRZENNA	80
1.1. <u>Informacje ogólne</u>	80
1.2. <u>Transport i łączność</u>	81
1.3. <u>Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne</u>	84
1.4. <u>Walory kulturowe i turystyczne</u>	89
CZEŚĆ 2: SYTUACJA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA	92
2.1. <u>Walory przyrodnicze</u>	92
<u>Ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu</u>	92
<u>Wody powierzchniowe i podziemne</u>	93
<u>Warunki klimatyczne i jakość powietrza</u>	95
<u>Ochrona przyrody</u>	97
2.2. <u>Klimat i odnawialne źródła energii</u>	99
2.3. <u>Infrastruktura techniczna i działalność w zakresie ochrony środowiska</u>	102
<u>Urządzenia sieciowe i energia ciepła</u>	102
<u>Gospodarka odpadami</u>	104
CZEŚĆ 3: SYTUACJA GOSPODARCZA	106
3.1. <u>Gospodarka lokalna</u>	106
<u>Przedsiębiorczość</u>	106
<u>Rolnictwo</u>	109
<u>Rynek pracy</u>	111
3.2. <u>Stan finansów samorządowych</u>	114
<u>Wykonanie budżetu</u>	114
<u>Struktura dochodów i wydatków</u>	116
<u>Finansowanie ze źródeł zewnętrznych</u>	120
<u>Potencjał inwestycyjny</u>	122
CZEŚĆ 4: SYTUACJA SPOŁECZNA	123
4.1. <u>Demografia</u>	123
4.2. <u>Kapitał społeczny</u>	128
<u>Żłobki i przedszkola</u>	128
<u>Szkoły</u>	130
<u>Kultura i sport</u>	134
<u>Bezpieczeństwo publiczne</u>	136
<u>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne</u>	137
4.3. <u>Opieka zdrowotna i pomoc społeczna</u>	139

METODOLOGIA BADAŃ

Punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Dobrzany na lata 2026-2036 jest niniejsza Diagnoza sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej jednostki. Dokument strategiczny wskazuje główne wyzwania społeczno-gospodarcze i przestrzenno-środowiskowe stojące przed Gminą, które powinny zostać podjęte w procesie realizacji Strategii. W tym celu przeprowadzona została ocena stanu istniejącego jednostki w ujęciu systemowym oraz dynamicznym. Ujęcie systemowe oznacza rozpoznanie związków pomiędzy środowiskiem przyrodniczym, społecznym i gospodarczym Gminy oraz jego relacji z otoczeniem zewnętrznym, które to czynniki mają podstawowe znaczenie dla efektywnego funkcjonowania systemu jako całości. Ujęcie dynamiczne oznacza z kolei porównanie sytuacji jednostki w danym przedziale czasowym oraz obserwację zmiany. Na potrzeby niniejszego opracowania analizie poddano sytuację Gminy Dobrzany w latach 2020-2024 (o ile nie zaznaczono inaczej). W celu oceny stanu istniejącego Gminy zastosowano również metodę porównawczą, w której wykorzystane zostały średnie wartości dla gmin powiatu stargardzkiego oraz województwa zachodniopomorskiego stanowiących punkt odniesienia dla Gminy Dobrzany.

Dokument powstał w oparciu o dane Urzędu Miejskiego w Dobrzanych, gminne plany, programy oraz dokumenty strategiczne, a także dane Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto przeanalizowane zostały dokumenty wyższego szczebla pod względem ujęcia w nich Gminy. Dane demograficzne pochodzące z Banku Danych Lokalnych GUS mogą różnić się od informacji udostępnianych przez Urząd Miejski, ponieważ w procesie ich pozyskiwania wykorzystano różne metody badawcze. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej. Stosowanie przez GUS spójnej metodyki obliczeń dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, umożliwia przeprowadzenie analizy porównawczej gminy, powiatu i województwa, w oparciu o porównywalne dane i wskaźniki.

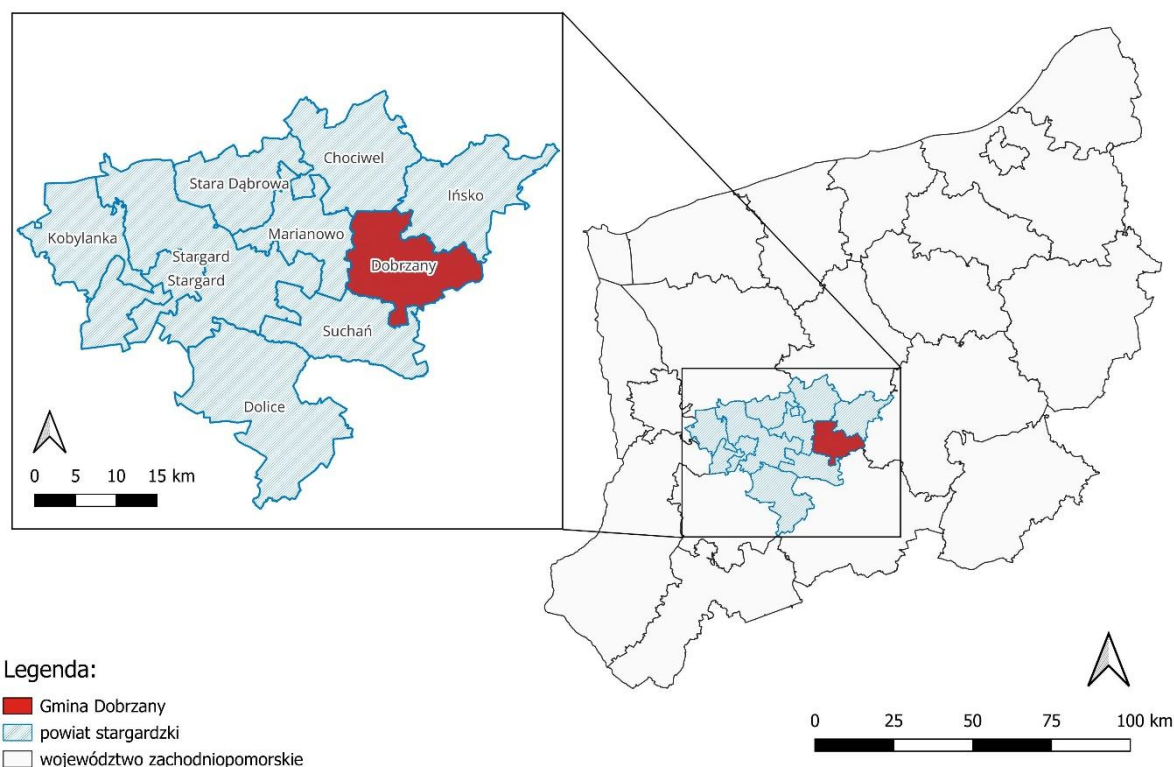
CZĘŚĆ 1: SYTUACJA PRZESTRZENNA

Informacje ogólne

Gmina Dobrzany jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, we wschodniej części powiatu stargardzkiego. Centrum jednostki stanowi miasto Dobrzany, w którym zlokalizowany jest Urząd Miejski. Gmina graniczy z sześcioma jednostkami:

- od zachodu z gminą Marianowo (pow. stargardzki),
- od północy z gminą Chociwel (pow. stargardzki) i gminą Ińsko (pow. stargardzki),
- od wschodu z gminą Kalisz Pomorski (pow. drawski),
- od południa z gminą Suchań (pow. stargardzki) oraz gminą Recz (pow. choszczeński).

W granicach administracyjnych Gminy Dobrzany znajduje się 13 jednostek pomocniczych: Biała, Błotno, Bytowo, Dolice, Kępno, Kozy, Krzemień, Lutkowo, Mosina, Odargowo, Ognica, Sierakowo oraz Szadzko.

Ryc. 1. Położenie Gminy Dobrzany na tle województwa zachodniopomorskiego i powiatu stargardzkiego
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), w 2024 roku Gminę Dobrzany zamieszkiwało 4 476 osób, łącznie stanowiących 4% mieszkańców powiatu stargardzkiego. W tym czasie całkowita powierzchnia Gminy wyniosła 135 km², co stanowiło 8,9% powierzchni powiatu stargardzkiego. Przełożyło się to na gęstość zaludnienia równą 33,2 os./km².

Zgodnie z Klasyfikacją funkcjonalną gmin Polski na potrzeby Monitoringu planowania przestrzennego Śleszyńskiego i Komornickiego, Gmina Dobrzany zaliczona została do grupy gmin z umiarkowaną funkcją rolniczą.

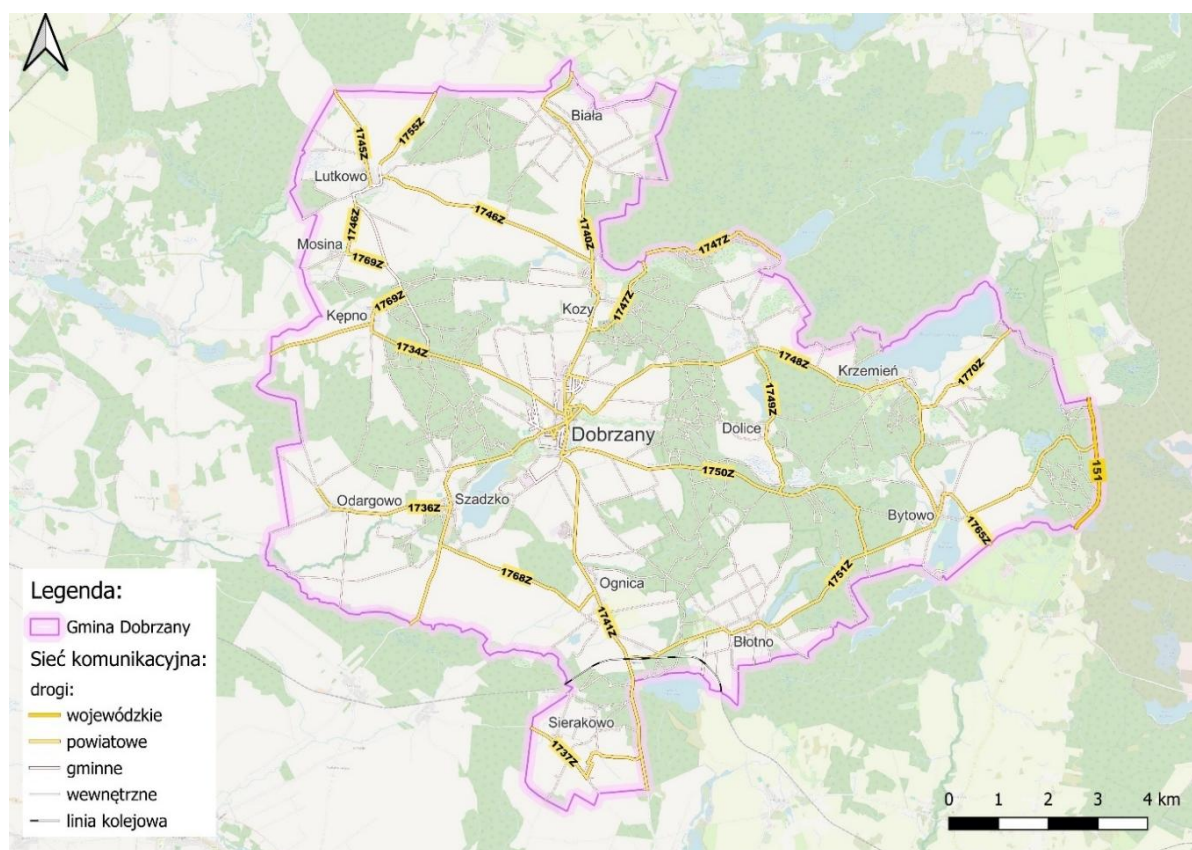
Transport i łączność

Nowoczesna i bezpieczna infrastruktura komunikacyjna stanowi jeden z podstawowych czynników przekładających się na atrakcyjność inwestycyjną oraz osiedleńczą gminy. Rozwinięta sieć drogowa ma również istotne znaczenie dla jakości życia mieszkańców i stymulacji lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego. Jako jeden z podstawowych czynników wpływających na optymalną lokalizację działalności gospodarczej wskazuje się koszty związane z transportem dóbr i surowców, a zatem na dostępność transportową.

Gmina Dobrzany charakteryzuje się średnim położeniem w istniejącym układzie komunikacyjnym. Zlokalizowana jest w pobliżu przebiegu dróg krajowych nr 10 (relacji Lubieszyn – Płońsk) i nr 20 (relacji Stargard – Żukowo). Droga krajowa nr 10 została już częściowo rozbudowana do standardu drogi ekspresowej, w tym na odcinku Stargard – Szczecin, a obecnie trwają prace mające na celu rozbudowę pozostałych jej odcinków na obszarze województwa zachodniopomorskiego. Docelowo droga ekspresowa połączyć ma ze sobą Szczecin i Warszawę. Planowana jest budowa węzłów drogi S10 w miejscowościach Suchań i Rzeczn, zlokalizowanych w sąsiedztwie Gminy Dobrzany, co w znaczący sposób przyczyni się do poprawy jej dostępności w układzie komunikacyjnym w przyszłości.

Przez wschodnią część Gminy Dobrzany przebiega odcinek drogi wojewódzkiej nr 151, łączącej Gorzów Wielkopolski ze Świdwinem. Układ komunikacyjny na jej terenie uzupełniany jest przez sieć dróg powiatowych i gminnych. Według danych GUS, pod koniec 2023 roku łączna długość dróg gminnych wynosiła 5,4 km, z czego 1,6 km stanowiły drogi o nawierzchni gruntowej.

Układ komunikacyjny Gminy Dobrzany przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 2. Sieć drogowa na terenie Gminy Dobrzany

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

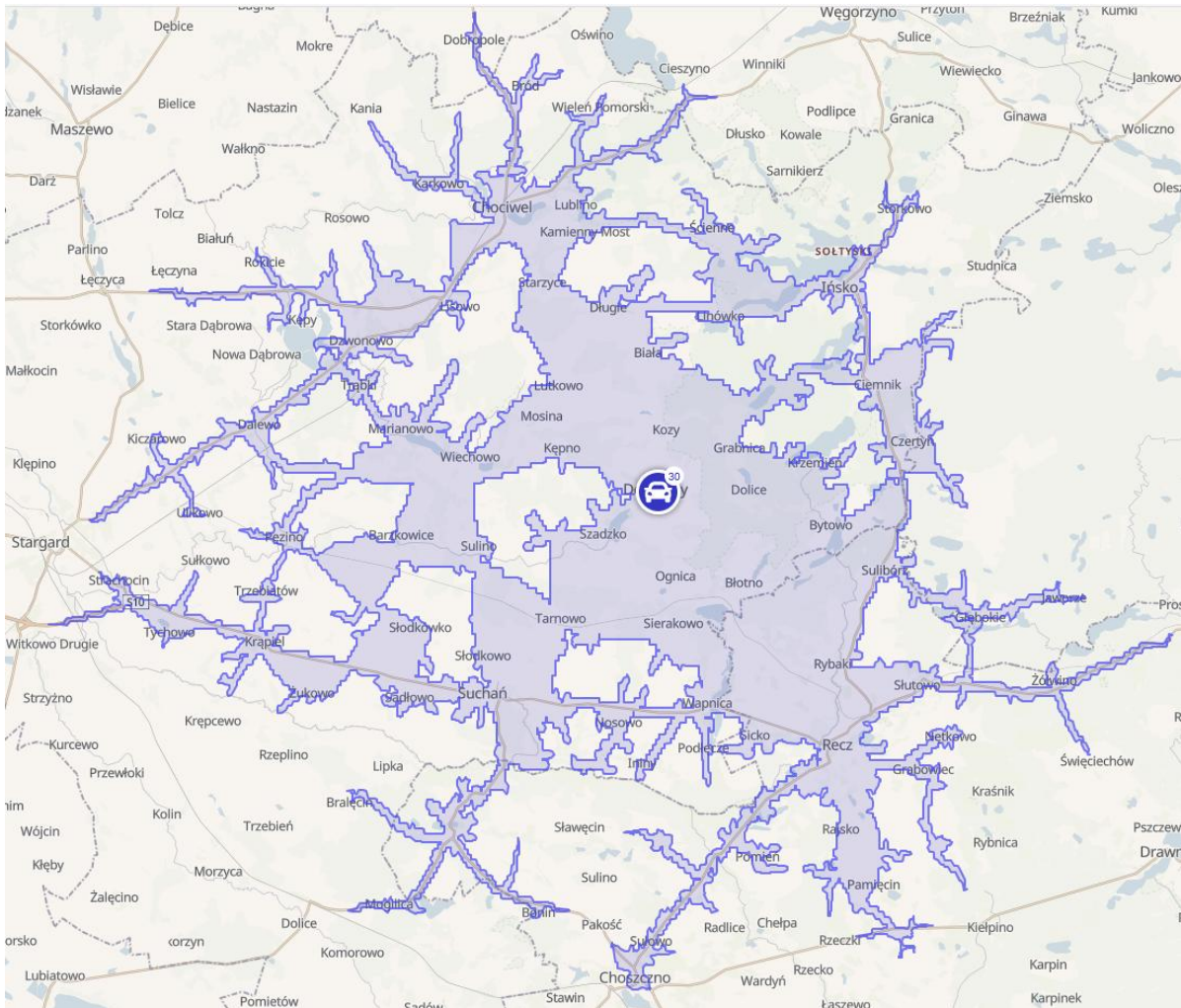
Sieć drogowa na terenie Gminy zapewnia mieszkańcom sprawne przemieszczanie się zarówno w jej obrębie, jak i w kontekście komunikacji z innymi częściami sąsiednich powiatów. W ciągu 30 min z centrum miasta Dobrzany samochodem osobowym można dostać się m.in. do Stargardu, Choszczna, Ińska czy Chociwła.

Dojazd do dalej położonych ośrodków miejskich z centrum miasta Dobrzany zajmuje:

- ok. 1 godz. do Szczecina,
- ok. 1 godz. 30 min do Gorzowa Wielkopolskiego, Kołobrzegu i Piły,
- ok. 2 godz. do Koszalina.

Najbliżej zlokalizowanym lotniskiem międzynarodowym jest Port Lotniczy Szczecin-Goleniów im. NSZZ „Solidarność”. Połączenia lotnicze realizowane w ramach szczecińskiego lotniska obejmują m.in.: Bergen, Dublin, Liverpool, Londyn czy Oslo. Dodatkowo, realizowane są loty czarterowe do Antalyi, Krety oraz Sharm El-Sheikh.

Przez południową część Gminy Dobrzany przebiega odcinek niezelektryfikowanej, drugorzędnej linii kolejowej nr 403, łączącej Piłę Północ z Ulikowem. Na terenie Gminy zlokalizowana jest stacja kolejowa w miejscowości Ognica. Ze stacji tej realizowane są przez POLREGIO połączenia pasażerskie w kierunkach: Szczecin Główny, Piła Główna, Bydgoszcz Główna, Szczecinek oraz Kalisz Pomorski. Czas przejazdu pociągiem ze stacji Ognica do Szczecina Głównego wynosi około jednej godziny, co zapewnia stosunkowo dobrą dostępność komunikacyjną Gminy w relacjach regionalnych.

Ryc. 3. Odległości od centrum Dobrzany pokonywane samochodem osobowym w ciągu 30 minut (dane orientacyjne)

Źródło: <https://commutetimetmap.com/>

Transport publiczny na terenie Gminy Dobrzany realizowany jest na podstawie porozumień międzygminnych zawartych z gminami Suchań i Marianowo. Dzięki tej współpracy przez Gminę Dobrzany kursują dwie linie autobusowe relacji:

- Dobrzany – Suchań – Stargard,
- Dobrzany – Marianowo – Stargard.

Zgodnie z danymi GUS, w 2024 roku łącznie na terenie Gminy funkcjonowało 47 przystanków autobusowych, przy czym wskazuje się, że część z nich z uwagi na stan techniczny wymaga podjęcia działań modernizacyjnych.

Jednym z elementów infrastruktury komunikacyjnej jest infrastruktura rowerowa, stanowiąca alternatywną formę przemieszczania się w stosunku do transportu samochodowego. Obecnie jednak na terenie Gminy Dobrzany brak jest dróg rowerowych, co wskazuje na potrzebę ich rozwoju.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wydatków w Dziale 600 – Transport i łączność. W latach 2020-2024 ich średni poziom wyniósł 3,3 mln zł rocznie. W strukturze wydatków dominowały nakłady majątkowe, których przeciętna wartość wyniosła przeszło 3 mln zł, a ich średni udział w wydatkach ogółem – 90%.

Tab. 2. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2020-2024 w Gminie Dobrzany (tys. zł)

DZIAŁ 600	2020	2021	2022	2023	2024	średnia
Wydatki ogółem	2033,6	317,7	4816,3	7348,2	2227,1	3348,6
Wydatki bieżące	341,4	285,3	341,5	349,1	351,5	333,8
Wydatki majątkowe	1692,2	32,5	4474,8	6999,2	1875,6	3014,8
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (%)	83,2	10,2	92,9	95,2	84,2	90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Istotnym czynnikiem wpływającym w obecnych czasach na rozwój społeczno-gospodarczy jednostki samorządu terytorialnego jest łączność, której kluczowym elementem jest dostęp do wysokiej jakości Internetu szerokopasmowego. Stanowi on integralną część codziennego życia oraz narzędzie służące zarówno edukacji i pracy zawodowej, jak i celom rekreacyjnym. Według raportu Ministerstwa Cyfryzacji „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu”

za I kwartał 2025 r. w Gminie Dobrzany 69,2% punktów adresowych znajdowało się w zasięgu stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych, z czego 49,1% w zasięgu rzeczywistym, a 20,1% – w zasięgu hurtowym. Na jej terenie występowało 565 białych plam NGA. Jedynie 35,1% punktów adresowych miało dostęp do Internetu o przepustowości powyżej 1 000 mb/s.

Pod względem medium poszczególnych zasięgów przeważało medium światłowodowe (70,3%). Dostęp do Internetu w pozostałych punktach adresowych zapewniał przy wykorzystaniu medium kablowego parowo-miedzianego (19,9%) i radiowego (9,8%). Zgłoszone zostały plany inwestycyjne z zakresu zwiększenia dostępności i jakości Internetu szerokopasmowego, obejmujące 596 punktów adresowych.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

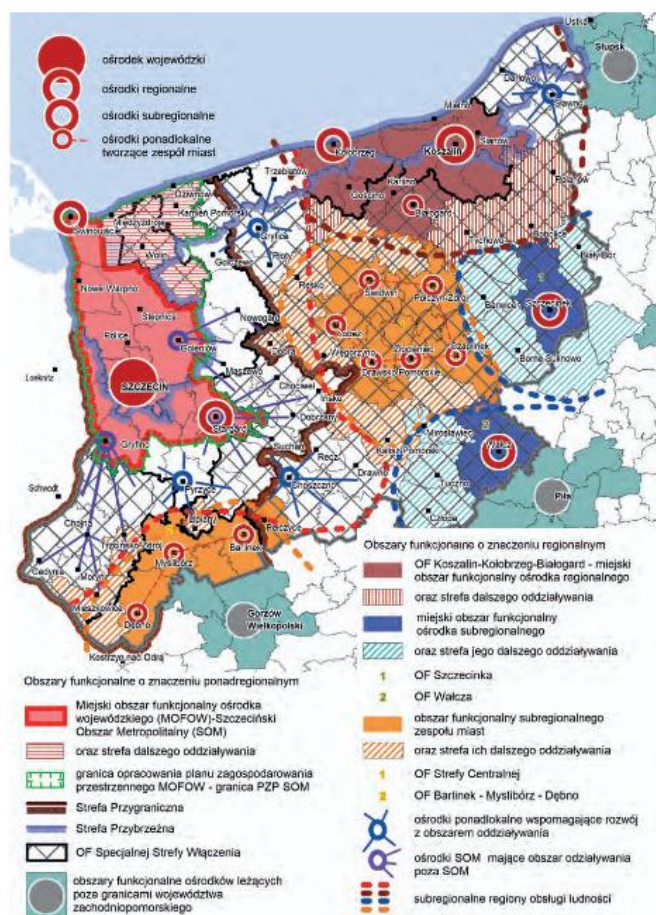
Planowanie przestrzenne stanowi instrument w rękach samorządów umożliwiający przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym oraz optymalne wykorzystanie dostępnych terenów, w oparciu o dokumenty planistyczne i decyzje jednostek wyższego rzędu. Kluczową funkcją planowania przestrzennego jest również zmierzanie w kierunku rozwoju zrównoważonego, czyli stanu, w którym rozwój każdej ze sfer (społecznej, gospodarczej i środowiskowej) odbywa się bez pogorszenia stanu pozostałych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa to kluczowy dokument wyznaczający kierunki rozwoju regionu. Określa politykę przestrzenną, planowaną strukturę funkcjonalno-przestrzenną oraz działania mające na celu realizację celów publicznych na poziomie ponadlokalnym. Dzięki temu planowanie przestrzenne wspiera harmonijny rozwój regionu, uwzględniając potrzeby społeczne, gospodarcze i ochronę środowiska.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (PZPWZ), przyjętym Uchwałą nr VII/214/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 czerwca 2020 r., określono dziesięć następujących celów polityki przestrzennej województwa:

- Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa,
- Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego,
- Rozwój potencjału ludnościowego,
- Przekształcenia sieci osadniczej,
- Ochrona dziedzictwa i krajobrazu kulturowego,
- Rozwój infrastruktury społecznej,
- Wzrost i rozwój gospodarczy,
- Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności transportowej oraz sprawności systemu transportowego,
- Rozbudowa infrastruktury technicznej, poprawa gospodarki wodno-ściekowej, rozwój energetyki wykorzystującej odnawialne źródła energii i zwiększenie dostępności cyfrowej,
- Rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa.

W treści PZPWZ Gmina Dobrzany została zaliczona do OF Specjalnej Strefy Włączenia oraz Strefy Przygranicznej.

Ryc. 4. Podział województwa zachodniopomorskiego na obszary funkcjonalne
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030.

Obszar Funkcjonalny **Specjalnej Strefy Włączenia** (SSW) obejmuje w przeważającej mierze tereny rolnicze i leśne, charakteryzujące się niską intensywnością zagospodarowania i znacznym potencjałem surowcowym dla rozwoju biogospodarki. Występuje tu koncentracja negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, takich jak depopulacja, bezrobocie strukturalne oraz odpływ ludności do większych ośrodków miejskich. Znaczną część SSW stanowią małe miasta, które utraciły dawne funkcje usługowe związane z obsługą terenów popegeerowskich. Pomimo trudności, obszar posiada niewykorzystany potencjał rozwoju turystyki, szczególnie w oparciu o zasoby pojezierzy i walory krajobrazowe. Istotnym ograniczeniem rozwojowym pozostaje niska dostępność komunikacyjna oraz utrudniony dostęp do usług publicznych. Obszar charakteryzuje się dużym oddaleniem od ośrodka wojewódzkiego i znacznymi dysproporcjami rozwojowymi, wymagającymi wsparcia w ramach polityki spójności i działań rewitalizacyjnych.

Obszar Funkcjonalny **Strefy Przygranicznej** charakteryzuje się peryferyjnym położeniem względem centralnych regionów kraju oraz głównych ośrodków rozwojowych. Mimo bliskości granicy niemieckiej, współpraca transgraniczna pozostaje ograniczona, generując niewielką liczbę miejsc pracy poza obszarami nadmorskimi. Granica państwowa zakłóca powiązania funkcjonalne, zwłaszcza w rejonie Szczecina, ograniczając integrację przestrzenną i gospodarczą. Zjawiskiem charakterystycznym jest jednocześnie oddziaływanie polskich miast – Szczecina i Świnoujścia – na obszary niemieckie oraz wpływ niemieckiego miasta Schwedt na tereny po stronie polskiej. Wyzwaniem stanowi również niewystarczająca liczba przepraw mostowych na Odrze, utrudniająca komunikację i wymianę gospodarczą. Dodatkowe bariery rozwojowe wynikają z braku wspólnego planowania przestrzennego oraz trudności komunikacyjnych związanych z barierą językową.

Innym kluczowym dokumentem, opracowanym przez Samorząd Województwa w celu wyznaczenia kierunków rozwoju województwa (w tym związanych z przestrzenią) na najbliższe lata, jest strategia rozwoju województwa.

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 przyjętej Uchwałą nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 r., wskazano następujące cele strategiczne:

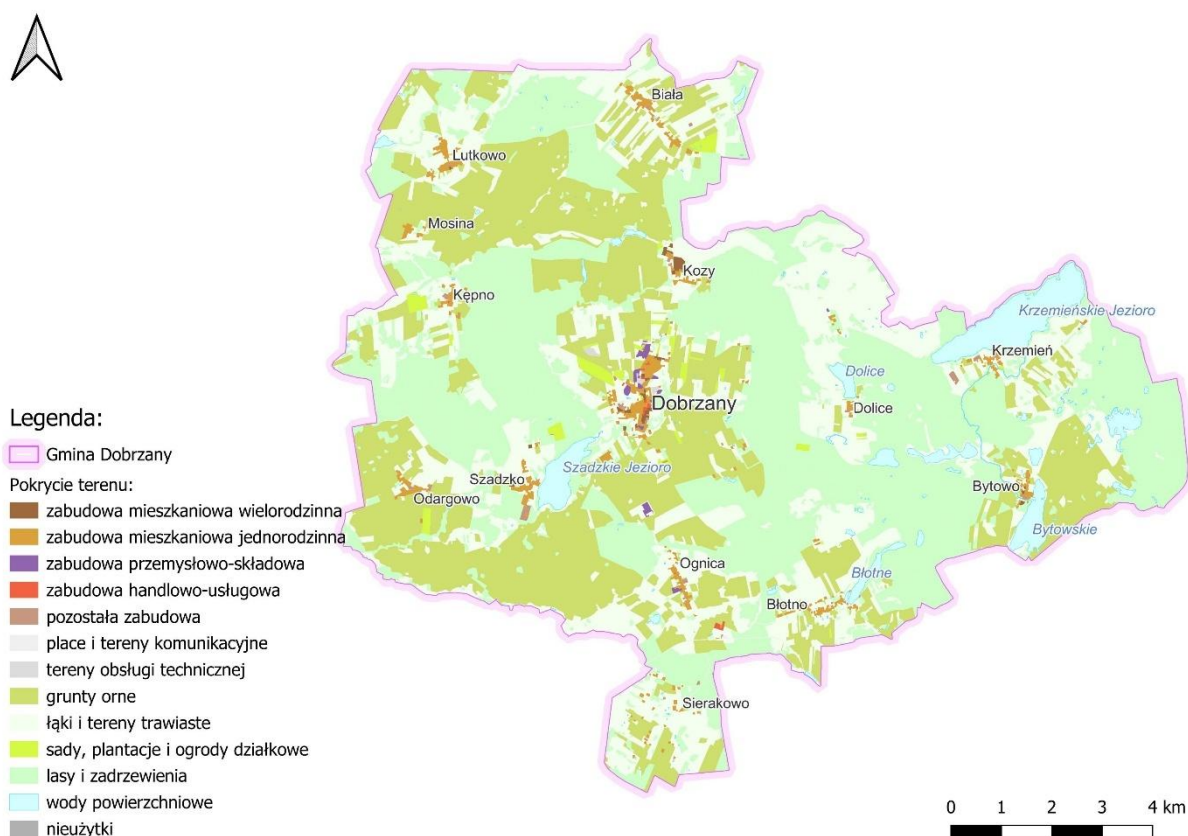
- Otwarta Społeczność – Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności- otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości,
- Dynamiczna Gospodarka – Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmocnianie konkurencyjności regionu,
- Sprawny Samorząd – Skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych,
- Partnerski Region – Silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych.

Zgodnie z treścią SRWZ Gmina Dobrzany leży na terenie **OF Specjalnej Strefy Włączenia**. Obejmuje ona obszary województwa zachodniopomorskiego o najniższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. Zlokalizowana jest głównie przy północnej i zachodniej granicy regionu, ale jej oddziaływanie rozwojowe jest ograniczone, przez co pozostała część Pomorza

Zachodniego – szczególnie wschodnia, południowa i centralna – pozostaje w dużej mierze bez silnych impulsów wzrostu. Skutkiem tego ponad 70% powierzchni województwa charakteryzuje się nasilającymi się procesami marginalizacji. Strefa ta cechuje się:

- Niskim poziomem rozwoju gospodarczego,
- Ograniczonym dostępem do usług,
- Pogarszającymi się perspektywami rozwojowymi,
- Postępującą depopulacją.

Całkowita powierzchnia Gminy Dobrzany wynosi 135 km², z czego lasy stanowią 44,7%, a użytki rolne 54,38%. Tym samym tereny przeznaczone na cele pozarolnicze (mieszkańciewe, usługowe, przemysłowe) stanowią niespełna 1% powierzchni badanej jednostki. W Gminie dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, która koncentruje się w mieście Dobrzany. Miasto jest również ośrodkiem wielofunkcyjnym Gminy, to właśnie tam obserwuje się największą koncentrację usług oraz funkcji administracyjnych, kulturowych oraz sportowo-rekreacyjnych. Istotnym ośrodkiem rozwojowym Gminy jest również miejscowość Krzemień, w której koncentrują się funkcje rekreacyjne, związane z zagospodarowaniem sąsiedniego jeziora Krzemień. Zabudowa przemysłowo-składowa koncentruje się w miejscowościach Dobrzany i Ognica.

Ryc. 5. Pokrycie terenu Gminy Dobrzany

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W Gminie Dobrzany, do momentu opracowania Planu Ogólnego, podstawowym instrumentem służącym kształtowaniu spójnej polityki przestrzennej jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP). Dokument ten określa ramowe zasady gospodarowania przestrzenią w obrębie Gminy, stanowiące punkt wyjścia do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące SUiKZP przyjęte zostało na mocy uchwały nr XXVII/220/02 Rady Miejskiej w Dobrzanych z dnia 7 października 2002 r. Jednakże zgodnie z uchwałą nr V/32/24 Rady Miejskiej w Dobrzanych z dnia 26 lipca 2024 r., Gmina Dobrzany przystąpiła do opracowania Planu Ogólnego.

W oparciu o zapisy Studium sporządzane są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP), stanowiące akty prawa miejscowego kształtujące szczegółowe zasady prowadzenia polityki przestrzennej na danym obszarze. W momencie opracowania niniejszej diagnozy w Gminie Dobrzany obowiązują 3 MPZP, których łączna powierzchnia wynosi 13,87 ha, co stanowi w przybliżeniu 0,1% powierzchni analizowanej jednostki.

Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prezentuje poniższa tabela.

Tab. 3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w Gminie Dobrzany

Lp.	Nazwa Uchwały	Pow. (ha)	Data Uchwały	Nr Uchwały
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobrzany	7,35	2006-09-19	XXXIV/287/06
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu w obrębie nr 3 miasta Dobrzany w rejonie ul. Szkolnej	1,14	2023-07-20	L/462/23
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu miasta Dobrzany w rejonie ul. Stargardzkiej i ul. Spółdzielczej	5,38	2023-07-20	L/461/23

Źródło: rejestr urbanistyczny Gminy Dobrzany.

Na terenach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego polityka przestrzenna Gminy prowadzona jest poprzez wydawane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (tzw. WZ) bądź decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W latach 2019-2023 w Gminie Dobrzany wydano łącznie 118 decyzji o warunkach zabudowy, co stanowiło 2,7% wszystkich decyzji wydanych na terenie powiatu stargardzkiego. W celu umożliwienia porównania pomiędzy jednostkami samorządowymi dokonano przeliczenia liczby decyzji na 1 tys. mieszkańców. W analizowanym okresie wskaźnik ten dla Gminy Dobrzany wahał się w przedziale od 2,15 do 7,68, osiągając średnią wartość 5,2. Dla porównania, średni poziom wskaźnika w powiecie stargardzkim wyniósł w tym samym czasie 7,43, co wskazuje, że aktywność inwestycyjno-budowlana w Gminie Dobrzany była relatywnie niższa na tle średniej dla powiatu.

W latach 2019-2023 w Gminie Dobrzany wydano łącznie 61 pozwoleń na budowę oraz zgłoszeń budowy z projektem budowlanym, co stanowiło 1,9% wszystkich pozwoleń wydanych w gminach powiatu stargardzkiego. Wskaźnik liczby wydanych pozwoleń w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców kształtował się w tym okresie w przedziale od 1,53 do

3,95, osiągając średnią wartość 2,68. Dla porównania, średni poziom tego wskaźnika wśród gmin powiatu wyniósł 5,43, co wskazuje na niższą aktywność inwestycyjną w Gminie Dobrzany.

W Gminie Dobrzany 61,27% wydanych w latach 2019-2023 pozwoleń dotyczyło nowych budynków mieszkalnych, natomiast pozostałe 38,73% obejmowało budynki zbiorowego zamieszkania, obiekty niemieszkalne oraz infrastrukturę inżynierii lądowej i wodnej. Najwyższy udział pozwoleń na nowe budynki mieszkalne odnotowano w 2020 roku (71,43%), a najniższy w 2023 roku (50%). Dla porównania, średni udział nowych budynków mieszkalnych wśród pozwoleń wydawanych na obszarze powiatu stargardzkiego wyniósł 70,48%.

Tab. 4. Ruch budowlany w Gminie Dobrzany w latach 2019-2023 na tle średniej gmin powiatu stargardzkiego

		2019	2020	2021	2022	2023
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu						
ogółem	Dobrzany	10	18	35	26	29
	powiat	804	852	934	861	975
na 1 tys. mieszkańców	Dobrzany	2,15	3,92	7,68	5,77	6,48
	powiat	6,74	7,15	7,84	7,23	8,20
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym						
ogółem	Dobrzany	14	7	18	12	10
	powiat	649	754	795	586	448
na 1 tys. mieszkańców	Dobrzany	3,02	1,53	3,95	2,66	2,23
	powiat	5,44	6,33	6,67	4,92	3,77
w tym nowe budynki mieszkalne (%)	Dobrzany	57,14	71,43	61,11	66,67	50,00
	powiat	67,95	67,90	71,19	75,26	70,09
w tym nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (%)	Dobrzany	42,86	28,57	38,89	33,33	50,00
	powiat	32,05	32,10	28,81	24,74	29,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza ruchu budowlanego w Gminie Dobrzany w latach 2019-2023 wskazuje na niższą aktywność inwestycyjną w porównaniu z powiatem stargardzkim. Zarówno liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy, jak i pozwoleń na budowę, kształtowała się poniżej średnich wartości gmin powiatu, co świadczy o ograniczonej dynamice rozwoju inwestycyjnego. Dominującą część pozwoleń stanowiły inwestycje mieszkaniowe, jednak ich udział był poniżej średniej dla gmin powiatu, co może wskazywać na mniejsze zapotrzebowanie na nowe budownictwo mieszkaniowe oraz ograniczony potencjał inwestycyjny Gminy. Wahania struktury wydawanych pozwoleń i relatywnie niska intensywność procesów budowlanych sugerują utrzymujący się niski poziom presji urbanizacyjnej i umiarkowany rozwój przestrzenny Gminy Dobrzany.

Walory kulturowe i turystyczne

Okolice Dobrzan były zasiedlone już w epoce kamiennej, o czym świadczą liczne znaleziska archeologiczne – siekierki, żarna czy ciężarki do sieci. Od X-XII w. funkcjonowały tu dwa grodziska obronne, a początki miasta wiązane są z osadą przy grodzowia powstałą przy młodszy z nich. Od XIV wieku Dobrzany znajdowały się w rękach pomorskiego rodu rycerskiego Steglitzów, a w 1336 roku uzyskały prawa miejskie na prawie magdeburskim.

Miasto nosiło wówczas nazwę Jacobshagen, utrzymującą się aż do 1945 roku. W średniowieczu mieszkańcy zajmowali się głównie rolnictwem, rzemiosłem i warzeniem piwa, a istnienie karczmy oraz młyna wskazuje na lokalny rozwój gospodarczy. Dobrzany miały prawo organizowania jarmarków i pełniły rolę ośrodka wymiany towarowej. Politycznie przechodziły spod władzy książąt pomorskich do domeny brandenburskiej, a od XVIII wieku znalazły się w granicach Królestwa Prus.

Miasto pozostawało w cieniu potężnego zamku w Szadzku, który wielokrotnie zdobywano i przebudowywano, aż ostatecznie w XVIII wieku popadł w ruinę i został rozebrany. Samo miasto dotknął poważny kryzys w 1781 roku, kiedy to wielki pożar zniszczył jego zabudowę. Odbudowę, prowadzoną z wykorzystaniem cegieł z ruin zamku, kierował wybitny architekt David Gilly, który zaprojektował także istniejący do dziś kościół. W kolejnych stuleciach Dobrzany funkcjonowały jako niewielki ośrodek rolniczo-rzemieślniczy, stopniowo rozwijały się zakłady pracy, a herb miasta wrócił do dawnej formy z XVII wieku.

Podczas II wojny światowej Dobrzany zostały zniszczone w około 60%, a po przejściu frontu spłonęła m.in. ulica Staszica. Po 1945 roku miasto zostało zasiedlone przez Polaków wracających z przymusowych robót w Niemczech. Organizował się samorząd, a życie społeczne i gospodarcze ożywiały powstające instytucje – szkoła, poczta, ośrodek zdrowia, nadleśnictwo czy zakłady drzewne. Funkcjonowały także spółdzielnie i Państwowy Ośrodek Maszynowy, a komunikację ze Stargardem zapewniała kolejka wąskotorowa. Początkowo odbudowa postępowała powoli, a migracje ludności były duże aż do końca lat pięćdziesiątych. W późniejszych dekadach, szczególnie w latach siedemdziesiątych, nastąpił dynamiczny rozwój budownictwa komunalnego i spółdzielczego, co przyczyniło się do stopniowej odbudowy i umocnienia pozycji Dobrzan jako lokalnego ośrodka gospodarczego i społecznego.

W Rejestrze Zabytków prowadzonym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie, z terenu Gminy Dobrzany wpisanych zostało 18 obiektów. Wykaz tych zabytków został przedstawiony poniżej.

Tab. 5. Wykaz obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego na terenie Gminy Dobrzany

Miejscowość	Zabytek
Dobrzany	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki parafialny pw. św. Michała Archanioła
Biała	kościół filialny pw. Matki Boskiej Bolesnej
Bytowo	Młyn
	ruina pałacu
	kościół filialny pw. św. Wojciecha
	Park
Dolice	kościół ewangelicki, ob. cerkiew prawosławna pw. św. Mikołaja
Krzemień	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny
Kępno	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny pw. św. Józefa
Lutkowo	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny pw. Chrystusa Króla
Odargowo	d. przykościelny cmentarz ewangelicki
	kościół filialny pw. Przemienienia Pańskiego
Ognica	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny pw. św. Apostołów Piotra i Pawła
	d. cmentarz przykościelny ze starodrzewem
Szadzko	ruina kościoła
	relikty zamku

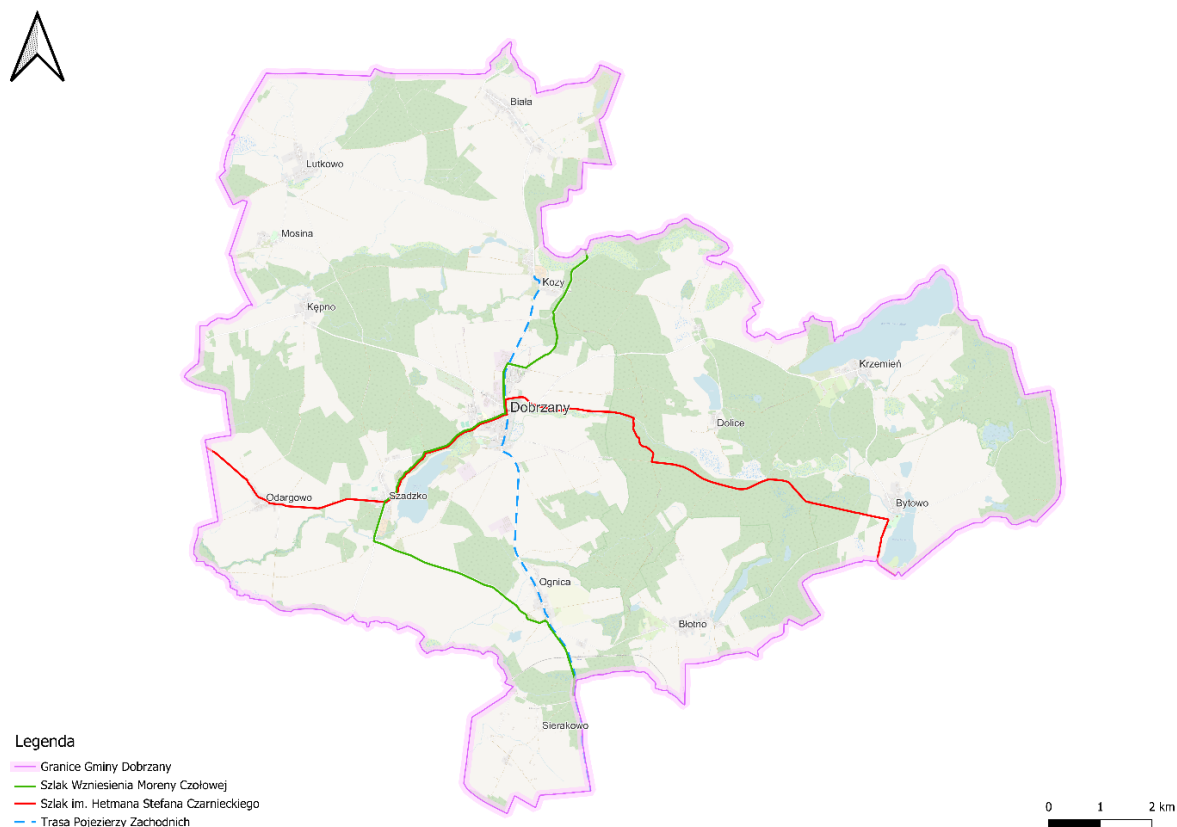
	Otoczenie
	d. cmentarz przykościelny

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wykazu zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego prowadzonego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Zgodnie z zapisami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, Gmina Dobrzany stanowi część obszaru kulturowo-krajobrazowego „Dolina Iny”. Obszar ten charakteryzuje się występowaniem miast o średniowiecznej metryce, lokowanych wzdłuż doliny rzeki Iny, posiadających elementy historycznej tkanki urbanistycznej związane z rzeką i jej dopływami, takie jak młyny, mosty czy miejsca dawnych portów rzecznych.

Obszar Gminy charakteryzuje się wysokimi walorami turystycznymi i rekreacyjnymi wynikającymi z jej malowniczego położenia wśród czystych lasów oraz licznych jezior. Atrakcyjne środowisko przyrodnicze sprzyja rozwojowi różnych form aktywnego wypoczynku, takich jak wędkowanie, grzybobranie, wycieczki piesze i rowerowe. Przez jej teren przebiegają dwa popularne szlaki turystyczne: Szlak im. Stefana Hetmana Czarnieckiego (czerwony) oraz Szlak Wzniesienia Moreny Czołowej (zielony). Pierwszy z nich prowadzi m.in. przez miejscowości Odargowo, Szadzko i Dobrzany, umożliwiając podziwianie cennych obiektów dziedzictwa kulturowego, takich jak renesansowe ruiny kościoła z 1598 roku w Szadzku czy 700-letnia lipa św. Ottona – pomnik przyrody. Drugi szlak, przebiegający z Dobrzan przez Szadzko do Ognicy, wyróżnia się szczególnymi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi.

Dodatkowo przez teren Gminy Dobrzany przebiega szlak rowerowy Trasa Pojezierzy Zachodnich, którego łączna długość wynosi blisko 300 km. Szlak biegnie od granicy niemieckiej nieopodal Cedyni przez Myślibórz, Barlinek, Choszczno, Drawsko Pomorskie, Złocieniec, Czaplonek, Szczecinek, Biały Bór aż do wschodniej granicy województwa zachodniopomorskiego.

Ryc. 6. Szlaki turystyczne w Gminie Dobrzany

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych portalu waymarkedrails.org (dostęp 07.10.2025 r.).

W zakresie walorów turystycznych Gminy Dobrzany warto wspomnieć o zlokalizowanej na jej obszarze plaży nad jeziorem Krzemień, które stanowi ważny element letniej oferty rekreacyjnej.

CZĘŚĆ 2: SYTUACJA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA

2.1. Walory przyrodnicze

Ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski (Solon i inni) na podstawie pracy Kondrackiego, Gmina Dobrzany stanowi część megaregionu Pozaalpejskiej Europy Środkowej, prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie, makroregionu Pojezierze Zachodniopomorskie i mezoregionu Pojezierze Ińskie.

Gmina Dobrzany odznacza się urozmaiconą rzeźbą terenu. Jej obecne ukształtowanie powstało w znacznej mierze w trakcie stadiału pomorskiego zlodowacenia bałtyckiego. Na jej obszarze wyróżnia się dwie główne jednostki morfologiczne: wzniesienie moreny czołowej w jej wschodniej części oraz wysoczyzna moreny dennej w zachodniej części.

Na terenie Gminy Dobrzany znajduje się złożo piasków i żwirów Mosina (kod: KN 4021), którego eksploatacja została zaniechana. Powierzchnia udokumentowanego złoża wynosi 2,22 ha.

Wody powierzchniowe i podziemne

Gmina Dobrzany odznacza się rozbudowaną siecią hydrograficzną. Całość jej terenu należy do zlewni Iny. Przez Gminę przepływają trzy główne rzeki: Ina, Pęczinka i Krępa. Na jej obszarze występuje pasowy, równoleżnikowy układ sieci rzecznej, którego wody odprowadzane są w kierunku zachodnim.

Największym zbiornikiem wodnym na obszarze Gminy Dobrzany jest jezioro Krzemień, odznaczające się malowniczym krajobrazem oraz urozmaiconą florą i fauną.

Na terenie Gminy występują następujące jednolite części wód powierzchniowych:

- RW60000918885669 Głęboka,
- RW600009198399 Ina od źródeł do Stobnicy,
- RW600009198889 Pęczinka,
- RW600009198549 Reczyca,
- RW6000091988699 Krępa,
- RW60000919852 Struga Nosowo-Sierakowo,
- LW90214 Bytowskie,
- LW11072 Sierakowo,
- LW11097 Szadzko,
- LW11052 Krzemień.

W poniższej tabeli przedstawiono podstawową charakterystykę poszczególnych JCWP rzecznych i jeziornych, zlokalizowanych na terenie Gminy Dobrzany.

Tab. 6. Podstawowa charakterystyka JCWP rzecznych i jeziornych występujących na terenie Gminy Dobrzany

Nazwa	Kod	Typ JCWP	Stan ogólny
Głęboka	RW60000918885669	potok lub strumień nizinny	brak danych
Ina od źródeł do Stobnicy	RW600009198399	potok lub strumień nizinny	zły stan wód
Pęczinka	RW600009198889	potok lub strumień nizinny	zły stan wód
Reczyca	RW600009198549	potok lub strumień nizinny	zły stan wód
Krępa	RW6000091988699	potok lub strumień nizinny	zły stan wód
Struga Nosowo-Sierakowo	RW60000919852	potok lub strumień nizinny	brak danych
Bytowskie	LW90214	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne	brak danych
Sierakowo	LW11072	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	brak danych
Szadzko	LW11097	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej	zły stan wód

		wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne	
Krzemień	LW11052	jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie.

Podobnie jak w przypadku wód powierzchniowych, odpowiednikiem podziału wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Gmina Dobrzany położona jest w obrębie 2 JCWPd:

- JCWPd nr 25,
- JCWPd nr 7.

W poniższej tabeli przedstawiono podstawową charakterystykę JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Dobrzany.

Tab. 7. Podstawowa charakterystyka JCWPd występujących na terenie Gminy Dobrzany

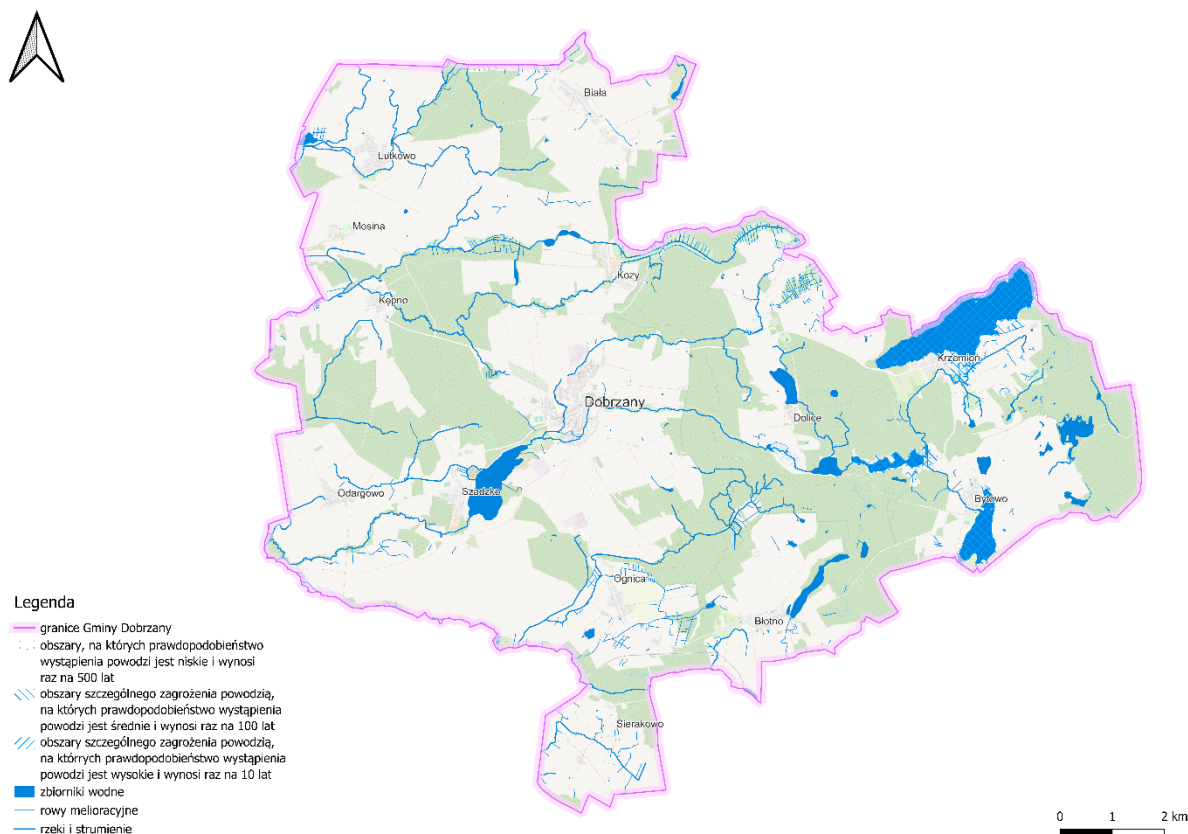
Numer JCWPd	Kod	Powierzchnia [km ²]	Stan ogólny
25	GW600025	3287,91	dobry
7	GW60007	2323,26	dobry

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie.

Analizując sieć hydrograficzną Gminy Dobrzany należy zwrócić uwagę, że część zbiorników wodnych zagrożona jest nieosiągnięciem celów środowiskowych oraz złym stanem chemiczny, czego przyczyn w znacznej mierze upatrywać należy w zanieczyszczeniach napływających z przemysłu oraz rolnictwa.

Na terenie Gminy Dobrzany identyfikuje się następujące obszary zagrożenia powodziowego:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią:
 - obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
 - obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

Ryc. 7. Sieć hydrologiczna i obszary zagrożenia powodzią na terenie Gminy Dobrzany

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ISOK.

Warunki klimatyczne i jakość powietrza

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Polski W. Okołowicza, Gmina Dobrzany położona jest pomorskim regionie klimatycznym, kształtowanym przede wszystkim przez wpływy Morza Bałtyckiego. Jednocześnie region ten charakteryzuje się dużą zmiennością warunków pogodowych, co wynika z ze ścierania się w jego obrębie wpływów klimatu morskiego i lądowego, a także wpływu czynników lokalnych.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 8°C, a średnia roczna suma opadów kształtuje się w granicach 630 mm. Przeważającym kierunkiem wiatrów jest zachodni i południowo-zachodni. Dni z pokrywą śnieżną jest średnio 50, z przymrozkami 90. Z kolei okres wegetacyjny trwa od 210 do 220 dni. Warto także dodać, że region charakteryzuje się ponadto znaczną liczbą dni pochmurnych i wysoką wilgotnością powietrza, co wynika z oddziaływania morskich mas powietrza.

Ocena jakości powietrza jest przeprowadzona w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Analiza jakości powietrza uwzględnia zarówno ochronę zdrowia, jak i ochronę roślin. Oceny te prowadzone są na obszarze wyznaczonych stref. Dla województwa zachodniopomorskiego są to:

- aglomeracja szczecińska – kod strefy PL3201,
- miasto Koszalin – kod strefy PL3202,
- strefa zachodniopomorska – kod strefy PL3203.

Gmina Dobrzany stanowi część strefy zachodniopomorskiej, dla której dokonuje się oceny stanu jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi oraz ochrony roślin.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje: dwutlenek azotu NO₂, dwutlenek siarki SO₂, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, nikiel Ni, kadm Cd, benzo(a)piren B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, ozon O₃, tlenek węgla CO. Z kolei ocena pod kątem ochrony roślin uwzględnia: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃.

Zgodnie z raportem Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Szczecinie „Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2024”, w strefie zachodniopomorskiej nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi.

Tab. 8. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów stawianych w celu ochrony zdrowia – dane za rok 2024

Kod strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
PL1002	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport za rok 2024.

Ocena pod kątem ochrony roślin prowadzona jest wyłącznie dla strefy zachodniopomorskiej. W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2024 roku, w strefie zachodniopomorskiej nie stwierdzono przekroczeń poziomów zanieczyszczeń.

Tab. 9. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów stawianych w celu ochrony roślin – dane za 2024 rok

Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃
PL1002	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport za rok 2024.

Główne źródło zanieczyszczeń powietrza w województwie zachodniopomorskim stanowi emisja antropogeniczna pochodząca z sektora budowlano-komunalnego (emisja powierzchniowa), z komunikacji (emisja liniowa) oraz z działalności przemysłowej (emisja punktowa). W skali lokalnej głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza upatrywać należy w kominach domów ogrzewanych indywidualnie oraz transporcie zbiorowym. Tym samym konieczne jest podejmowanie działań mających na celu termomodernizację budynków, w tym obiektów użyteczności publicznej, w Gminie Dobrzany.

Na terenie Gminy Dobrzany nie funkcjonuje żadna stacja pomiarowa wchodząca w skład wojewódzkiego systemu monitoringu jakości powietrza, prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ). Ponadto brak jest również lokalnych czujników oraz mierników jakości powietrza.

Ochrona przyrody

Zgodnie z podziałem Polski na regiony geobotaniczne Matuszkiewicza, teren Gminy Dobrzany położony jest na granicy Bałtyckiej i Wielkopolsko-Pomorskiej krainy przyrodniczo-leśnej.

Bałtycka kraina przyrodniczo-leśna położona jest w północno-zachodniej Polsce, obejmując obszary o dominacji siedlisk rolnych i leśnych, w szczególności drzewostanów bukowych. Charakteryzuje się zróżnicowanym klimatem ukształtowanym pod wpływem morza Bałtyckiego. Występują tu gleby pochodzenia polodowcowego, głównie bielcowe i gliniaste, a w dolinach rzecznych – mady i gleby aluwialne. Kraina wyróżnia się dużym zróżnicowaniem siedlisk leśnych, spośród których dominują bory mieszane i świeże. Głównymi gatunkami lasotwórczymi są sosna (69%), buk (7,7%), świerk (6,5%) i dąb (5,1%). Ze względu na występowanie buka, obszar ten nazywany jest krainą lasów bukowych i bukowo-mieszanych, cechującą się średnią produktywnością siedlisk oraz wysoką zasobnością drzewostanów.

Kraina Wielkopolsko-Pomorska położona jest w zachodniej i środkowej części Nizy Polskiego, a jej lesistość wynosi 30,3%, co stanowi wartość nieco wyższą od średniej krajowej. Charakteryzuje się łagodnym, stosunkowo ciepłym klimatem należącym do strefy Wielkich Dolin, co czyni ją jednym z najsuchszych obszarów w Polsce. Gleby mają pochodzenie polodowcowe, przeważnie piaszczyste i gliniaste, z występującymi lokalnie glebami podmokłymi w dolinach. Dominują siedliska borowe, które zajmują ok. 63% powierzchni leśnej, z przewagą borów świeżych i mieszanych. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna (87,3%), a udział dębów, olszy i buka jest niewielki. Kraina cechuje się najniższą w kraju produktywnością siedlisk (5,30 m³/ha rocznie) oraz zasobnością drzewostanów na poziomie 136,1 m³/ha, co odzwierciedla jej ubogie warunki siedliskowe i suchy charakter środowiska.

Ochrona przyrody na terenie Gminy Dobrzany realizowana jest na podstawie zapisów ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. Zgodnie z przytoczoną ustawą za ochronę przyrody uznaje się zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składów, co odbywa się w oparciu o formy ochrony przyrody.

Zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody w Gminie Dobrzany występują następujące formy ochrony środowiska:

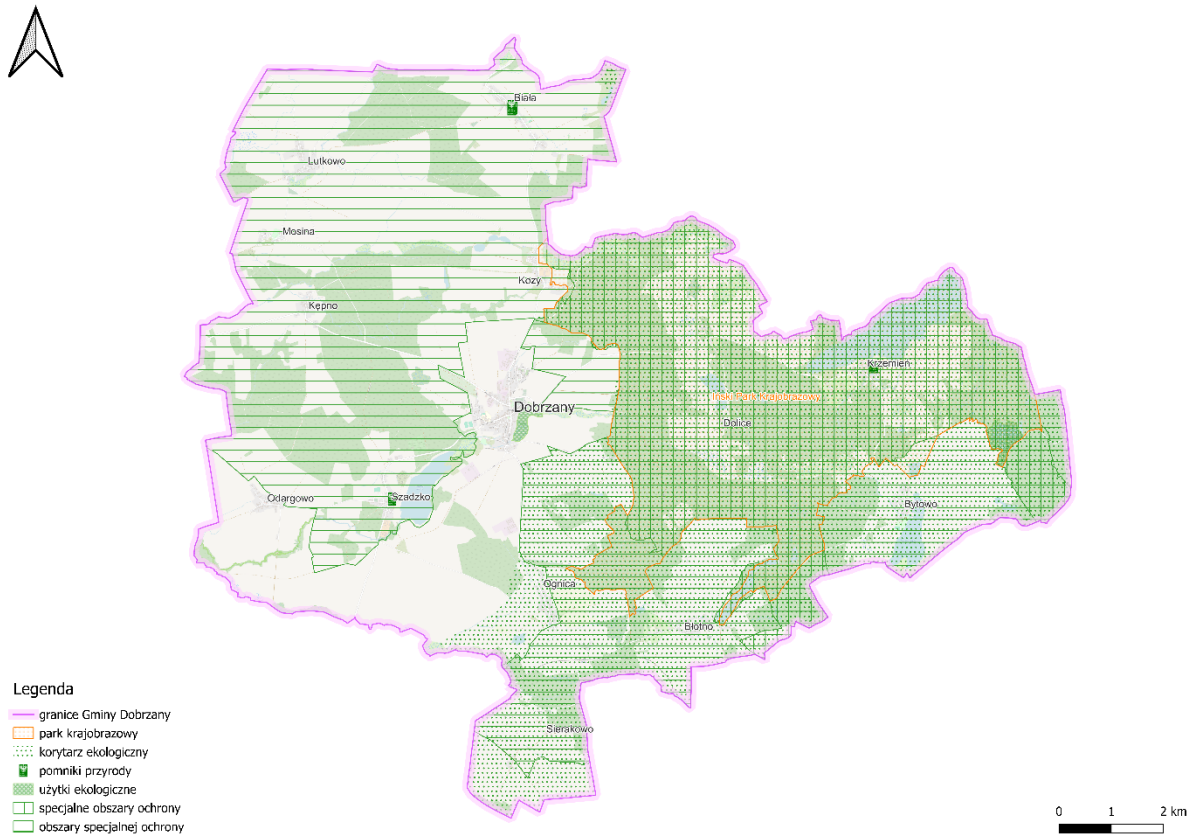
- **Іński Park Krajobrazowy** – zajmuje powierzchnię 17 763 ha na obszarze powiatów łobeskiego i stargardzkiego. Położony jest w centralnej części Pojezierza Іńskiego, obejmując obszary Gminy Dobrzany, Suchań i Chociwel. Celem utworzenia parku jest ochrona walorów przyrodniczych i kulturowych Pojezierza Іńskiego, a zwłaszcza jego różnorodnych ekosystemów leśnych, wodnych i torfowiskowych. Lasy zajmują około 60% powierzchni parku – dominują bory sosnowo-świerkowe oraz lasy dębowe z domieszką buka, modrzewia i brzozy. Występują tu także olsy i łągi, tworzące cenne siedliska przyrodnicze. Park wyróżnia się bogactwem flory i fauny, w tym obecnością wielu gatunków chronionych. W jeziorach, stawach i podmokłościach bytują liczne płazy, m.in. traszki, żaby i kumaki, a na terenie parku stwierdzono występowanie pięciu gatunków jaszczurek oraz węży, w tym padalca oraz zaskrońca. Obfitość

siedlisk wodnych i łąkowych sprzyja również występowaniu ptaków – zarówno drapieżnych (bielik, orlik krzykliwy, kania czarna i ruda), jak i wodno-błotnych (bąk, kropiatka, derkacz, żuraw). Wśród ssaków spotkać można m.in. jelenie, sarny, dziki, lisy, borsuki, wydry, żubry, rysie, wilki, daniela i bobry. Iński Park Krajobrazowy stanowi jeden z najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów Pomorza Zachodniego, łącząc ochronę różnorodnych siedlisk z możliwością prowadzenia edukacji ekologicznej i turystyki przyrodniczej. Miasto Dobrzany znajduje się w granicach otuliny Ińskiego Parku Krajobrazowego.

- **obszar Natura 2000 Pojezierze Ińskie** – zajmuje powierzchnię 10 229,9 ha na obszarze powiatów choszczeńskiego, drawskiego i stargardzkiego. Charakterystyczną cechą tego terenu są duże jeziora mezotroficzne, m.in. Ińsko, Wisola, Krzemień i Długie, otoczone łąkami ramienicowymi oraz zbiorowiskami roślin wodnych i torfowiskowych. Dominują tu lasy bukowe i grądowe, a w ich strukturze stwierdzono występowanie rzadkich gatunków grzybów, takich jak czarnobrzusznik czy *Tomentella subtestacea*. Obszar wyróżnia się także bogactwem torfowisk mszarnych i licznych gatunków storczyków. Pojezierze Ińskie stanowi ważną ostoję fauny – występuje tu 148 gatunków ptaków, 12 gatunków płazów i 4 gatunki gadów, a także liczne populacje bezkręgowców wodnych i torfowiskowych, w tym gatunków chronionych, takich jak zalotka większa czy czerwończyk fioletek. Niska gęstość zaludnienia, ograniczona urbanizacja i naturalny układ hydrograficzny sprzyjają zachowaniu wysokich wartości przyrodniczych i stabilności ekosystemów Pojezierza Ińskiego.
- **obszar Natura 2000 Ostoja Ińska** – zajmuje powierzchnię 87 710,9 ha na obszarze powiatów łobeskiego, choszczeńskiego, drawskiego oraz stargardzkiego i stanowi ważny teren specjalnej ochrony ptaków w ramach Dyrektywy Ptasiej. Charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, licznymi jeziorami, bagnami i małymi zbiornikami wodnymi, które zajmują około 9% powierzchni obszaru. Największym jeziorem jest Jezioro Ińskie (6 km², głębokość 42 m), powstałe w wyniku działalności lodowcowej. Lasy zajmują około 60% powierzchni ostoi, z dominacją drzewostanów bukowych, dębowych oraz borów mieszanych, a także siedlisk wilgotnych z olszą i jesionem. Obszar cechuje się dużym bogactwem przyrodniczym – występuje tu co najmniej 29 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej oraz 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Łącznie gniazduje tu ponad 140 gatunków ptaków, w tym liczne gatunki drapieżne oraz wodno-błotne, takie jak bielik, żuraw czy różne gatunki kaczek, z których niektóre osiągają ponad 1% krajowej populacji. Ostoja Ińska stanowi jeden z najcenniejszych ornitologicznie obszarów Pomorza Zachodniego.
- 3 użytki ekologiczne,
- 6 pomników przyrody.

Dodatkowo przez wschodnią część Gminy przebiega korytarz ekologiczny Puszcza Goleniowska – Puszcza Drawska (KPn-26C). Korytarze ekologiczne choć nie są formami ochrony przyrody, to pełnią one ważną funkcję jako obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. Nie można więc mówić o skutecznych działaniach chroniących środowisko, w szczególności w odniesieniu do zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, w całkowitym oderwaniu od funkcji, jakie pełni korytarz. Korytarze to

drogi życia, dzięki którym wiele gatunków może egzystować pomimo niekorzystnych zmian w środowisku, a cenne europejskie siedliska nadal cechuje wysoka bioróżnorodność.

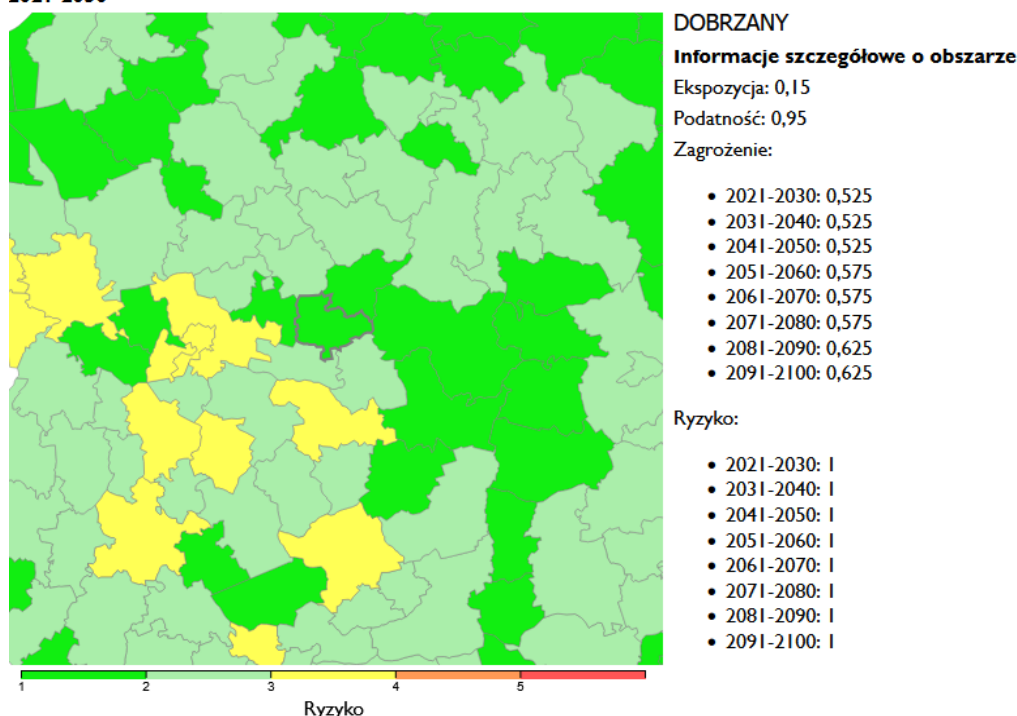

Ryc. 8. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Dobrzany wraz z przebiegiem korytarzy ekologicznych
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody.

2.2. Klimat i odnawialne źródła energii

Analizując klimat lokalny należy brać również pod uwagę zmiany klimatyczne, które silnie wpływają na komfort życia mieszkańców, w szczególności miast i terenów zurbanizowanych. Wdrażanie działań zwiększających odporność tych terenów na zmiany klimatu znajduje oparcie w szeroko pojętym interesie publicznym zawierającym się w dążeniu do zapewnienia jak najkorzystniejszych warunków bytowania człowieka. Poniższe zestawienie przedstawia analizę ryzyka w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Gminie Dobrzany w kolejnych dziesięcioleciach. Wynika z niego, że choć zagrożenie niedoborem zasobów w kolejnych dekadach będzie rosnąć, poziom ryzyka w dalszym ciągu utrzymywać się będzie na niewielkim poziomie.

Gospodarka wodna - zagrożenia niedoborem zasobów - RCP 8.5 - 2021-2030

Ryc. 9. Analiza ryzyka w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Gminie Dobrzany

Źródło: <https://ryzyko.ios.gov.pl/> (dostęp: 08.10.2025).

Na podstawie analizy map zagrożeń suszą, opracowanych na potrzeby Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy zauważyć można, że Gmina Dobrzany położona jest na terenach zagrożonych wystąpieniem suszy oraz deficytów wody – zwłaszcza w okresie wiosenno-letnim.

Obszar Gminy zagrożony jest występowaniem wszystkich rodzajów suszy, których klasy zagrożeń są lokalnie zróżnicowane:

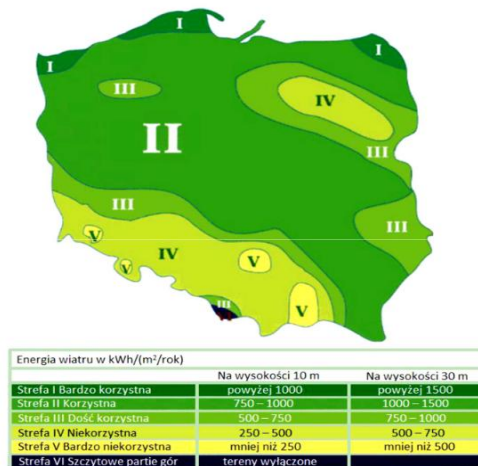
- susza atmosferyczna – całość obszaru ekstremalnie zagrożona,
- susza rolnicza – większość obszaru ekstremalnie zagrożona, a jedynie lokalnie silnie oraz słabo,
- susza hydrologiczna – całość obszaru umiarkowanie zagrożona,
- susza hydrogeologiczna – całość obszaru słabo zagrożona.

W łącznym zestawieniu Gmina Dobrzany jest silnie zagrożona występowaniem suszy. Należy przy tym dodać, że w Planie nie wskazano żadnego działania inwestycyjnego w zakresie przeciwdziałania suszy, którego realizacja miałaby odbywać się na jej terenie.

Na przestrzeni ostatnich lat temat zrównoważonego rozwoju oraz transformacji energetycznej stał się nieodłącznym elementem debaty publicznej. W związku z tym, coraz większy nacisk kładziony jest na osiągnięcie neutralności energetycznej oraz dekarbonizację gospodarki, czego efektem jest stopniowe zwiększanie nakładów inwestycyjnych na rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE). Ze względu na specyficzne uwarunkowania geograficzne Polski, najszybciej rozwijającymi się gałęziami OZE są technologie wykorzystujące potencjał wiatrowy, słoneczny oraz geotermalny.

Energia wiatrowa jest zasobem w pełni odnawialnym, niewyczerpalnym. Ocenia się, że pod względem występowania odpowiedniej siły wiatru na 2/3 terytorium Polski występują korzystne warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Produkcja energii z wiatru jest opłacalna przy jego średniej rocznej prędkości na wysokości 30 m nad ziemią minimum 4 m/s.

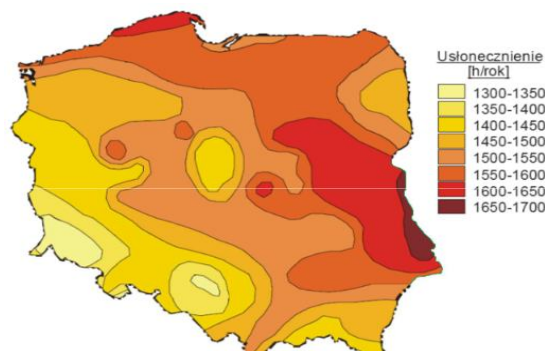
Poniższa rycina przedstawia rozkład energii wiatrowej w Polsce na wysokości 10 i 30 metrów w podziale na 6 stref. Gmina Dobrzany zlokalizowana jest na obszarze Strefy II, która charakteryzuje się korzystnymi warunkami wietrznymi – potencjał energetyczny obszaru mieści się w zakresie 750-1000 kWh/(m²/rok) na wysokości 10 metrów, a na wysokości 30 metrów 1000-1500 kWh/(m²/rok). Oznacza to, że Gmina Dobrzany charakteryzuje się dobrymi warunkami do lokalizowania na jej terenie siłowni wiatrowych.

Ryc. 10. Energia wiatru w Polsce w kWh/(m²/rok) na wysokości 10 i 30 metrów

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Poniższa mapa przedstawia średnie roczne sumy nasłonecznienia w Polsce, które odzwierciedlają potencjał do rozwoju energetyki słonecznej w poszczególnych regionach kraju. Gmina Dobrzany położona jest na obszarze, dla którego średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w przedziale 1400 do 1450 h/rok. Są to warunki umożliwiające rozwój energetyki słonecznej na terenie badanej jednostki.

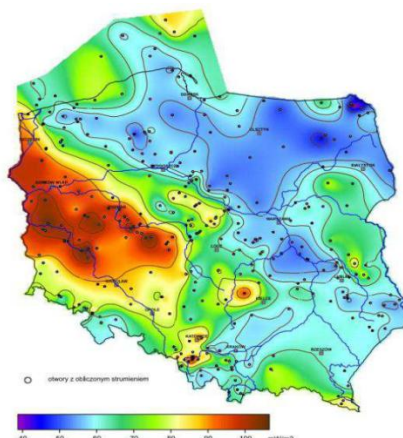
Ryc. 11. Średnie roczne sumy usłonecznienia w Polsce

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Energię geotermalną rozumieć należy jako energię ciepłą wnętrza Ziemi. Energię tą dzieli się w zależności od głębokości, z której jest eksploatowana na dwa typy:

- geotermię płytką (energia pobierana jest z głębokości do 100 m za pomocą pomp ciepła),
- geotermię głęboką (energia pobierana jest z wnętrza Ziemi, na głębokości kilku kilometrów).

Mapa warunków geotermalnych w Polsce wskazuje, że Gmina Dobrzany położona jest na obszarze, który charakteryzuje się potencjałem do budowy instalacji geotermalnych.

Ryc. 12. Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009).

Przeprowadzona analiza pozwala zakładać, że Gmina Dobrzany odznacza się korzystnymi uwarunkowaniami do rozwoju OZE. Niemniej, pomimo tego na terenie Gminy Dobrzany nie wyznaczono terenów do rozwoju energetyki za pośrednictwem odnawialnych źródeł energii.

2.3. Infrastruktura techniczna i działalność w zakresie ochrony środowiska

Stan techniczny oraz poziom rozbudowania infrastruktury technicznej jest czynnikiem mogącym w sposób znaczący oddziaływać na środowisko naturalne oraz komfort życia mieszkańców jednostki. Zły stan techniczny infrastruktury technicznej skutkować może przedostaniem się do środowiska zanieczyszczeń, a co za tym idzie doprowadzić do jego degradacji. Jej niska dostępność w połączeniu z niską świadomością ekologiczną motywować natomiast może część społeczności do utylizowania problematycznych nieczystości ciekłych i stałych z pominięciem obowiązujących regulacji prawnych, w sposób prowadzący do degradacji środowiska.

Urządzenia sieciowe i energia ciepła

Dobrze rozwinięta infrastruktura sieciowa jest jednym z podstawowych czynników wpływających na atrakcyjność osiedleńczą, potencjał inwestycyjny danego terenu, a także na jakość środowiska.

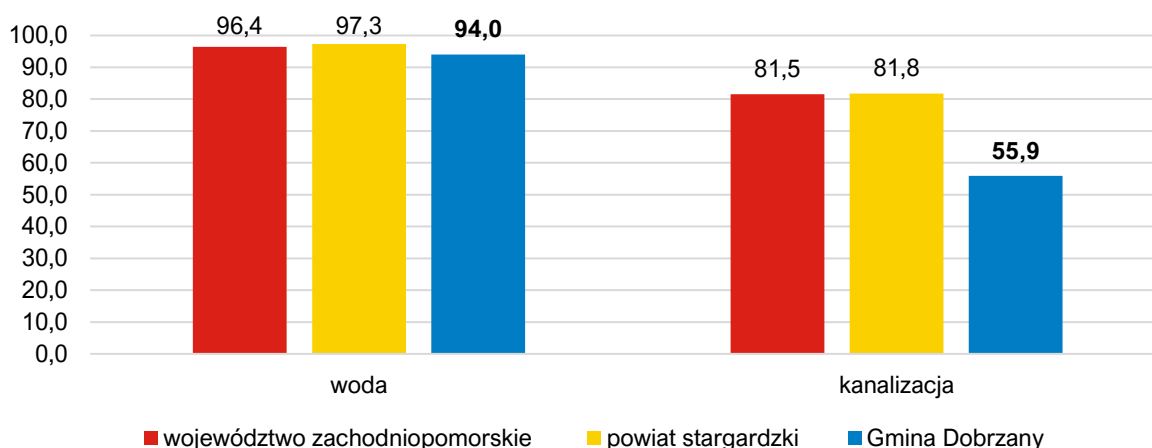
Gmina Dobrzany charakteryzuje się rozbudowaną siecią wodociągową. Według danych GUS, w 2024 roku dostęp do sieci wodociągowej miało 94% mieszkańców Gminy, co było wynikiem nieznacznie poniżej średniej dla województwa zachodniopomorskiego (96,4%) i powiatu stargardzkiego (97,3%). W obrębie Gminy występują stosunkowo nieduże

dysproporcje pod względem dostępu do sieci wodociągowej. Na terenie miasta Dobrzany dostęp od niej ma 100% mieszkańców, podczas gdy na obszarze wiejskim 88,5% mieszkańców. Zgodnie z Raportem o stanie gminy za 2024 rok, obecna sieć wodociągowa w zdecydowanej większości zbudowana jest z rur PVC, żeliwa i stali. W jej ciągu znajdują się 163 hydranty, z czego 68 wymaga naprawy, a 12 – wymiany.

Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody w Gminie Dobrzany jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Dobrzanach, którego siedziba mieści się przy ul. Dalekiej 3. Na terenie Gminy znajduje się 6 stacji uzdatniania wody, zlokalizowanych w miejscowościach: Kozy, Ognica, Szadzko, Lutkowo, Biała i Sierakowo. Na omawianym obszarze znajdują się również 2 stacje podnoszenia ciśnienia, zlokalizowane w miejscowościach Bytowo i Sierakowo. W zakresie infrastruktury wodnej w Gminie Dobrzany, należy zwrócić uwagę na przestarzałą aparaturę techniczną i aparaturę w stacjach uzdatniania wody oraz stacjach podnoszenia ciśnienia, których większość pochodzi z lat 70. i 80. XX wieku, co wiąże się z koniecznością podjęcia działań modernizacyjnych.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w 2024 roku z sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Dobrzany korzystało 55,9% mieszkańców. Wskaźnik ten był znacząco niższy od średniej dla województwa zachodniopomorskiego (81,5%) oraz powiatu stargardzkiego (81,8%), co wskazuje na utrzymujące się zapóźnienia infrastrukturalne w tym zakresie. W mieście Dobrzany dostęp do sieci kanalizacyjnej posiadało 90,7% mieszkańców, natomiast na obszarach wiejskich jedynie 23,9%. Tak duże zróżnicowanie przestrzenne wynika głównie z niższej gęstości zaludnienia na terenach wiejskich, co przekłada się na wyższe jednostkowe koszty budowy i utrzymania infrastruktury kanalizacyjnej oraz mniejszą opłacalność jej rozbudowy w ujęciu ekonomicznym. Należy zwrócić uwagę, że na terenie Gminy znajduje się znaczna liczba zbiorników bezodpływowych przy stosunkowo niedużej liczbie przydomowych oczyszczalni ścieków, z których znaczna część ma być nieuszczelna, co prowadzi do przedostawania się zanieczyszczeń do wód gruntowych.

Za prowadzenie gospodarki ściekowej w Gminie Dobrzany również opowiada Zakład Gospodarki Komunalnej w Dobrzanach, przy którego siedzibie znajduje się oczyszczalnia ścieków, o mocy przerobowej wynoszącej 1 891 m³/dzień. Oczyszczalnia ta wymaga przeprowadzenia gruntowej modernizacji oraz doposażenia w sito-piaskownik. Mając na względzie ochronę środowiska oraz wzrost poziomu życia mieszkańców, konieczne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na modernizację infrastruktury służącej odprowadzaniu i zagospodarowaniu ścieków oraz jej rozbudowę.

Ryc. 13. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Dobrzany w 2024 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie Gminy Dobrzany nie funkcjonuje sieć gazowa – dostarczanie i wykorzystywanie gazu do celów gospodarczych opiera się na zastosowaniu butli gazowych. Ponadto brak jest zorganizowanego, scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Zaopatrzenie w ciepło na potrzeby ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej oraz procesów technologicznych odbywa się w sposób rozproszony, głównie poprzez indywidualne źródła ciepła oraz nieliczne lokalne kotłownie, w których najczęściej stosowane są paliwa stałe.

Gospodarka odpadami

Za odbiór i transport odpadów z terenu Gminy Dobrzany odpowiada przedsiębiorstwo Remondis Szczecin Sp. z o.o., a za zagospodarowanie odpadów komunalnych – Celowy Związek Gmin R-XXI, z siedzibą w Nowogardzie, który zrzesza 33 gminy z terenu województwa zachodniopomorskiego.

W Gminie Dobrzany znajduje się także Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), zlokalizowany przy ul. Dalekiej, w sąsiedztwie oczyszczalni ścieków. Mieszkańcy mogą tam bezpłatnie przekazywać różne rodzaje odpadów, w tym sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe, budowlane, chemikalia, baterie, leki oraz bioodpady.

Poniższa tabela przedstawia stan gospodarki odpadami w Gminie Dobrzany w latach 2020-2024. W analizowanym okresie liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi zmalała z 3 552 do 3 461 osób. Doszło w tym czasie natomiast od wzrostu ilości zebranych odpadów komunalnych z 1 086,82 do 1 202,78 Mg (wzrost o 10,7%). Przeliczając ilość zebranych odpadów na mieszkańca otrzymano wskaźnik, którego wartość wzrosła z 0,31 w 2020 roku do 0,35 w 2024 roku.

W strukturze zbieranych odpadów dominującą frakcją stanowiły odpady zmieszane, których ilość w latach analizowanych wynosiła od 778,64 Mg do 804 Mg, co w 2024 roku przekładało się na 66% całkowitej masy odebranych odpadów komunalnych. Jednocześnie zauważalny jest systematyczny wzrost udziału odpadów segregowanych – z 28% w 2020 roku do 34% w roku 2024. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tab. 10. Stan gospodarki odpadami w Gminie Dobrzany w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)	3 552	3 488	3 528	3 432	3 461
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:	1 086,82	1 152,56	1 199,26	1 191,96	1 202,78
zmieszane	780,84	778,64	804,00	803,30	789,82
segregowane	305,98	373,92	395,26	388,66	412,96
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów	28%	32%	33%	33%	34%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca	0,31	0,33	0,34	0,35	0,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Dobrzany.

Przeprowadzona analiza wskazuje na skuteczność działań ukierunkowanych na wzrost poziomu segregacji odpadów, a jednocześnie na stale rosnącą liczbę produkowanych odpadów komunalnych.

Należy zwrócić uwagę, że na terenie Gminy, w miejscowości Kozy znajduje się nielegalne składowisko odpadów niebezpiecznych, gdzie zgromadzono szacunkowo 200-300 ton niezabezpieczonych substancji. Taka sytuacja stanowi poważne zagrożenie dla środowiska oraz zdrowia mieszkańców. Obecnie Gmina Dobrzany aktywnie działa na rzecz zlikwidowania składowiska, starając się przy tym o dofinansowanie na ten cel ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Pozostała działalność

Podstawowymi dokumentami w zakresie ochrony środowiska obowiązującymi na terenie Gminy Dobrzany są:

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzany na lata 2023-2026 z perspektywą na lata 2027-2030,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Dobrzany na lata 2023-2026,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobrzany na lata 2023-2032,
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Dobrzany w 2025 roku.

Posiadane dokumenty programowe w zakresie ochrony środowiska stanowią podstawę do systematycznego i skoordynowanego prowadzenia działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców, ochrony zasobów przyrodniczych oraz podnoszenia ładu przestrzennego i estetyki gminy. Umożliwiają one planowanie oraz realizację przedsięwzięć obejmujących m.in. ograniczanie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko, eliminację szkodliwych materiałów, wspieranie bioróżnorodności i ochronę zwierząt. Dokumenty te pełnią również funkcję kluczowych narzędzi strategicznych, ułatwiających wdrażanie działań proekologicznych oraz pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania.

Co warto podkreślić, w Gminie Dobrzany ochrona środowiska realizowana jest nie tylko poprzez inwestycje infrastrukturalne, ale również poprzez działania wspierające ideę zrównoważonego rozwoju oraz poprawę jakości życia mieszkańców. Przykładem takich działań są m.in. pisemne powiadomienia kierowane do mieszkańców, wskazujące nieprawidłowości w segregacji odpadów – np. przypadki umieszczania odpadów zmieszanych w pojemnikach przeznaczonych do selektywnej zbiórki.

Dodatkowo w celu ochrony środowiska, w ostatnich latach w Gminie wydanych zostało wiele decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w tym m.in. dla następujących inwestycji:

- Budowa i eksploatacja farmy fotowoltaicznej, składającej się z jednego albo kompleksu wielu niezależnych instalacji odnawialnego źródła energii, o łącznej mocy do 45 MW o nazwie „KOZY” wraz z wszelką infrastrukturą towarzyszącą, na działce 1/1 w obrębie geodezyjnym 0007 Kozy, gm. Dobrzany,
- Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy do 4,0 MW wraz z kablami sterowania i telekomunikacyjnymi, dróg wewnętrznych oraz niezbędnych urządzeń elektroenergetycznych, zlokalizowanej na działkach nr: 344/1, 345/2, 345/3, 345/4, 345/5, 345/6, 345/7, 345/8, 345/9, 345/10, 345/11, 345/12, 345/13, 345/14, 345/15, 345/16, 345/17, 345/18, 345/19, 345/20, 345/21, 345/22, 345/23 obręb Kozy, gmina Dobrzany, województwo zachodniopomorskie,
- Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy do 150 MW PV Dobrzany wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działkach w obrębach Odargowo i Szadzko w Gminie Dobrzany,
- Budowa i eksploatacja elektrowni fotowoltaicznej o mocy do 5 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działkach numer 277/3, 276 gmina Dobrzany, obręb Szadzko,
- Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy do 30 MW oraz magazynów energii o mocy do 30 MW wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą „ Dobrzany” gmina Dobrzany, powiat stargardzki, województwo zachodniopomorskie, na działce o numerze ewidencyjnym 63 obr. Lutkowo o pow. do 30 ha,
- Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy do 2 MW zlokalizowanej na działce nr 36 obręb Bytowo, gm. Dobrzany,
- Budowa elektrowni słonecznej „Lutkowo” wraz z infrastrukturą na działkach 44 i 49 o mocy do 2 MW (2 x 1 MW) obręb Lutkowo, gm. Dobrzany.

CZĘŚĆ 3: SYTUACJA GOSPODARCZA

3.1. Gospodarka lokalna

Przedsiębiorczość

Jednym z elementów charakteryzujących lokalny rynek pracy oraz sytuację gospodarczą gmin jest liczba podmiotów gospodarczych działających na ich obszarze. Stanowi ona istotny wskaźnik poziomu przedsiębiorczości w granicach danej jednostki samorządowej.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na obszarze gmin powiatu stargardzkiego w latach 2020-2024.

W 2020 roku na obszarze powiatu stargardzkiego zarejestrowanych było 13 208 przedsiębiorstw. Zdecydowana większość z nich znajdowała w mieście Stargard (61,7%) oraz w Gminie Stargard (11%). W Gminie Dobrzany w tym czasie zarejestrowane były 433 podmioty gospodarcze, co stanowiło 3,3% wszystkich firm działających na terenie powiatu stargardzkiego. Do 2024 roku liczba przedsiębiorstw działających w Gminie Dobrzany zwiększyła się o 6,7% (29 podmiotów). Należy jednak zwrócić uwagę, że dynamika wzrostu przedsiębiorczości w Gminie Dobrzany była w tym czasie niższa na tle średniej dla powiatu stargardzkiego.

Tab. 11. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w gminach powiatu stargardzkiego w latach 2020-2024

JST	2020		2024		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2020-2024
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat stargardzki	13 208	100,0%	14 597	100,0%	1 389
miasto Stargard	8 155	61,7%	8 629	59,1%	474
Chociwel	519	3,9%	583	4,0%	64
Dobrzany	433	3,3%	462	3,2%	29
Dolice	544	4,1%	580	4,0%	36
Ińsko	342	2,6%	341	2,3%	-1
Kobylanka	949	7,2%	1 164	8,0%	215
Marianowo	214	1,6%	224	1,5%	10
Stara Dąbrowa	269	2,0%	331	2,3%	62
Stargard	1 452	11,0%	1 924	13,2%	472
Suchań	331	2,5%	359	2,5%	28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych GUS, pod koniec 2024 roku wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Gminy Dobrzany najwięcej działało w sekcji F Budownictwo (32%). Znaczna część z nich działa również w Sekcji G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (15%) oraz Sekcji C Przetwórstwo przemysłowe (9%).

Tab. 12. Podmioty działające na terenie Gminy Dobrzany na koniec 2023 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA F Budownictwo	148	32%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	69	15%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	43	9%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	39	8%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	23	5%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	22	5%

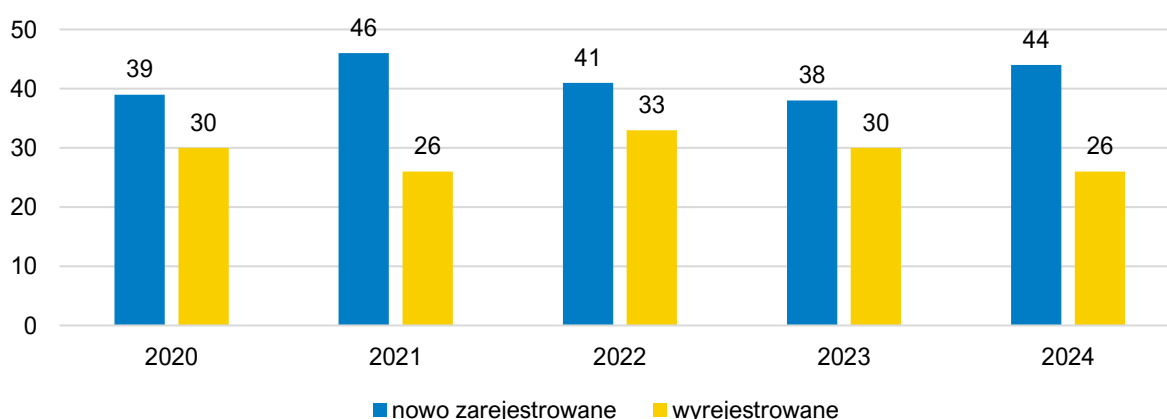
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	20	4%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	20	4%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16	3%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14	3%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	8	2%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7	2%
SEKCJA P Edukacja	7	2%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	1%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	1%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	1	0%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największymi przedsiębiorstwami działającymi w Gminie Dobrzany są:

- POL-OSTEG Sp. z o.o. (produkcja kontenerów),
- FOREST Sp. z o.o. (produkcja w branży meblarskiej),
- SKATOM Sp. z o.o. (produkcja koszy na śmieci i pojemników komunalnych).

Poniższa rycina przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2020-2024 na terenie Gminy Dobrzany. Z analizy danych wynika, że średnia liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw kształtowała się na poziomie 42 rocznie, a wyrejestrowanych – 29. W tym okresie do największej liczby rejestracji działalności gospodarczej doszło w 2021 roku (46), a wyrejestrowań w 2022 roku (33).

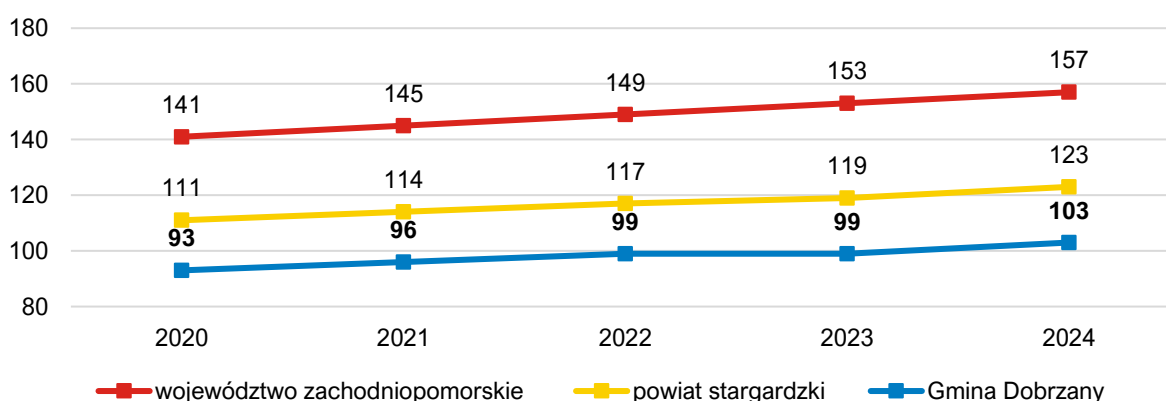

Ryc. 14. Porównanie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2020-2024 działających na terenie Gminy Dobrzany.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dla osiągnięcia porównywalności poziomu rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego zastosowano kryterium liczby przedsiębiorstw przypadających na 1 tys. mieszkańców. Gminę Dobrzany zestawiono ze średnią dla gmin powiatu stargardzkiego oraz województwa zachodniopomorskiego, co prezentuje poniższa rycina. W latach 2020-2024 odnotowano wzrost wartości wskaźnika przedsiębiorczości we wszystkich analizowanych jednostkach. W tym czasie jego wartość dla obszaru województwa zachodniopomorskiego wzrosła z 141 do 157 (wzrost o 11,3%), powiatu stargardzkiego – z 111 do 123 (10,8%), a dla Gminy Dobrzany – z 93 do 103 (10,8%). Dane potwierdzają utrzymującą się w Gminie Dobrzany pozytywną tendencję wzrostu poziomu przedsiębiorczości, spójną z trendami obserwowanymi na poziomie powiatu oraz województwa.

Należy jednak dodać, że pomimo wzrostu wartości wskaźnika o 10,8%, poziom przedsiębiorczości w Gminie pozostaje poniżej średniej w powiecie stargardzkim oraz znacząco poniżej średniej wojewódzkiej, co świadczy o relatywnie słabszej aktywności gospodarczej lokalnej społeczności. Utrzymujący się dystans względem jednostek wyższego szczebla administracyjnego sugeruje potrzebę dalszego wspierania przedsiębiorczości, w tym działań sprzyjających aktywizacji gospodarczej mieszkańców oraz poprawie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej.

Ryc. 15. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Dobrzany na tle średniej dla gmin powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rolnictwo

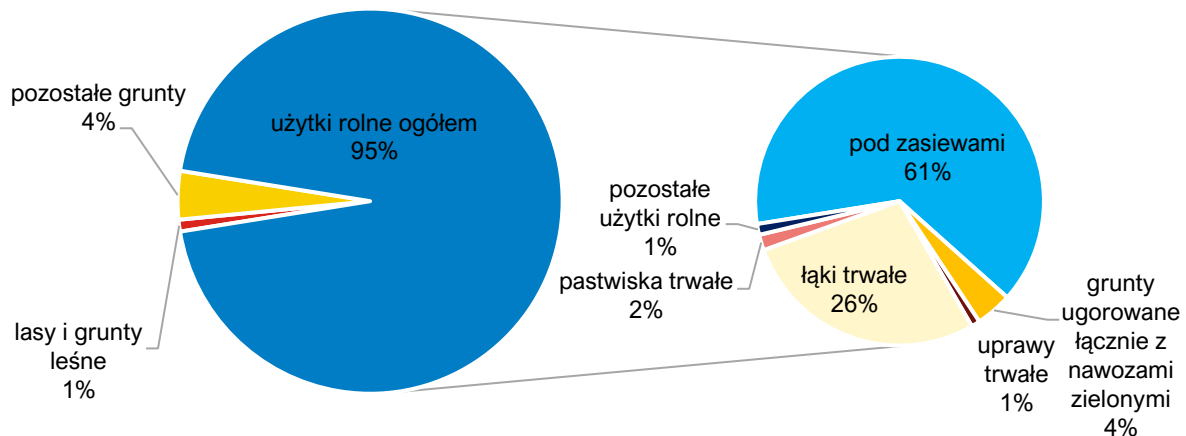
Gmina Dobrzany w ramach Klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski na potrzeby Monitoringu planowania przestrzennego Śleszyńskiego i Komornickiego została zaklasyfikowana do grona gmin z umiarkowaną funkcją rolniczą. W strukturze użytkowania gruntów w jej obrębie przeważają użytki rolne (54,4%), co podkreśla zasadność uwzględnienia specyfiki rolnictwa w analizie sytuacji gospodarczej.

Najbardziej rzetelnym źródłem informacji odzwierciedlającym realny stan rolnictwa są przeprowadzone raz na 10 lat Powszechne Spisy Rolne. Obowiązek przeprowadzenia spisów wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, a uszczegółowione na poziomie krajowym w drodze ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o Powszechnym Spisie Rolnym w 2020 r. Udział w spisie rolnym jest obowiązkowy, a odmowa przystąpienia skutkować może

nałożeniem grzywny. Dzięki przyjętym rozwiązaniom w ostatnim Powszechnym Spisie Rolnym przeprowadzonym w 2020 r. według danych GUS wzięło udział 98% polskich gospodarstw rolnych. Tym samym, analiza stanu rolnictwa na terenie Gminy Dobrzany przeprowadzona została głównie w oparciu o dane pozyskane na drodze PSR 2020.

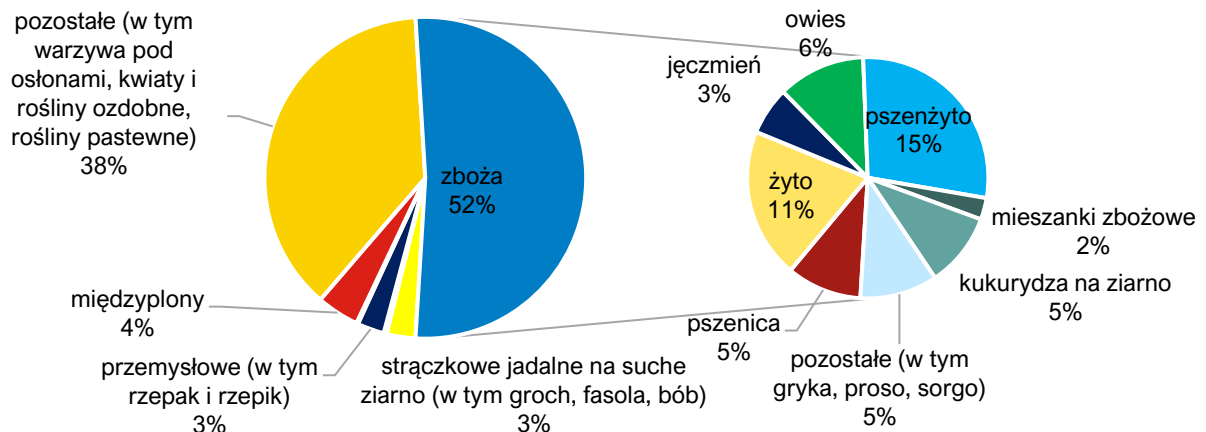
W Gminie Dobrzany na glinach i piaskach naglinowych wysoczyzn morenowych występują gleby płowe i rdzawe IVa i IVb klas bonitacyjnych. W jej południowo-zachodniej części przeważają natomiast gleby bielcowe klas V i VI.

W 2020 roku użytki rolne zajmowały 95% powierzchni terenów użytkowanych rolniczo. W ich strukturze przeważały grunty pod zasiewami (61%) oraz łąki trwałe (26%). Lasy i grunty leśne natomiast stanowiły jedynie ok. 1% powierzchni użytkowanej rolniczo, a pozostałe grunty – 4%. Strukturę użytkowania gruntów rolnych prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 16. Użytkowanie gospodarstw rolnych oraz użytków rolnych na terenie Gminy Dobrzany w 2020 roku
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

W strukturze zasiewów przeważały zboża, której zajmowały w tym czasie 52% całej powierzchni pod zasiewami. Najpowszechniej uprawianymi rodzajami zboża w tym czasie były: pszenżyto (15%), żyto (11%) i owies (6%).

Ryc. 17. Struktura zasiewów na terenie Gminy Dobrzany w 2020 roku
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

Analiza struktury agrarnej Gminy Dobrzany wskazuje na rozdrobnienie gospodarstw rolnych w porównaniu ze średnimi wartościami dla powiatu stargardzkiego. Mimo że gmina skupia 12,5% wszystkich gospodarstw rolnych w powiecie, ich przeciętna powierzchnia (21,07 ha) jest blisko dwukrotnie mniejsza od średniej powiatowej (39,2 ha), co może ograniczać konkurencyjność i efektywność produkcji rolnej. Struktura obszarowa gospodarstw jest zróżnicowana – dominują małe gospodarstwa o powierzchni 1–5 ha (35%), przy jednoczesnym stosunkowo wysokim udziale gospodarstw dużych, powyżej 15 ha (27%). Układ ten wskazuje na dualny charakter rolnictwa w Gminie, z przewagą drobnych producentów oraz obecnością bardziej rozwiniętych, towarowych gospodarstw rolnych.

Tab. 13. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Dobrzany na tle powiatu stargardzkiego

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	Gmina Dobrzany		powiat stargardzki	
	Liczba podmiotów	Udział	Liczba podmiotów	Udział
ogółem	255	100%	2 040	100%
do 1 ha włącznie	6	2%	40	2%
1 - 5 ha	90	35%	763	37%
5 - 10 ha	49	19%	311	15%
10 - 15 ha	40	16%	210	10%
15 ha i więcej	70	27%	716	35%
Średnia wielkość gospodarstwa rolnego dla użytków rolnych (ha)	21,07		39,24	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

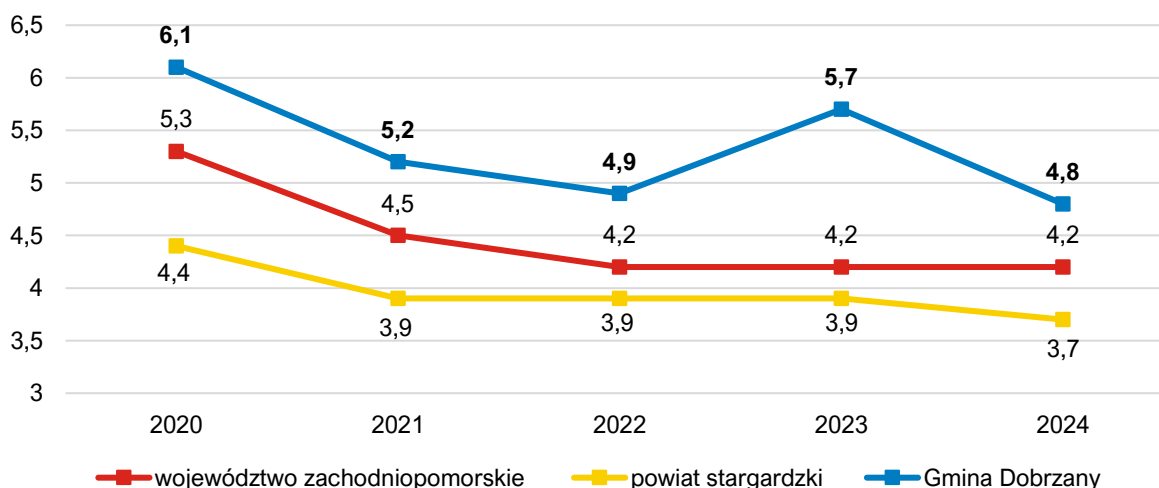
Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych jest szczególnie istotna w analizie ich dochodowości. Nadmierne rozdrobnienie determinuje brak możliwości utrzymania gospodarstwa domowego w oparciu o środki pozyskane z działalności rolniczej. Z kolei wielkopowierzchniowe gospodarstwa rolne wymagają wysokiego stopnia mechanizacji produkcji, co wiąże się z ich kapitałochłonnością. Zdecydowana większość gospodarstw rolnych wykazała dochód uzyskany z prowadzonej działalności rolniczej (253). Poddając jednak analizie również inne źródła dochodu, widoczne jest, że najczęściej gospodarstwa domowe nie są utrzymywane wyłącznie z prowadzonej działalności rolniczej, ale również z innych form zarobkowania. W 41% przypadków odnotowano również dochód z pracy najemnej, w 29% – z emerytury i renty, w 15% – z pozarolniczej działalności gospodarczej, a w 9% – z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą. Wysoki udział gospodarstw czerpiących dochody z tytułu renty lub emerytury może świadczyć o tym, że są to gospodarstwa osób w wieku poprodukcyjnym, zajmujących się prowadzeniem gospodarstw rolnych. Potencjalnie może to również wskazywać, że kolejne pokolenia nie chcą przejmować rodzinnych gospodarstw i kontynuować prowadzenia działalności rolniczej. Ponadto wartość ta była wyższa niż średnia w powiecie, gdzie udział ten wynosił około 23%.

Rynek pracy

Zjawiskiem ściśle związanym z dynamiką oraz kierunkiem rozwoju gospodarczego jednostki samorządowej jest sytuacja na rynku pracy. Dostępność stabilnego zatrudnienia w połączeniu z satysfakcją z wykonywanej pracy ma bezpośredni wpływ na ocenę jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjność osiedleńczą jednostki. Wyrazem złej sytuacji na lokalnym

rynku pracy jest wzrost bezrobocia. Osobę bezrobotną rozumieć należy jako osobę, która ukończyła 18 rok życia i nie osiągnęła jeszcze wieku emerytalnego, która pozostaje niezatrudniona i nie podejmuje działalności zarobkowej, ale może podjąć prace i jest zarejestrowana w odpowiednim dla miejsca stałego bądź czasowego zameldowania powiatowym urzędzie pracy oraz poszukuje miejsca zatrudnienia lub pracy zarobkowej. Wysokie bądź długotrwałe bezrobocie wpływać może także na nasilenie się innych problemów społecznych, takich jak: ubóstwo, alkoholizm czy przestępczość.

Poniższa rycina przedstawia zmiany udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Dobrzany na tle średniej dla gmin powiatu stargardzkiego oraz województwa zachodniopomorskiego w latach 2020-2024. W analizowanym okresie średnia wartość wskaźnika na terenie badanej jednostki kształtowała się na poziomie 5,3%, co stanowiło wynik wyższy od średniej dla gmin województwa zachodniopomorskiego (4,5%) oraz powiatu stargardzkiego (4%). Udział osób pozostających bez pracy na terenie Gminy był najwyższy w 2020 roku, kiedy to kształtował się na poziomie 6,1%. Sytuacja ta była skutkiem kryzysu gospodarczego wywołanego globalną pandemią SARS-CoV-2. W kolejnych latach stopa bezrobocia w Gminie Dobrzany stale się zmniejszała, aż w 2023 roku ponownie wzrosła do poziomu 5,7%, po czym następnie zmalała do poziomu 4,8%.

Ryc. 18. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Dobrzany na tle średniej gmin powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie, w połowie 2025 roku w powiecie stargardzkim zarejestrowanych było 2 641 osób bezrobotnych, z czego 1 510 stanowiły kobiety. W strukturze bezrobocia dominowały osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (694 osoby, w tym 450 kobiet), co wskazuje na utrzymujący się problem bezrobocia długotrwałego. Najliczniejszą grupę wśród osób bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (677 osób, w tym 423 kobiety), natomiast pod względem poziomu wykształcenia przeważały osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niższym (657, osób, w tym 328 kobiet).

Analiza struktury bezrobocia w powiecie stargardzkim pozwala stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy charakteryzuje się znacznym udziałem osób o niskich kwalifikacjach oraz długim okresem pozostawania bez zatrudnienia. Wskazuje to na konieczność intensyfikacji działań aktywizacyjnych, w szczególności programów szkoleniowych i przekwalifikowania zawodowego, ukierunkowanych na podnoszenie kompetencji zawodowych oraz zwiększenie mobilności zawodowej osób bezrobotnych. Szczególnego wsparcia wymagają kobiety oraz osoby w wieku produkcyjnym średnim, które stanowią największy odsetek wśród długotrwale bezrobotnych.

Szczegółowe dane dotyczące struktury zjawiska bezrobocia w powiecie stargardzkim prezentuje poniższa tabela.

Tab. 14. Struktura bezrobotnych w powiecie stargardzkim w 2025 roku (stan na 31.05.2025 r.)

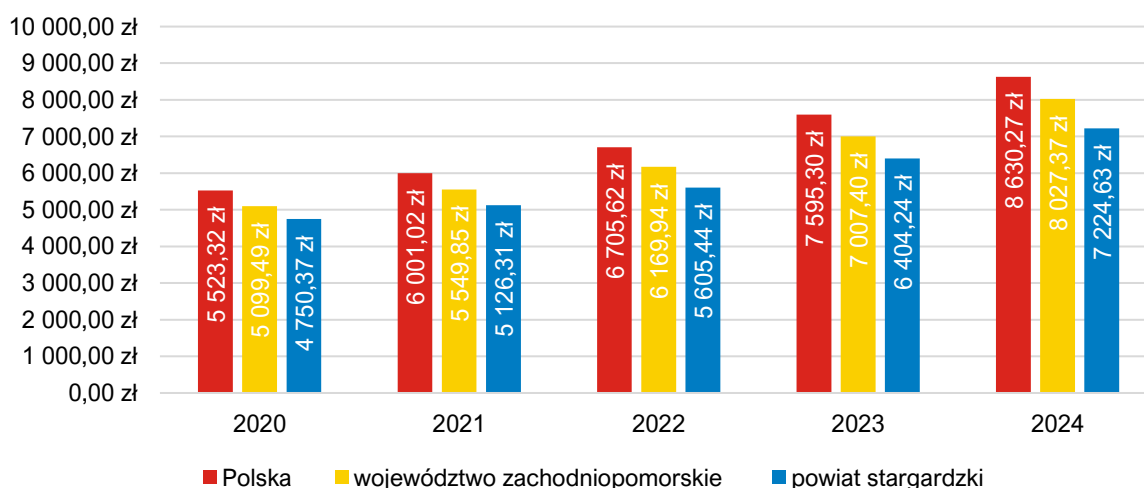
		Ogółem	w tym kobiety
Bezrobotni zarejestrowani ogółem		2 641	1 510
Czas pozostawania bez pracy w m-c	do 1	272	136
	1-3	425	223
	3-6	401	200
	6-12	439	262
	12-24	410	239
	Powyżej 24	694	450
Wiek	18-24	299	167
	25-34	648	443
	35-44	677	423
	45-54	651	354
	55-59	224	123
	60 lat i więcej	142	0
Wykształcenie	wyższe	382	246
	policealne i średnie, zawodowe/branżowe	579	372
	średnie ogólnokształcące	441	298
	zasad. zawodowe/branżowe	582	266
	gimnazjalne/ podstawowe i poniżej	657	328

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z rynku pracy MRiPS-01 Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie.

Według danych zawartych w Barometrze Zawodów w powiecie stargardzkim w 2025 roku występować będzie duży deficyt poszukujących pracy w następujących zawodach: elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy, farmaceuci, kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, lekarze, logopedzi i audyofonolodzy, nauczyciele nauczania wczesnoszkolnego, nauczyciele praktycznej nauki zawodu, nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących, nauczyciele przedmiotów zawodowych, nauczyciele przedszkoli, nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych, operatorzy obrabiarek skrawających, opiekunki dziecięce, pedagodzy, pielęgniarki i położne, pracownicy socjalni, wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych. Dodatkowo, przewidywany jest wysoki deficyt poszukujących pracy w branży służb mundurowych.

Analiza zmian przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w latach 2020-2024 wskazuje na systematyczny wzrost poziomu dochodów zarówno w powiecie stargardzkim, jak i w województwie zachodniopomorskim oraz w skali kraju. W badanym okresie wynagrodzenia w powiecie zwiększyły się o 52%, co świadczy o utrzymującym się trendzie wzrostowym, choć dynamika zmian była nieco niższa niż w ujęciu wojewódzkim (57%)

i krajowym (56%). Pomimo tego pozytywnego kierunku, poziom płac w powiecie stargardzkim pozostaje niższy od średnich wartości regionalnych i krajowych – w 2024 roku osiągnął 84% średniej krajowej oraz 90% średniej wojewódzkiej. Wskazuje to na utrzymujące się dysproporcje dochodowe, co może mieć wpływ na atrakcyjność rynku pracy, poziom konsumpcji oraz migracje zarobkowe mieszkańców.

Ryc. 19. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie stargardzkim i województwie zachodniopomorskim na tle kraju w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Stan finansów samorządowych

Stan finansów samorządowych determinuje zdolność jednostki samorządu terytorialnego do zaspokajania bieżących potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz podejmowania działań inwestycyjnych, przez co w znaczący sposób wpływa na dynamikę i kierunek rozwoju lokalnego.

Wykonanie budżetu

W latach 2020-2024 w Gminie Dobrzany odnotowano systematyczny i stabilny wzrost poziomu dochodów budżetowych. Na początku analizowanego okresu dochody ogółem wynosiły około 25 mln zł, natomiast w 2024 roku osiągnęły poziom ponad 36,6 mln zł, co oznacza wzrost o 46,7%. Kluczowym czynnikiem determinującym wzrost dochodów ogółem był przyrost dochodów bieżących, które zwiększyły się z 22,4 mln zł w 2020 roku do 29,8 mln zł w 2024 roku, tj. o 33%. Dochody majątkowe w analizowanym okresie charakteryzowały się większą zmiennością – ich wartość wahała się od 2,6 mln zł do 9,9 mln zł, osiągając w 2024 roku poziom 6,9 mln zł, co stanowiło 18,8% dochodów ogółem.

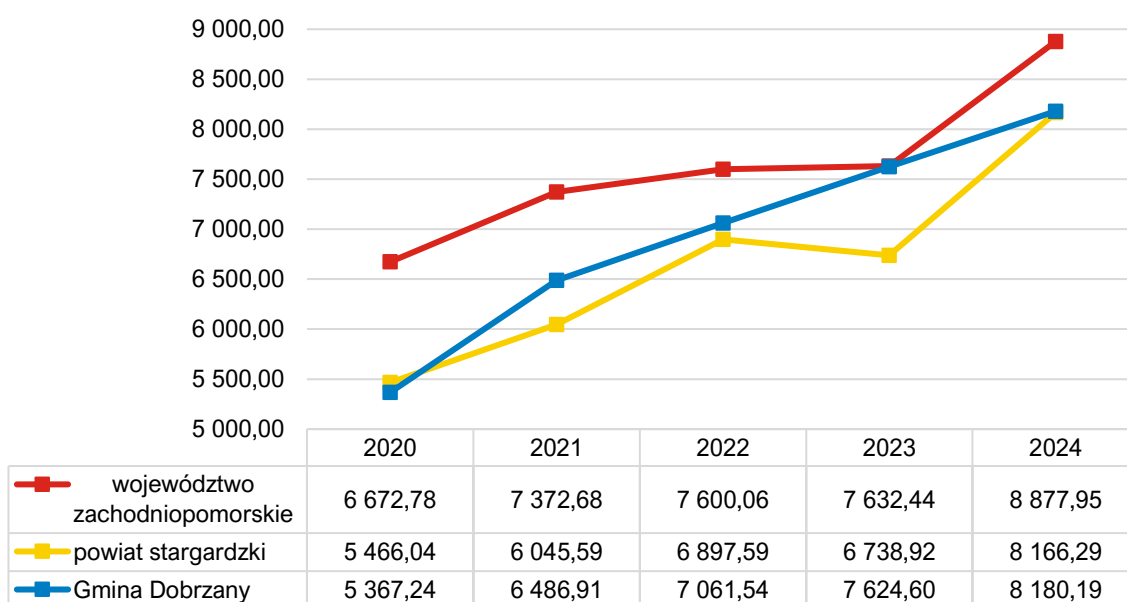
Tab. 15. Zestawienie głównych kategorii dochodów i wydatków Gminy Dobrzany w latach 2020-2024 (zł)

	2020	2021	2022	2023	2024
Dochody ogółem, w tym:	24 973 788,10	29 852 767,51	32 292 427,53	34 583 416,40	36 630 870,49
dochody bieżące	22 381 138,17	24 371 312,84	29 365 232,12	24 681 725,28	29 758 943,83
dochody majątkowe	2 592 649,93	5 481 454,67	2 927 195,41	9 901 691,12	6 871 926,66

Wydatki ogółem, w tym:	25 149 329,91	22 242 912,68	32 096 739,12	36 932 766,11	36 028 310,18
wydatki bieżące	19 485 138,15	21 056 582,10	26 158 012,84	23 718 367,59	26 700 093,81
wydatki majątkowe	5 664 191,76	1 186 330,58	5 938 726,28	13 214 398,52	9 328 216,37
Wynik budżetu	-175 541,81	7 609 854,83	195 688,41	-2 349 349,71	602 560,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Dochody ogółem przeliczone na 1 mieszkańca w latach 2020-2024 w Gminie Dobrzany wzrosły z 5 367 zł do 8 180 zł (wzrost o 52,4%), a ich średnia wartość w analizowanym okresie wyniosła 6 944 zł. W tym czasie średnia wartość omawianego wskaźnika dla gmin powiatu stargardzkiego kształtowała się na poziomie 6 662 zł, a województwa zachodniopomorskiego – 7 631 zł. Między 2020, a 2024 rokiem średnia wartość wskaźnika dla gmin powiatu stargardzkiego wzrosła o 49,4%, a województwa zachodniopomorskiego o 33%. Tym samym Gmina Dobrzany odznacza się na tle pozostałych jednostek powiatu i województwa relatywnie wysoką dynamiką wzrostu wartości dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

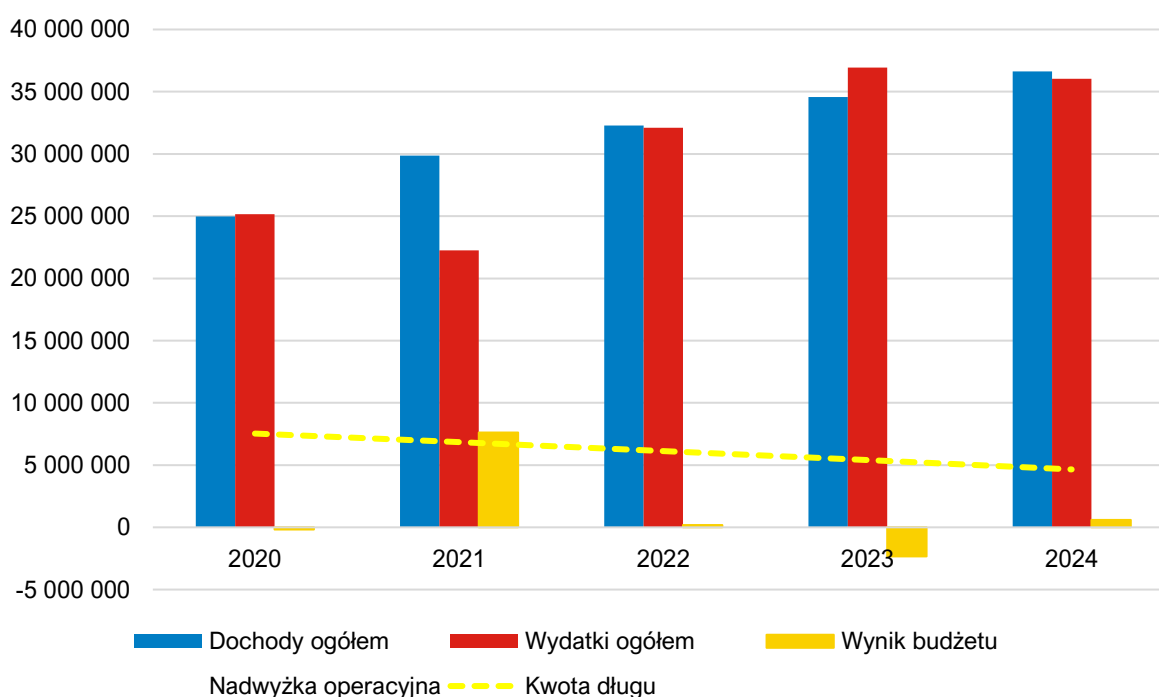
Ryc. 20. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Dobrzany na tle powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analogicznie do wzrostu dochodów, w badanym okresie obserwowano zwiększenie wartości wydatków budżetowych Gminy. W 2020 roku wydatki ogółem wynosiły 25,1 mln zł, a w 2021 roku odnotowano ich spadek do 22,2 mln zł. W kolejnych latach nastąpił ponowny wzrost, który doprowadził do osiągnięcia poziomu 36,9 mln zł w 2023 roku. W roku 2024 wartość wydatków nieznacznie zmalała, osiągając 36 mln zł. W strukturze wydatków dominowały wydatki bieżące, które wzrosły w tym czasie z 19,5 mln zł w 2020 roku do 26,7 mln zł w 2024 roku (wzrost o 37%). Wydatki majątkowe natomiast charakteryzowały się znaczną zmiennością – od 1,2 mln zł do 13,2 mln zł. W 2024 roku stanowiły 25,9% ogółu wydatków.

W analizowanym okresie wynik budżetu Gminy, stanowiący różnicę pomiędzy dochodami a wydatkami, kształtował się w przedziale od -2,3 mln zł w 2023 roku do 7,6 mln zł w roku 2021, co wskazuje na zmienną, lecz generalnie zrównoważoną kondycję finansową jednostki samorządowej.

Poniższy wykres przedstawia z kolei wykonanie budżetu Gminy Dobrzany w latach 2020-2024. Zestawiając dochody i wydatki należy zauważyć, że przez większość analizowanego okresu wysokość dochodów przekraczała wartość wydatków, co skutkowało dodatnim wynikiem budżetu. W latach 2020-2024 nadwyżka operacyjna, stanowiąca różnicę dochodów bieżących i wydatków bieżących, utrzymywała się w przedziale od 963 tys. zł do 3,3 mln zł. Korzystna sytuacja budżetowa Gminy Dobrzany pozwoliła na stopniowe obniżanie kwoty długu z 7,5 mln zł do 4,7 mln zł.

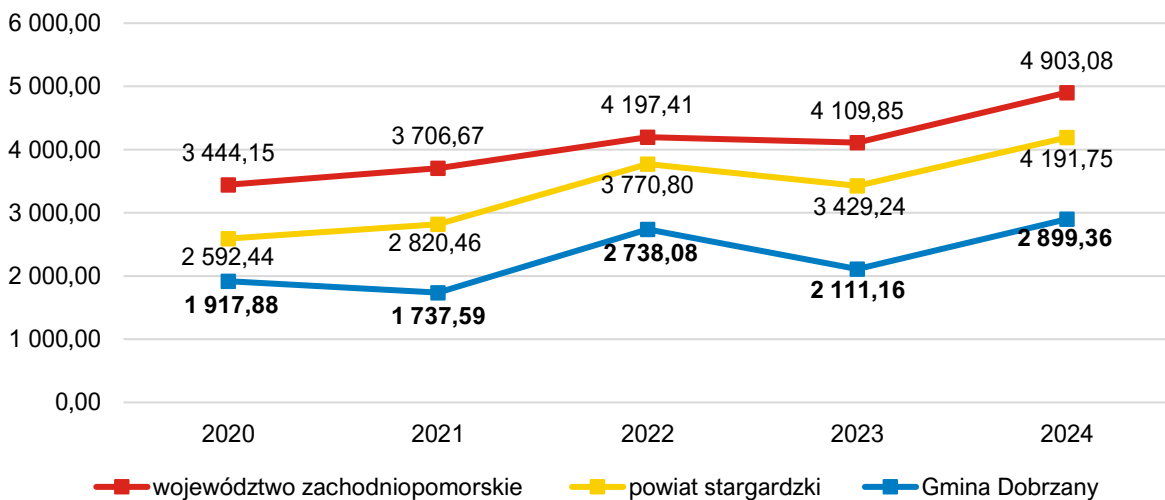
Ryc. 21. Wykonanie budżetu Gminy Dobrzany w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najistotniejszą rolę odgrywają dochody własne, które są czynnikiem decydującym o samodzielności finansowej jednostki. Zaliczane są do nich przede wszystkim podatki o opłaty lokalne. Jest to szczególnie ważne, ponieważ w tej kategorii dochodów gmina posiada prerogatywy do kształtowania ich poziomu poprzez wydawanie uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki znacznemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

W latach 2020-2024 dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Dobrzany kształtowały się na średnim poziomie 2 281 zł. Najniższą ich wartość odnotowano w 2021 roku (1 738 zł), a najwyższą w roku 2024 (2 899 zł). W tym czasie średnia wartość wskaźnika dochodów własnych dla gmin powiatu stargardzkiego wyniosła 3 361 zł, a dla województwa zachodniopomorskiego – 4 072 zł. Należy zwrócić uwagę, że pomimo korzystnej tendencji wzrostowej, wartość dochodów własnych w relacji do liczby ludności w Gminie Dobrzany pozostaje zauważalnie poniżej średniej dla gmin w powiecie i województwie.

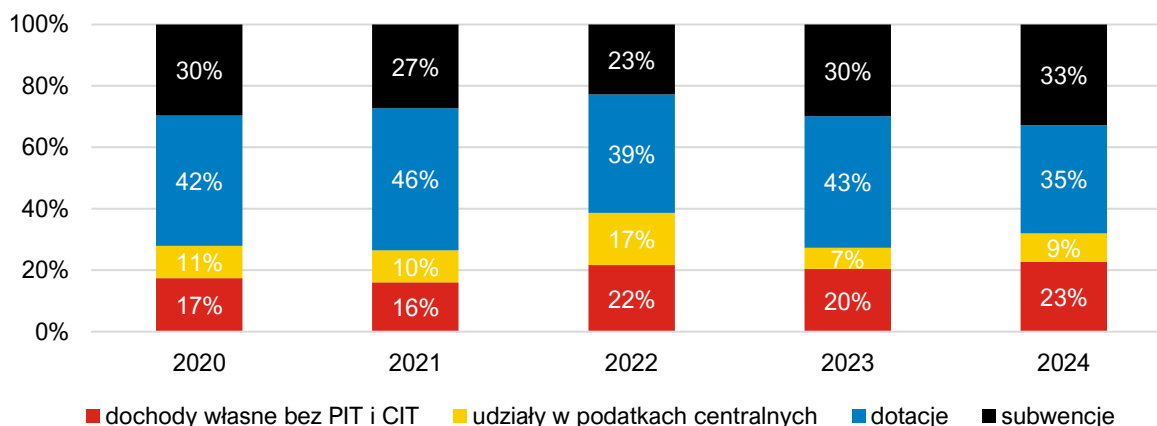

Ryc. 22. Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Dobrzany na tle powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując strukturę dochodów budżetowych Gminy Dobrzany w latach 2020-2024 można zaobserwować, że najwyższy udział miały dotacje. W analizowanym okresie stanowiły one średnio 41% wszystkich wpływów budżetowych. Drugą największą grupę dochodów stanowiły subwencje, których średni udział w tym okresie kształtował się na poziomie 28%. W ostatnich latach obserwuje się stały wzrost udziału subwencji we wpływach budżetowych, na skutek którego w 2024 roku wyniósł 33%. W tym czasie dochody własne, bez udziału w podatkach PIT i CIT, w Gminie Dobrzany stanowiły średnio ok. 20% wpływów budżetowych, a udział w podatkach centralnych – 11%. W całym analizowanym okresie subwencje i dotacje zauważalnie przeważały w strukturze wpływów budżetowych Gminy Dobrzany, co świadczy o ograniczonej samodzielności finansowej i znacznym stopniu uzależnienia od finansowania zewnętrznego.

Szczegółowe dane dotyczące struktury wpływów budżetowych Gminy Dobrzany przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 23. Struktura dochodów Gminy Dobrzany w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W strukturze dochodów podatkowych Gminy Dobrzany w latach 2020–2024 dominującą pozycję stanowiły wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), których średnioroczna wartość kształtowała się na poziomie około 3,4 mln zł. Istotne znaczenie miały również wpływy z podatku od nieruchomości, osiągające średnio 2,2 mln zł rocznie, oraz z podatku rolnego, którego przeciętna wartość w analizowanym okresie wyniosła 626,9 tys. zł rocznie. Najniższe dochody odnotowano z tytułu opłaty skarbowej (średnio 22,4 tys. zł rocznie) oraz udziału w podatku CIT (średnio 33,4 tys. zł). W latach objętych analizą nie zarejestrowano natomiast wpływów z tytułu opłaty eksploatacyjnej ani podatku od osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej.

Tab. 16. Dochody podatkowe Gminy Dobrzany w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
PIT	2 621 021,00	3 071 351,00	5 440 258,57	2 366 452,00	3 333 678,00
CIT	9 125,51	35 335,96	43 877,90	36 122,00	42 756,00
podatek rolny	521 333,00	531 537,60	522 882,00	724 110,00	834 663,00
podatek od nieruchomości	1 955 149,92	1 878 898,96	2 263 784,94	2 407 319,91	2 683 346,80
podatek leśny	92 166,00	93 120,00	106 553,00	166 240,00	169 976,00
podatek od środków transportowych	35 482,00	40 425,00	45 005,09	44 497,00	50 834,83
podatek od czynności cywilnoprawnych	149 355,05	187 793,00	296 637,06	148 138,52	240 208,46
wpływy z opłaty skarbowej	15 879,52	28 957,00	21 267,05	22 820,20	22 866,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Wśród wydatków budżetowych, największy ich udział w latach 2020-2024 dotyczył kolejno działu 801 – Oświata i wychowanie (średnio 22%), 855 – Rodzina (16%), 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (14%), 600 – Transport i łączność (11%) oraz 750 – Administracja publiczna (10%).

Tab. 17. Wydatki według działów klasyfikacji budżetowej w Gminie Dobrzany w latach 2020-2024

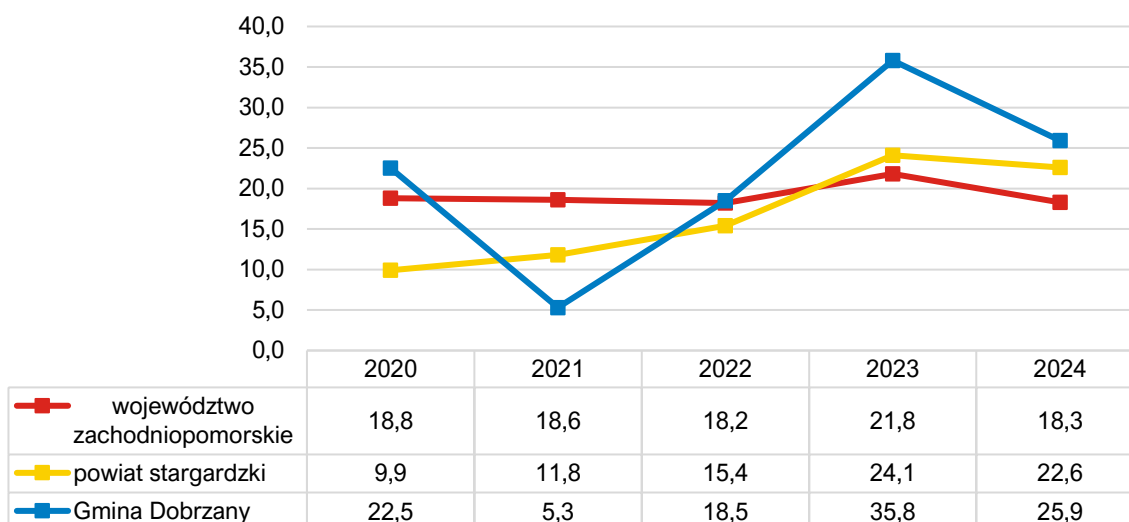
DZIAŁ		średnia	udział %
010	Rolnictwo i łowiectwo	439 922,15	1%
020	Leśnictwo	0,00	0%
400	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	96 955,91	0%

600	Transport i łączność	3 348 571,87	11%
630	Turystyka	27 125,88	0%
700	Gospodarka mieszkaniowa	44 916,06	0%
710	Działalność usługowa	264 652,85	1%
720	Informatyka	0,00	0%
750	Administracja publiczna	3 186 949,70	10%
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	39 692,29	0%
752	Obrona narodowa	0,00	0%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	332 798,68	1%
755	Wymiar sprawiedliwości	0,00	0%
757	Obsługa długu publicznego	306 521,58	1%
758	Różne rozliczenia	632,39	0%
801	Oświata i wychowanie	6 801 605,17	22%
803	Szkolnictwo wyższe	0,00	0%
851	Ochrona zdrowia	1 131 561,97	4%
852	Pomoc społeczna	2 163 130,43	7%
853	Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej	689 025,30	2%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	130 011,86	0%
855	Rodzina	4 933 783,51	16%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4 383 576,93	14%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 475 987,94	5%
926	Kultura fizyczna i sport	692 589,13	2%
SUMA		30 490 011,60	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W latach 2020-2024 udział wydatków inwestycyjnych w strukturze wydatków ogółem Gminy Dobrzany wykazywał znaczną zmienność, mieszcząc się w przedziale od 5,3% do 35,8%. Średni poziom tego wskaźnika w analizowanym okresie wyniósł 21,6%, co wskazuje na relatywnie wysoki udział nakładów inwestycyjnych w budżecie gminy. Dla porównania, średni udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach powiatu stargardzkiego kształtował się na poziomie 16,8%, a w skali województwa zachodniopomorskiego – 19,1%.

Należy zauważyć, że w niemal całym analizowanym okresie, za wyjątkiem roku 2021, udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Dobrzany przekraczał średnią dla obszaru powiatu i województwa, co świadczy o wysokiej aktywności inwestycyjnej oraz o strategicznym podejściu władz lokalnych do rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej.

Ryc. 24. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Dobrzany na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród najważniejszych inwestycji prowadzonych w 2024 roku wskazać można m.in. następujące działania:

- budowa i przebudowa dróg wewnętrznych w Kozach (dofinansowanie ze środków Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa) – 1 696 475,48 zł,
- modernizacja infrastruktury sportowej na stadionie miejskim w Dobrzanach (dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład) – 1 590 234,21 zł,
- remont i przebudowa stołówki w Zespole Szkół Publicznych w Dobrzanach (dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład) – 1 554 349,93 zł,
- remont, rewaloryzacja i konserwacja zabytkowego kościoła w Odargowie Gmina Dobrzany (dofinansowanie z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków) – 735 000 zł,
- budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Bytowo (dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład) – 612 845,84 zł.

Finansowanie ze źródeł zewnętrznych

Poniższa tabela prezentuje wykaz projektów, na które Gmina Dobrzany, jej jednostki organizacyjne oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Dobrzanach pozyskały dofinansowanie z Funduszy Europejskich w latach 2004-2024. Łączna wartość przyznanego dofinansowania wyniosła blisko 7,3 mln zł, które wykorzystane zostały głównie do realizacji projektów infrastrukturalnych.

Tab. 18. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość dofinansowania	Wartość projektu
Fundusze Europejskie na lata 2004-2006				
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Dobrzanach jako środek ochrony wód Zalewu Szczecińskiego oraz Ostoi Ińskiejskiej jako części transgranicznego obszaru ochrony	Gmina Dobrzany	803 448,63 zł	1 071 264,84 zł

	przyrody w ramach Programu Natura 2000			
2.	Adaptacja i remont świetlicy wraz z wykonaniem placu zabaw we wsi Krzemień	Gmina Dobrzany	195 880,80 zł	325 128,58 zł
3.	Adaptacja połączona z remontem świetlicy wraz z urządzeniem placu zabaw we wsi Biała	Gmina Dobrzany	146 664,80 zł	223 665,38 zł
Fundusze Europejskie na lata 2007-2013				
4.	Fantastyczny świat przedszkolaków w Gminie Dobrzany	Gmina Dobrzany	818 870,00 zł	963 376,47 zł
5.	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Dobrzany	Gmina Dobrzany	684 709,36 zł	833 286,00 zł
6.	Dostęp do Internetu szansą na rozwój dla „wykluczonych cyfrowo” mieszkańców Gminy Dobrzany	Gmina Dobrzany	492 786,19 zł	612 685,54 zł
7.	Daleko od sieci - program wyrównywania szans z Gminy Dobrzany	Zespół Szkół Publicznych w Dobzranach	300 984,52 zł	354 099,44 zł
Fundusze Europejskie na lata 2014-2020				
8.	Przebudowa budynku Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej wraz ze zmianą sposobu użytkowania I-go piętra i poddasza na cele mieszkalne oraz zagospodarowanie terenu	Gmina Dobrzany	1 140 946,92 zł	2 378 133,27 zł
9.	Budowa kanalizacji w rejonie ul. Mickiewicza w mieście Dobrzany	Gmina Dobrzany	393 226,28 zł	565 341,59 zł
10.	Wyposażenie OSP Dobrzany w specjalistyczny sprzęt wykorzystywany w sytuacjach wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii	Ochotnicza Straż Pożarna w Dobzranach	882 179,40 zł	1 049 088,16 zł
Fundusze Europejskie na lata 2021-2027				
11.	Zakup ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Dobrzany	Ochotnicza Straż Pożarna w Dobzranach	1 399 474,93 zł	1 731 311,10 zł

Źródło: www.mapadotacji.gov.pl.

Gmina Dobrzany pozyskała również środki z Rządowego Funduszu Polski Ład, będącego Programem Inwestycji Strategicznych mającego na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych poprzez bezzwrotne dofinansowanie działań inwestycyjnych realizowanych przez JST. Gmina Dobrzany pozyskała w ten sposób dotacje na inwestycje na łączną kwotę 27,6 mln zł.

Tab. 19. Inwestycje w Gminie Dobrzany zrealizowane przy dofinansowaniu z Rządowego Funduszu Polski Ład

Lp.	Inwestycja	Kwota przyznanego dofinansowania	Data ogłoszenia wyników
1.	Budowa i przebudowa dróg w Gminie Dobrzany w miejscowościach: Szadzko, Lutkowo, Odargowo i Sierakowo	4 275 000,00 zł	25.10.2021
2.	Budowa świetlic wiejskich w miejscowościach: Bytowo, Lutkowo i Sierakowo w Gminie Dobrzany	2 700 000,00 zł	25.10.2021
3.	Modernizacja drogi na odcinku od drogi powiatowej 1734Z do Lutkowa	6 650 000,00 zł	30.05.2022
4.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kozy gmina Dobrzany	1 960 000,00 zł	14.07.2022
5.	Renowacja zabytkowych okien w kościele w	44 100,00 zł	14.07.2023

Lutkowie, Gmina Dobrzany			
6.	Renowacja okien w kościele w Bytowie, Gmina Dobrzany	78 400,00 zł	14.07.2023
7.	Remont, rewaloryzacja i konserwacja kościoła w miejscowości Odargowo w Gminie Dobrzany	735 000,00 zł	14.07.2023
8.	Renowacja dachu w kościele w Białej, Gmina Dobrzany	294 000,00 zł	14.07.2023
9.	Budowa przepompowni i rurociągu tłoczego ścieków oczyszczonych	2 450 000,00 zł	15.09.2023
10.	Modernizacja infrastruktury sportowej na stadionie miejskim w Dobrzanach	980 000,00 zł	15.09.2023
11.	Renowacja z poprawą zagospodarowania terenu cmentarza komunalnego w Dobrzanach	190 000,00 zł	26.09.2023
12.	Przebudowa dróg na terenie Gminy Dobrzany	2 565 000,00 zł	07.10.2023
13.	Remont i przebudowa Urzędu Miejskiego w Dobrzanach	3 600 000,00 zł	07.10.2023
14.	Remont i przebudowa stołówki szkolnej w Zespole Szkół Publicznych w Dobrzanach	1 105 000,00 zł	07.10.2023

Źródło: opracowanie własne.

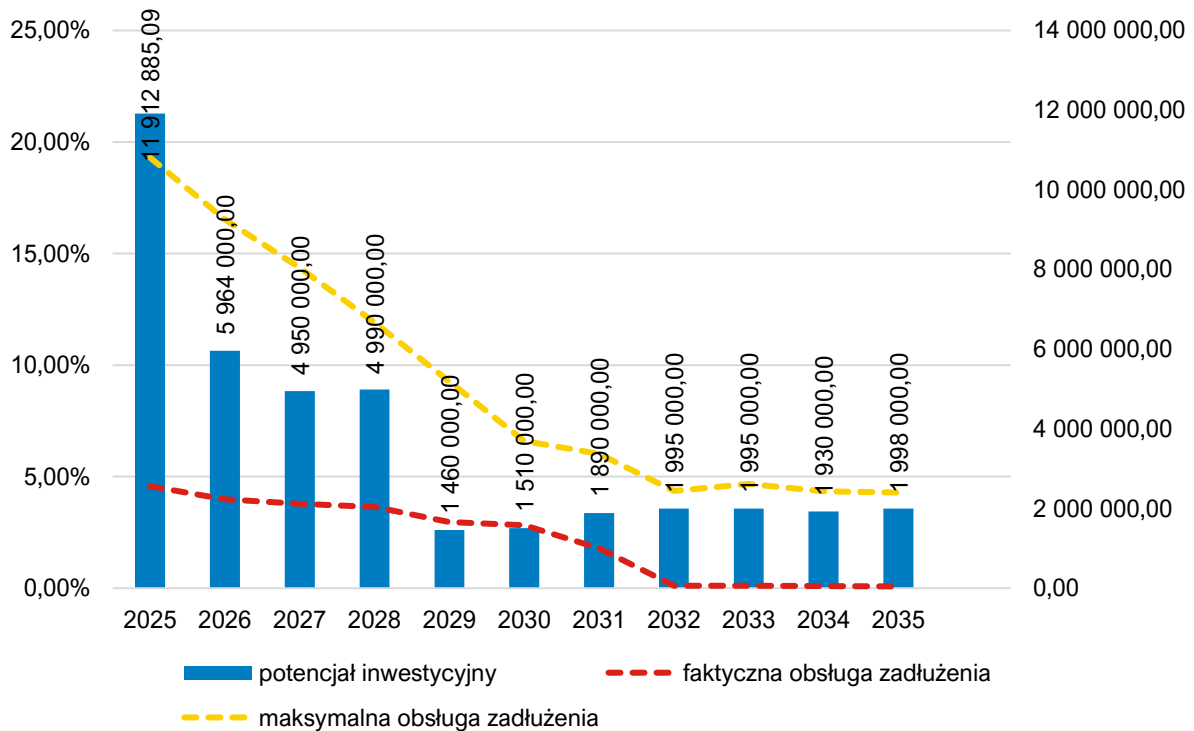
Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Dobrzany na lata 2025-2035 zgodnie z uchwałą nr XVII/121/25 Rady Miejskiej w Dobrzanach. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Dobrzany pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Na wykresie przedstawiono również potencjał inwestycyjny Gminy Dobrzany, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich wydatków bieżących oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych. Analiza poniższych danych wskazuje, że w latach 2025-2035 skumulowany potencjał inwestycyjny Gminy wyniesie w przybliżeniu 40,6 mln zł, z czego największa część wynosząca ok. 7 mln zł zostanie przeznaczona na realizację inwestycji w latach 2025-2028.

Należy mieć na względzie, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny Gminy przedstawia również szacunkowe wartości.

Ryc. 25. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Dobrzany na lata 2025-2035

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr XVII/121/25 Rady Miejskiej w Dobrzanych z dnia 16 września 2025 r. zmieniającej uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Dobrzany na lata 2025-2035.

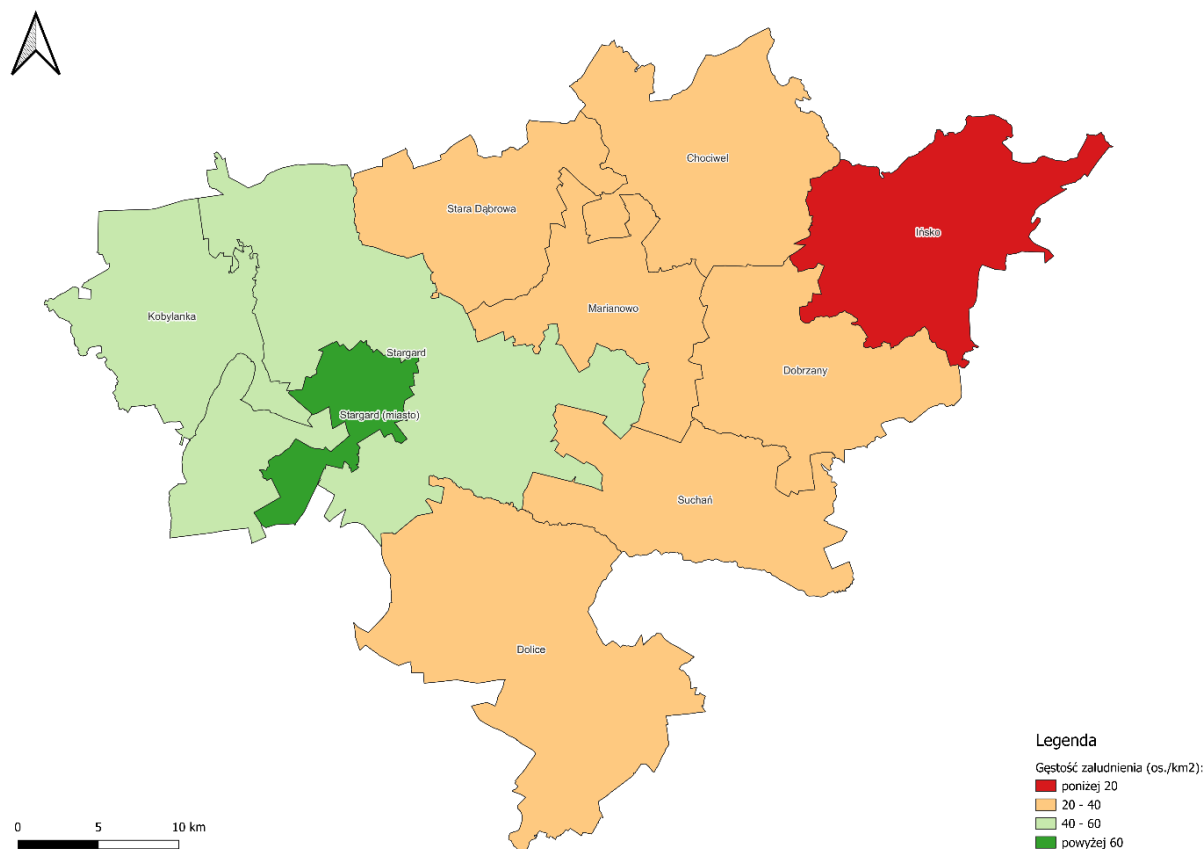
CZĘŚĆ 4: SYTUACJA SPOŁECZNA

4.1. Demografia

Sytuacja demograficzna stanowi podstawowy czynnik kształtujący dynamikę oraz kierunek rozwoju społeczno-gospodarczego. Wzrost demograficzny wpływa zarówno na zasobność kapitału ludzkiego, a co za tym idzie na potencjał danego rynku pracy, jak i na ilość relacji międzyludzkich, które są szczególnie istotnym elementem pozwalającym budować silny kapitał społeczny. Sytuacja demograficzna oraz prognozy demograficzne stanowią podstawę do programowania działań przez lokalne samorzady w wieloletnich perspektywach. Są zatem kluczowym czynnikiem w kontekście rozwoju lokalnego oraz planowania strategicznego.

Zgodnie z danymi GUS, Gmina Dobrzany w 2024 roku liczyła 4 476 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię jednostki skutkowało gęstością zaludnienia na poziomie 33 os./km². W tym czasie średnia gęstość zaludnienia na terenie powiatu stargardzkiego kształtowała się na poziomie 78 os./km². Najwyższą koncentracją przestrzenną ludności odznaczało się miasto Stargard (1 374 os./km²).

Należy zwrócić uwagę, że w Gminie Dobrzany występowały znaczne dysproporcje pod względem rozmieszczenia ludności. W 2024 roku miasto Dobrzany zamieszkałe było przez 2 145 osób, w wyniku czego gęstość zaludnienia kształtowała się na poziomie 402 os./km². Obszar wiejski natomiast zamieszkały był przez 2 331 osób, a gęstość zaludnienia wynosiła 18 os./km².

Ryc. 26. Gęstość zaludnienia w powiecie stargardzkim w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Na przestrzeni lat 2020-2024 w powiecie stargardzkim odnotowano spadek liczby ludności z 119 256 do 118 844 mieszkańców. Oznacza to, iż w analizowanym okresie liczba mieszkańców powiatu zmniejszyła się o 412 osób, co przełożyło się na średnioroczną dynamikę zmian na poziomie 99,9%. W praktyce oznacza to przeciętny ubytek rzędu 0,1% rocznie, wskazujący na stabilny, lecz utrzymujący się trend depopulacyjny w skali całego powiatu.

W obrębie Gminy Dobrzany w 2020 roku zamieszkiwało 4 641 osób. W kolejnych latach systematycznie obserwowano spadek liczby mieszkańców, który doprowadził do obniżenia populacji do 4 476 osób w roku 2024. Oznacza to zmniejszenie liczby ludności o 165 osób w analizowanym okresie, a średnioroczną dynamikę zmian wyniosła 99,1%. Wskaźnik ten plasuje Gminę Dobrzany wśród jednostek o relatywnie wysokiej skali depopulacji na tle powiatu stargardzkiego – wyższą dynamikę spadku liczby ludności odnotowano jedynie w gminach Ińsko (98,6%) oraz Dolice (98,8%).

Analizując udział Gminy Dobrzany w strukturze demograficznej powiatu stargardzkiego, należy podkreślić, iż jej mieszkańcy stanowili około 4% całej populacji powiatu. Wskaźnik ten lokował Gminę Dobrzany w grupie mniejszych jednostek terytorialnych w jego obrębie. Niższy udział w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu notowały gminy: Ińsko, Marianowo, Stara Dąbrowa oraz Suchań.

Istniejąca tendencja wskazuje, że Gmina Dobrzany charakteryzuje się zarówno stosunkowo niewielką liczebnością populacji, jak i istotnym nasileniem procesów depopulacyjnych o trwałym charakterze. Oba te czynniki łącznie determinują jej pozycję demograficzną w strukturze powiatu, co w dłuższej perspektywie może rzutować na możliwości rozwojowe Gminy, w szczególności w sferze społecznej i gospodarczej.

Szczegółowe dane dotyczące dynamiki przemian demograficznych w obrębie powiatu stargardzkiego prezentuje poniższa tabela.

Tab. 20. Zmiany liczby ludności w gminach powiatu stargardzkiego w latach 2020-2024

JST	2020	2021	2022	2023	2024	udział w 2024 r.	średnia dynamika
powiat stargardzki	119 256	119 190	119 190	119 090	118 844	100%	99,9%
miasto Stargard	67 445	67 161	66 923	66 604	66 077	56%	99,5%
Chociwel	5 584	5 568	5 492	5 466	5 413	5%	99,2%
Dobrzany	4 641	4 587	4 558	4 509	4 476	4%	99,1%
Dolice	7 335	7 239	7 160	7 057	7 001	6%	98,8%
Ińsko	3 209	3 189	3 132	3 093	3 037	3%	98,6%
Kobylanka	6 083	6 217	6 397	6 554	6 746	6%	102,6%
Marianowo	2 945	2 889	2 910	2 886	2 866	2%	99,3%
Stara Dąbrowa	3 595	3 591	3 559	3 540	3 513	3%	99,4%
Stargard	14 274	14 666	14 991	15 317	15 679	13%	102,4%
Suchań	4 145	4 083	4 068	4 064	4 036	3%	99,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na liczbę ludności w jednostkach samorządu terytorialnego wpływ mają dwa czynniki: przyrost naturalny i saldo migracji. Przyrost naturalny stanowi różnicę pomiędzy urodzeniami żywymi a zgonami. Saldo migracji natomiast jest różnicą pomiędzy liczbą osób, które w danym okresie zameldowały się na danym obszarze, a liczbą osób wymeldowanych.

W celu osiągnięcia porównywalności pomiędzy różnymi jednostkami samorządu terytorialnego zdecydowano się na ujęcie przyrostu naturalnego i salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

W 2024 roku w województwie zachodniopomorskim wskaźnik przyrostu naturalnego kształtował się na poziomie -5,65. Warto zauważyć, że odczyt wskaźnika dla województwa zachodniopomorskiego zmniejszył się względem 2020 roku o 1,27. W tym czasie jego wartość dla powiatu stargardzkiego kształtowała się na poziomie -4,61 (-1,89 względem 2020 roku). W obrębie powiatu najniższy poziom przyrostu naturalnego odnotowano w gminach Ińsko (-15,03), Suchań (-7,39) i Chociwel (-7,36). Najwyższym przyrostem naturalnym odznaczały się natomiast jednostki Kobylanka (-0,6) i Stara Dąbrowa (-1,42). W Gminie Dobrzany wartość omawianego wskaźnika w 2024 roku wyniosła -6,25, co było wartością poniżej średniej dla powiatu, oraz o 4,1 niższą względem 2020 roku. Oznacza to, że Gmina Dobrzany odznacza się na tle powiatu niskim poziomem przyrostu naturalnego.

Wskaźnik salda migracji w 2024 roku w województwie zachodniopomorskim wyniósł -0,1 (wzrost o 0,3 względem 2020 roku). W tym czasie saldo migracji w powiecie stargardzkim kształtowało się na poziomie 2,5, co było wartością o 0,5 wyższą w porównaniu do 2020 roku. W obrębie powiatu najniższym saldem migracji odznaczały się jednostki Chociwel (-6,1) i Stara Dąbrowa (-6), a najwyższymi gminy Kobylanka (28,9) i Stargard (26,5). W Gminie Dobrzany wskaźnik salda migracji kształtował się na poziomie -1,6. Należy jednak zwrócić uwagę, że jego poziom wzrósł od 2020 roku o 7.

Analiza poniższych danych wskazuje, że powodów zmniejszania liczby zamieszkujących Gminę Dobrzany należy upatrywać zarówno w ujemnym przyroście naturalnym, jak i niekorzystnym bilansem migracji.

Tab. 21. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Dobrzany w latach 2020-2024 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2024 r.	zmiana wskaźnika względem 2020 r.	2024 r.	zmiana wskaźnika względem 2020 r.
województwo zachodniopomorskie	-5,65	-1,27	-0,10	0,30
powiat stargardzki	-4,61	-1,89	2,50	0,50
miasto Stargard	-4,75	-2,15	-3,10	-2,00
Chociwel	-7,36	-3,82	-6,10	1,20
Dobrzany	-6,25	-4,10	-1,60	7,00
Dolice	-5,69	3,12	-4,80	0,60
Ińsko	-15,03	-10,08	-1,30	4,90
Kobylanka	-0,60	0,40	28,90	6,90
Marianowo	-2,77	2,30	-3,10	1,00
Stara Dąbrowa	-1,42	-0,03	-6,00	-1,00
Stargard	-2,06	-2,84	26,50	0,40
Suchań	-7,39	-1,88	1,20	5,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na strukturę demograficzną Gminy wpływ mają również zmiany w poszczególnych grupach wiekowych. Ludnością istotnie wpływającą na rozwój demograficzny oraz gospodarczy danego obszaru są osoby w wieku kreatywnym (25-34 lat). Grupa ta jest szczególnie istotna ze względu na wysokie prawdopodobieństwo założenia rodziny przez jej przedstawicieli w relatywnie niedługim czasie oraz wyboru „miejsca do życia”, rozumianego jako kwestię zakupu mieszkania oraz podjęcie stałej pracy.

W województwie zachodniopomorskim w 2020 roku mieszkańcy w wieku 25-34 lat stanowili 13,07% ludności ogółem, w powiecie stargardzkim -13,48%, a w Gminie Dobrzany – 13,92%. Do 2024 roku udział ludności w wieku kreatywnym w analizowanych jednostkach zauważalnie zmalał, w wyniku czego w województwie zachodniopomorskim wyniósł 11,33% (spadek o 13%), w powiecie stargardzkim – 11,68% (spadek o 13%), a w Gminie Dobrzany – 13% (spadek o 7%).

Obok osób w wieku kreatywnym równie istotną grupą wpływającą na sytuację demograficzną i gospodarczą danego obszaru, są osoby w wieku poprodukcyjnym. Wysoki udział seniorów w danej społeczności wiąże się z koniecznością zwiększenia wydatków w takich obszarach jak zdrowie czy usługi społeczne oraz koniecznością dostosowania infrastruktury i sektora usług społecznych do ich potrzeb.

Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w 2020 roku w województwie zachodniopomorskim kształtowała się na poziomie 29,2%, w powiecie stargardzkim – 27,5%, a w Gminie Dobrzany – 26,8%. W kolejnych latach w każdej z analizowanych jednostek doszło do wzrostu stosunku liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym, w wyniku czego w 2024 roku w województwie zachodniopomorskim wyniósł on 34,2% (wzrost o 17%), w powiecie stargardzkim 32,4% (wzrost o 18%), a w Gminie Dobrzany 32,3% (wzrost o 21%).

Analiza poniższych danych wskazuje, że w Gminie Dobrzany wraz z odpływem ludności dochodzi także do powolnego starzenia się społeczeństwa. Warto podkreślić, że odznacza się ona na tle powiatu i regionu wyższą dynamiką wzrostu stosunku seniorów do osób w wieku produkcyjnym, co potwierdza występowanie procesu starzenia się ludności Gminy.

Tab. 22. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Dobrzany w 2020 i 2024 roku na tle powiatu i województwa

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2020	2024	dynamika	2020	2024	dynamika
województwo zachodniopomorskie	13,07	11,33	87%	29,20	34,20	117%
powiat stargardzki	13,48	11,68	87%	27,50	32,40	118%
Gmina Dobrzany	13,92	13,00	93%	26,80	32,30	121%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z prognozami demograficznymi GUS, w perspektywie do roku 2036 Gmina Dobrzany stanie w obliczu wyraźnych i niekorzystnych zmian w strukturze ludności. Szacuje się, że całkowita liczba mieszkańców Gminy ulegnie zmniejszeniu o 17,7% w stosunku do stanu z 2025 roku. Zjawisko to wpisuje się w szerszy trend depopulacyjny obserwowany w skali kraju, jednak w przypadku Gminy Dobrzany dynamika spadku należy do szczególnie wysokich.

W populacji osób w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) prognozuje się spadek o 28,9%, co świadczy o postępującym osłabieniu procesu zastępowalności pokoleń i pogłębiających się trudnościach w utrzymaniu stabilnej bazy demograficznej dla przyszłego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy. Równocześnie prognozuje się zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) o 23,9%. Oznacza to nie tylko osłabienie potencjału rynku pracy, ale także narastające ryzyko deficytu pracowników w lokalnej gospodarce oraz zwiększone obciążenie systemu zabezpieczenia społecznego.

W przeciwieństwie do opisanych tendencji, przewidywana jest dalsza intensyfikacja procesu starzenia się społeczeństwa. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60+/65+) ma wzrosnąć o 4,4%, przy czym szczególnie znaczące będzie zwiększenie liczebności osób powyżej 80

roku życia. W tej grupie wiekowej prognozowany wzrost wyniesie aż 111,3%. Tak dynamiczna zmiana wskazuje na konieczność dostosowania lokalnych polityk publicznych w kierunku rozwoju usług zdrowotnych, opiekuńczych oraz społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb seniorów wymagających opieki długoterminowej.

4.2. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny stanowi termin z pogranicza ekonomii i socjologii. Rozumieć go należy jako element procesu produkcji i życia w zorganizowanym społeczeństwie, którego wartość opiera się na wzajemnych relacjach i zaufaniu jednostek. Dzięki kapitałowi społecznemu, ludzie mogą osiągać większe korzyści ekonomiczne. Uważa się, że występuje silna korelacja pomiędzy poziomem kapitału społecznego, a produktywnością gospodarki.

Żłobki i przedszkola

Rola żłobków oraz przedszkoli w lokalnej społeczności polega na umożliwieniu rodzicom szybszego powrotu na rynek pracy, w związku ze zwolnieniem ich z konieczności sprawowania opieki nad dziećmi, a także na ich wzajemnej integracji, co korzystnie wpływa na budowanie kapitału społecznego.

Do tej pory na terenie Gminy Dobrzany nie funkcjonowała opieka nad dziećmi do lat 3, jednak samorząd podjął działania na rzecz jej rozwoju – obecnie trwa budowa pierwszego żłobka.

Gmina Dobrzany uczestniczy w realizacji projektu pt. „Opiekna nas dziećmy do lat 3” – program Maluch + , współfinansowany z KPO. W ramach projektu gminie zostanie przekazane wsparcie finansowe na utworzenie 15 nowych miejsc z przeznaczeniem na dofinansowanie zadania pn. „Adaptacja pomieszczeń pod żłobek publiczny w Dobrzanach”. Utworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 przyczyni się do zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców gminy i zapewni dzieciom wsparcie i ich rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy.

W Gminie Dobrzany znajduje się 1 przedszkole, działające w ramach Zespołu Szkół Publicznych w Dobrzanach. W roku szkolnym 2024/2025 uczęszczało do niego 123 podopiecznych, którzy podzieleni byli na 5 grup, liczących średnio po 25 dzieci w grupie. Przedszkole funkcjonuje w godzinach 6:30-15:30. W 2024 roku część sal przedszkolnych przeszła modernizację, w wyniku której doszło do remontu części sal oraz wymiany ich wyposażenia.

W mieście Dobrzany znajduje się Terapeutyczny Punkt Przedszkolny Ancymonek Dobrzany. Oferta jednostki obejmuje wsparcie terapeutyczne przeznaczone dla dzieci ze spektrum autyzmu lub z innymi niepełnosprawnościami. Prowadzone są również bezpłatne zajęcia dla dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego oraz z opinią o wczesnym wspomaganie rozwoju.

W latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 liczba dzieci zamieszkujących Gminę Dobrzany, które uczęszczały do przedszkoli na terenie innych gmin wynosił 9, po czym w roku szkolnym 2024/2025 zmalał do 2.

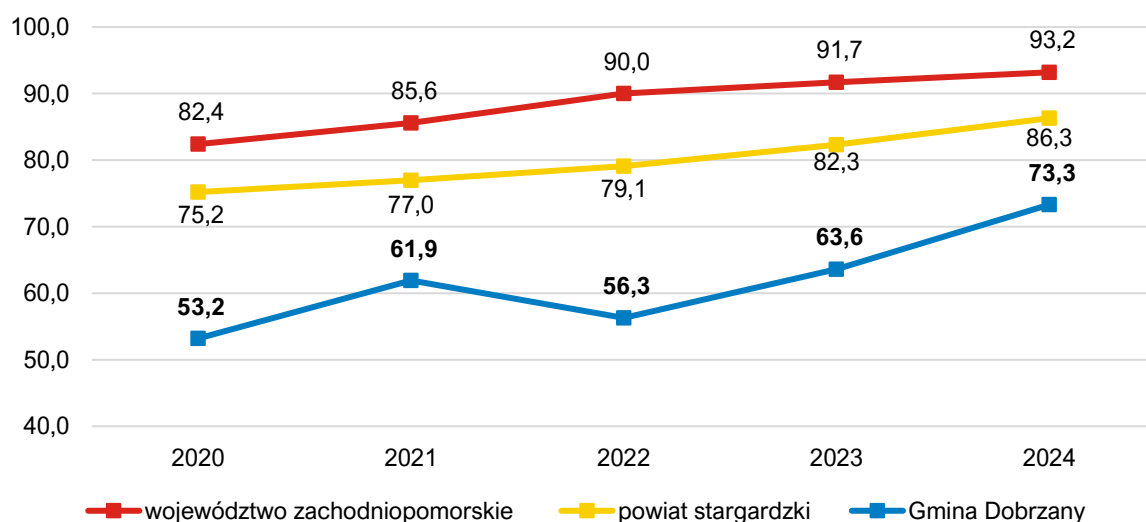
Miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w przedszkolu publicznym w Gminie Dobrzany na przestrzeni lat szkolnych 2020/2021-2024/2025 wzrósł z 432,9 zł do 1 070,53 zł (wzrost o 127%).

Tab. 23. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Dobrzany w latach szkolnych 2020/2021-2024/2025

		2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin	os.	0	0	9	9	2
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym	zł	432,90	513,94	545,08	931,52	1 070,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Dobrzany.

W latach 2020-2024 udział dzieci w wieku 3-5 objętych opieką przedszkolną w Gminie Dobrzany kształtował się na średnim poziomie 61,7%, a zatem zauważalnie poniżej średniej dla powiatu stargardzkiego (80%) i województwa zachodniopomorskiego (88,6%). Od 2022 roku miejsce ma widoczny trend wzrostowy. W tym czasie udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wzrósł z 56,3% do 61,7%.

Ryc. 27. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Dobrzany na tle powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2024 roku w przedszkolu w Dobrzanych organizowano następujące projekty i programy edukacyjne:

- „Witaminki” – Ogólnopolski program profilaktyczny,
- „Góra grosza” – Ogólnopolska akcja charytatywna,
- „Torba charytatywna” – zbiórka artykułów spożywczych dla seniorów z Gminy Dobrzany,
- „Pacuszka dla maluszka” – akcja charytatywna,
- „Akcja Pomocy Potrzebującym Zwierzętom”,
- „Zbieramy zużyte baterie” – Program Ekologiczny.

Szkoły

Dostęp do dobrej edukacji stanowi jeden z głównych filarów rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki. Jest to również czynnik szczególnie istotny dla rozwoju dzieci, a co za tym idzie – lokalnej społeczności. Szkoły, oprócz funkcji edukacyjnej, odpowiedzialne są również za kształtowanie postaw moralnych podopiecznych poprzez monitorowanie ich zachowań, angażowanie do pracy w grupach oraz tworzenie warunków do wzajemnej integracji i socjalizacji.

W ramach Zespołu Szkół Publicznych w Dobrzanach funkcjonuje także Szkoła Podstawowa w Dobrzanach, do której w roku szkolnym 2024/2025 uczęszczało 320 uczniów. Uczniowie podzieleni byli na 16 oddziałów, których średnia wielkość wynosiła 20 osób. W tym czasie Zespół Szkół Publicznych w Dobrzanach zatrudniał nauczycieli na 39 etatów, wśród których 22 etaty stanowili nauczyciele dyplomowani, 11 nauczyciele mianowani, a 6 nauczyciele początkujący.

Na jakość procesu kształcenia w jednostkach oświatowych istotny wpływ wywiera stan i wyposażenie bazy dydaktycznej, determinujące możliwości organizacyjne i metodyczne placówki. Szkoła Podstawowa w Dobrzanach dysponuje 21 salami lekcyjnymi, umożliwiającymi prowadzenie zajęć w zróżnicowanych grupach dydaktycznych. Obiekt posiada również dwie sale gimnastyczne (jedna mniejsza i druga większa), których stan techniczny wymaga modernizacji w celu dostosowania jej do współczesnych standardów edukacji fizycznej oraz zapewnienia odpowiednich warunków bezpieczeństwa i komfortu uczniów.

W kontekście postępującej cyfryzacji edukacji kluczowe znaczenie ma rozwój infrastruktury informatycznej i wspieranie kompetencji cyfrowych uczniów. W szkole znajduje się 58 komputerów przeznaczonych do użytku edukacyjnego, wykorzystywanych głównie podczas zajęć z informatyki. Placówka dysponuje ponadto 6 projektorami multimedialnymi, które umożliwiają integrację materiałów audiowizualnych z procesem dydaktycznym, przyczyniając się do zwiększenia atrakcyjności i efektywności nauczania.

Istotnym elementem infrastruktury szkoły jest system monitoringu wizyjnego, który podnosi poziom bezpieczeństwa uczniów i pracowników. Dodatkowo każdy uczeń ma dostęp do indywidualnej szafki, co sprzyja utrzymaniu ładu oraz umożliwia bezpieczne przechowywanie rzeczy osobistych. Funkcjonowanie świetlicy szkolnej stanowi ważne uzupełnienie oferty opiekuńczej. Zapewnia uczniom możliwość spędzenia czasu w bezpiecznym i kontrolowanym środowisku zarówno przed, jak i po zajęciach lekcyjnych, pod opieką wykwalifikowanej kadry pedagogicznej.

Placówka zapewnia również wsparcie w obszarze zdrowia i dobrostanu psychicznego uczniów. W strukturze szkoły funkcjonuje gabinet pielęgniarki oraz punkt pomocy psychologicznej, umożliwiający prowadzenie działań profilaktycznych i interwencyjnych. Kompleksowe wyposażenie oraz dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych stanowią istotny czynnik wpływający na jakość edukacji i bezpieczeństwo środowiska szkolnego w Gminie Dobrzany.

W latach szkolnych 2020/2021-2024/2025 liczba uczniów szkół podstawowych wraz z klasami „0” wahała się w przedziale od 346 do 366. Największą ich liczbę odnotowano w roku szkolnym 2020/2021, a najniższą – w roku szkolnym 2023/2024.

W tym czasie liczba uczniów z terenu gminy, którzy uczęszczali do szkół na terenie innych gmin wzrosła z 58 do 82. Można zatem uznać, że oferta edukacyjna sąsiednich jednostek charakteryzuje się wyższą atrakcyjnością.

Tab. 24. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Dobrzany uczęszczająca do szkół na terenie Gminy w latach szkolnych 2020/2021-2024/2025

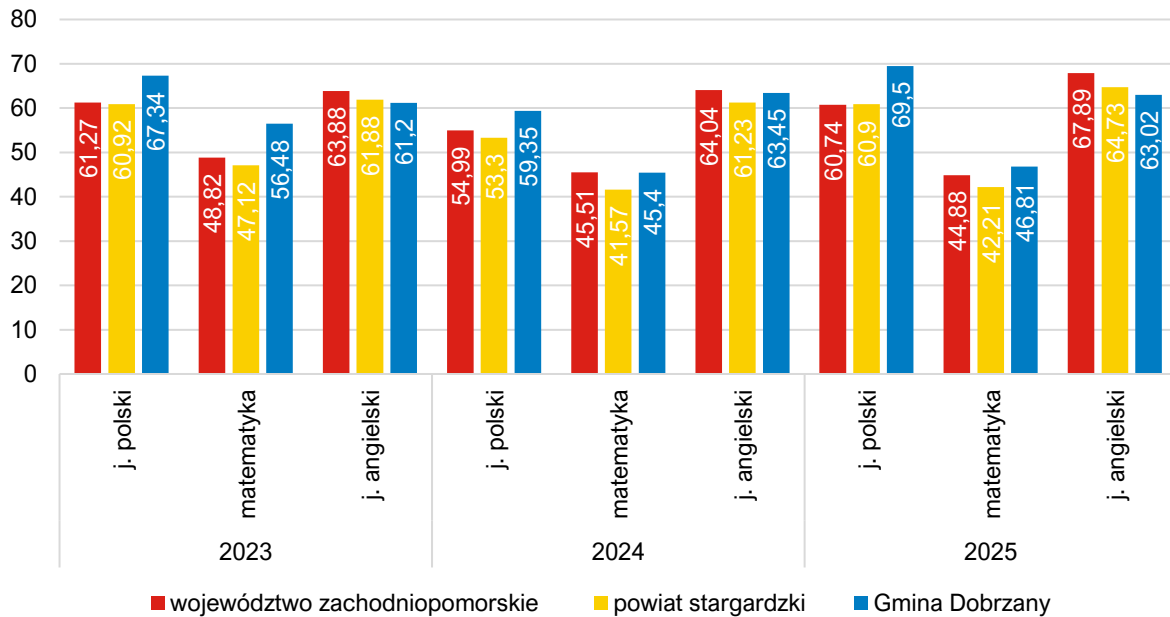
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0"	366	355	359	346	355
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin	58	74	79	78	82

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminie Dobrzany.

Podstawowym celem rozwoju edukacji oraz bazy edukacyjnej w danej jednostce jest zwiększenie jej skuteczności, rozumianej jako rozwój wiedzy i kompetencji uczniów. Najczęściej stosowaną formą weryfikacji ich postępów edukacyjnych są testy, egzaminy i sprawdziany wewnętrzne oraz zewnętrzne. Podstawowy test jakiemu poddawani są uczniowie szkół podstawowych w całej Polsce jest test ósmoklasisty, przeprowadzany pod koniec edukacji podstawowej. W celu zdiagnozowania efektów nauczania w szkołach podstawowych w Gminie Dobrzany zdecydowano się na porównanie średnich wyników z egzaminu ósmoklasisty w Gminie, powiecie stargardzkim oraz województwie zachodniopomorskim.

Średnie wyniki z egzaminów ósmoklasisty pozwalają zakładać, że Gmina Dobrzany odznacza się na tle powiatu i województwa stosunkowo wysokim poziomem edukacji. Niemal w całym analizowanym okresie średnia wyników z poszczególnych egzaminów w Gminie Dobrzany była wyższa od średniej dla powiatu stargardzkiego i województwa zachodniopomorskiego. W całym analizowanym okresie średni wynik z egzaminu z języka polskiego w Gminie wyniósł 65,4%, przy średniej dla powiatu wynoszącej 58,4% a dla województwa – 59%. Uczniowie zdający egzamin w Gminie Dobrzany dobrze radzili sobie również z egzaminem z matematyki, z którego w latach 2023-2025 średni wynik wyniósł 49,6%. W tym czasie średnia dla powiatu kształtowała się na poziomie 43,6%, a dla województwa – 46,4. Z egzaminu z języka angielskiego średni wynik w Gminie Dobrzany kształtował się na poziomie 62,6%, co było wartością równą ze średnia dla powiatu stargardzkiego, ale niższą od średniej dla województwa zachodniopomorskiego (65,27%).

Szczegółowe dane dotyczące kształtowania się średnich wyników z egzaminu ósmoklasisty w latach 2023-2025 prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 28. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Dobrzany w latach 2023-2025 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Poznań

W 2024 roku Zespół Szkół Publicznych w Dobrzanych otrzymał tytuł „Szkoły Roku”, zajmując I miejsce w powiecie stargardzkim w Plebiscyfie Edukacyjnym 2024. W tym samym Plebiscyfie nauczycielka Zespołu Szkół w Dobrzanych zajęła I miejsce w powiecie stargardzkim oraz III w województwie zachodniopomorskim w kategorii „Pedagog Szkolny”.

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Dobrzanych w 2024 roku odnieśli osiągnięcia w następujących konkursach zewnętrznych: konkurs geograficzny organizowany przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty, Międzynarodowy Konkurs Matematyczny „Kangur bez granic”, a także licznych konkursach szkolnych.

Dodatkowo uczniowie Szkoły Podstawowej w Dobrzanych odnieśli następujące osiągnięcia sportowe:

- I miejsce drużyny piłki ręcznej dziewcząt w rozgrywkach wojewódzkich Igrzysk Młodzieży Szkolnej,
- I miejsce drużyny piłki ręcznej dziewcząt podczas Igrzysk Dzieci w Stargardzie,
- I miejsce drużyny piłki ręcznej dziewcząt podczas ćwierćfinału Wojewódzkich Igrzysk Młodzieży Szkolnej,
- III miejsce w półfinale Wojewódzkich Igrzysk Młodzieży Szkolnej.

W Szkole Podstawowej realizowano w 2024 roku następujące projekty i programy edukacyjne:

- „Mała książka – Wielko Człowiek”,
- „Festiwal Niepodległości”,
- „Laboratorium Przyszłości”,
- Program dla szkół „Owoce i warzywa w szkole”,

- „Młodzi głosują”,
- „Paczka dla Rodaka”,
- Szkolny Klub Sportowy – zajęcia dla 3 grup finansowane przy wsparciu Wojewódzkiego Zarządu SKS,
- programy prozdrowotne realizowane we współpracy z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym,
- Programy profilaktyczne realizowane we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Policją.

W Gminie Dobrzany funkcjonuje system stypendialny, mający na celu motywowanie i nagradzanie uczniów za szczególne osiągnięcia i sukcesy. Na przestrzeni lat szkolnych 2020/2021-2024/2025 łącznie 17 uczniom przyznane zostało stypendium, których łączna wartość w tym czasie wyniosła 18,4 tys. zł.

Tab. 25. Stypendia przyznawane uczniom z Gminy Dobrzany w latach szkolnych 2020/2021-2024/2025

	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
liczba uczniów otrzymujących stypendium (os.)	5	4	1	3	4
łączna kwota przyznanego stypendium (zł)	5000	4900	2000	2600	3900

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Dobrzany.

W latach 2020-2024 systematycznie rosła wartość wydatków ponoszonych przez Gminę Dobrzany w ramach Działu 801 Oświata i wychowanie. W tym czasie wartość wydatków ogółem wzrosła z 4,7 mln zł do blisko 10,9 mln zł (wzrost o 131%). Na zwiększenie wydatków ogółem wpływ miał przede wszystkim wzrost wydatków bieżących, których wartość wzrosła z 4,7 mln zł do 9,3 mln zł. Znaczną część wydatków bieżących stanowiły wynagrodzenia i pochodne, których wartość wzrosła w latach 2020-2024 z 3,7 mln zł do 5,7 mln zł. Wydatki majątkowe w tym czasie najwyższy poziom osiągnęły w 2024 roku (1,5 mln zł). Najniższy ich poziom odnotowano natomiast w latach 2021 i 2022, w których nie poczyniono wydatków majątkowych w Dziale 801.

Subwencja oświatowa stanowi instrument finansowy w rękach władz centralnych, którego celem jest wsparcie samorządów na szczeblu lokalnym w zakresie utrzymania oświaty. W 2020 roku z tytułu subwencji oświatowej Gmina Dobrzany otrzymała 3,5 mln zł. Jej wartość w kolejnych latach utrzymywała się na zbliżonym poziomie, aż w 2024 roku wzrosła do 5,7 mln zł. Niemniej, pomimo wzrostu wartości subwencji oświatowej, w analizowanym okresie różnica między nią a wydatkami w dziale 801 wzrosła z 1,2 mln zł w 2020 roku do 5,1 mln zł w 2024 roku. Tym samym stopień pokrycia wydatków środkami przyznanymi w ramach subwencji oświatowej zmalał w analizowanym okresie z 75% do 53%.

Tab. 26. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Dobrzany w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
WYDATKI OGÓŁEM	4 710 075,33	5 198 732,99	5 883 264,53	7 330 272,35	10 885 680,64
Wydatki bieżące, w tym:	4 708 414,83	5 198 732,99	5 883 264,53	7 203 471,70	9 331 330,71
Wynagrodzenia i pochodne	3 730 453,72	3 778 572,08	3 829 047,68	4 363 001,44	5 655 811,60
Pozostałe wydatki bieżące	977 961,11	1 420 160,91	2 054 216,85	2 840 470,26	3 675 519,11

Wydatki majątkowe	1 660,50	0,00	0,00	126 800,65	1 554 349,93
SUBWENCJA OŚWIATOWA	3 509 799,00	3 612 191,00	3 458 390,00	3 941 959,00	5 760 264,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	1 200 276,33	1 586 541,99	2 424 874,53	3 388 313,35	5 125 416,64
Stopień pokrycia	75%	69%	59%	54%	53%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Dobrzany

Kultura i sport

Kultura w lokalnej społeczności pełni m.in. funkcje: integracyjną, edukacyjną, komunikacyjną, tożsamościową, rozrywkową, twórczą, ekonomiczną czy społeczną. Szczególnie istotne z punktu widzenia jednostki samorządu terytorialnego są funkcje społeczne, związane z regulacją norm, obyczajów i kodów kulturowych, a zatem wpływające na kształtowanie kapitału społecznego oraz funkcje integracyjne, przez które rozumieć należy zdolność kultury do tworzenia poczucia wspólnoty poprzez tworzenie wspólnych przeżyć i doświadczeń. Dodatkowo, kultura pełni ważną rolę poprzez dostarczanie lokalnym społecznościom możliwości spędzania wolnego czasu, wzbogacenie o elementy twórcze, innowacyjne lub edukacyjne.

W Gminie Dobrzany instytucją odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu promowania i upowszechniania kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrzanach. Stanowi samorządową instytucją kultury, która tworzy sieć biblioteczną obejmującą bibliotekę główną w Dobrzanach oraz filię w Krzemieniu. Do jej podstawowych zadań należą: gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych; udostępnianie zbiorów oraz prowadzenie działalności informacyjnej i kulturalno-edukacyjnej skierowanej do społeczności lokalnej.

Biblioteka dysponuje nowoczesną przestrzenią przy ul. Jana Pawła II 22, przystosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w której organizowane są warsztaty rękodzielnicze, komputerowe, spotkania edukacyjno-zdrowotne oraz zajęcia Nordic Walking. Działania te mają na celu integrację społeczną mieszkańców, ze szczególnym wskazaniem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu seniorów. W 2024 roku Biblioteka wdrożyła usługę wymiany książek dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, umożliwiając im dostęp do zasobów bez konieczności wizyty w placówce.

Działalność kulturalno-edukacyjna obejmowała liczne wydarzenia popularyzujące czytelnictwo: wystawy tematyczne, prezentacje nowości wydawniczych oraz udział w ogólnopolskich akcjach takich jak Narodowe Czytanie, Tydzień Bibliotek, Czytanie na polanie czy Akcja Żonkile. W ramach działań cyklicznych organizowano również zajęcia kreatywno-literackie dla dzieci, projekty wakacyjne i zimowe (Ferie w bibliotece, Wakacje w bibliotece) oraz wydarzenia integracyjne, takie jak Dzień Kobiet z biblioteką.

Dodatkowo Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrzanach aktywnie uczestniczyła w projektach ogólnopolskich, w tym m.in.:

- Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 (2021-2025) – program wspierający zakup nowości wydawniczych,

- „Mała książka – Wielki Człowiek” – program dla dzieci w wieku przedszkolnym, promujący wspólne czytanie z rodzicami,
- „Nasza Mała Biblioteka” – projekt edukacyjny skierowany do dzieci w wieku 5-8 lat, zachęcający do czytania poprzez współpracę bibliotekarzy, nauczycieli i rodziców.

W 2024 roku działalność kulturalna w Gminie Dobrzany charakteryzowała się dużą różnorodnością form i wysoką aktywnością społeczności lokalnej. W kalendarzu imprez znalazły się zarówno wydarzenia cykliczne, jak i okolicznościowe. Wśród odbytych wydarzeń kulturalnych wymienić można m.in.:

- **Dobrzański Kiermasz Wielkanocny**, na którym prezentowane są wytwory obejmujące: rękodzieło, ozdoby świąteczne oraz regionalne potrawy. Podczas Kiermaszu odbywają się także występy artystyczne oraz warsztaty kierowane przede wszystkim do dzieci, obejmujące m.in. malowanie pisanek, tworzenie ozdób świątecznych oraz wspólne poszukiwanie czekoladowych jajek wielkanocnych;
- **Gminny Dzień Dziecka** stanowi plenerową imprezę obejmującą atrakcje, zabawy i konkurencje sportowe, połączona z poczęstunkiem dla najmłodszych mieszkańców;
- **Dni Dobrzan**, podczas których miejsce mają koncerty, występy artystyczne, zabawy integracyjne i atrakcje rodzinne. Impreza organizowana jest co roku w czerwcu w Parku Miejskim w Dobrzanach;
- **Dożynki Gminne**, podczas których odbywają się koncerty, konkursy sołeckie, turnieje sportowe, zabawy rodzinne oraz uroczysta msza dziękczynna;
- **Obchody Narodowego Święta Niepodległości**, obejmująca msze świętą w kościele parafialnym oraz patriotyczną wieczornicę;
- **Dobrzański Kiermasz Bożonarodzeniowy**, na którym lokalni wystawcy prezentują swoje rękodzieło i tradycyjne potrawy;
- **Spotkanie z seniorami i osobami z niepełnosprawnością z gminy Dobrzany;**
- **Dzień Kobiet w Dobrzanach.**

Oprócz wydarzeń o charakterze rozrywkowym i patriotycznym w gminie realizowano także inicjatywy edukacyjne i społeczne, w tym konkursy plastyczne, spotkania integracyjne oraz akcje profilaktyczne prowadzone we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W kwietniu 2024 roku odbył się po raz pierwszy **Marsz dla Autyzmu**, zorganizowany z okazji Międzynarodowego Dnia Autyzmu. Wydarzenie miało charakter edukacyjno-integracyjny i promowało akceptację oraz zrozumienie dla osób ze spektrum autyzmu.

Infrastruktura kulturalna, oprócz obiektów Bibliotek, obejmuje 14 świetlic wiejskich, z czego 4 z nich wymaga podjęcia działań remontowych.

Na terenie Gminy działają następujące kluby sportowe:

- Stowarzyszenie kultury fizycznej MKS „Zorza” Dobrzany – piłka nożna,
- Stowarzyszenie sportowe WKS „Saturn” Szadzko – piłka nożna,
- Uczniowski Klub Sportowy „Znicz” Dobrzany – piłka nożna i piłka ręczna.

W 2024 roku Burmistrz Dobrzan przyznał stypendia sportowe na okres roku szkolnego o łącznej wartości 13 050,00 zł. Otrzymało je 17 dzieci uprawiających piłkę ręczną oraz brazylijskie jiu-jitsu. Ponadto przyznano dwie jednorazowe nagrody pieniężne o łącznej wartości 2 000,00 zł zawodnikom trenującym brazylijskie jiu-jitsu. Wszystkie wyróżnione osoby odnotowały znaczące osiągnięcia sportowe na szczeblu regionalnym i ponadregionalnym, co stanowi potwierdzenie wysokiego poziomu szkolenia sportowego oraz zaangażowania młodzieży w rozwój kultury fizycznej na terenie Gminy Dobrzany.

Infrastruktura sportowa w Gminie Dobrzany obejmuje następujące obiekty:

- Stadion Miejski w Dobrzanach, na który składają się 2 boiska do piłki nożnej i bieżnia lekkoatletyczna,
- kompleks boisk Orlik,
- boisko sportowe w Szadzku.

Stadion Miejski jest ogólnodostępny i oświetlony w godzinach 6:00-23:00 przez cały tydzień. Pod koniec 2024 roku oddano do użytkowania nową bieżnię lekkoatletyczną, rozszerzając ofertę sportową Gminy Dobrzany.

Wśród wydarzeń sportowych odbywających na obszarze Gminy szczególną uwagę należy zwrócić na Rodzinny Rajd Rowerowy oraz Halowy turniej piłki nożnej o puchar Burmistrza Dobrzan. W 2024 roku odbyła się VII edycja Rodzinnego Rajdu Rowerowego, w którym udział wzięły 124 osoby. Uczestnicy wydarzenia przejechali trasę liczącą 22 km długości, po czym wzięli udział w pikniku rodzinnym w Parku nad Rzeczką w Dobrzanach.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo stanowi fundament stabilności i rozwoju. Zapewnia mieszkańcom poczucie ochrony, wpływa na ich zdrowie i dobrostan, sprzyja współpracy, angażowaniu się w życie wspólnoty oraz pozytywnie wpływa na rozwój gospodarczy i społeczny JST. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych Gminy.

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy Dobrzany odpowiada 4 funkcjonariuszy Posterunku Policji w Dobrzanach, podlegających pod Komendę Powiatową Policji w Stargardzie. Zgodnie z danymi Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa, na terenie Gminy zgłoszenia trafiające do policji dotyczyć mają przede wszystkim spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych oraz przekraczania dozwolonej prędkości. Na obszarze miasta Dobrzany występuje również problem biegających bez opieki psów, które mogą stwarzać zagrożenie, szczególnie dla dzieci i osób starszych.

Według danych Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji na terenie Gminy Dobrzany w 2024 roku odnotowano 31 zdarzeń drogowych, z czego 9 miało miejsce na obszarze miejskim. Na obszarze wiejskim najczęstszą przyczyną zdarzeń drogowych było najechanie na dziurę, wybój lub garb (11 zdarzeń). Na obszarze miejskim natomiast najczęściej występującym zdarzeniem drogowym było zdarzenie pojazdów boczne (5 zdarzeń).

Za zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Dobrzany odpowiadają funkcjonariusze Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Stargardzie, wspierani przez lokalne struktury Ochotniczej Straży Pożarnej. Na terenie Gminy funkcjonuje jedna jednostka OSP, zlokalizowana przy ul. Jana Pawła II 49 w Dobrzanach, która pełni istotną rolę w systemie bezpieczeństwa publicznego, wspomagając działania ratowniczo-gaśnicze prowadzone przez PSP.

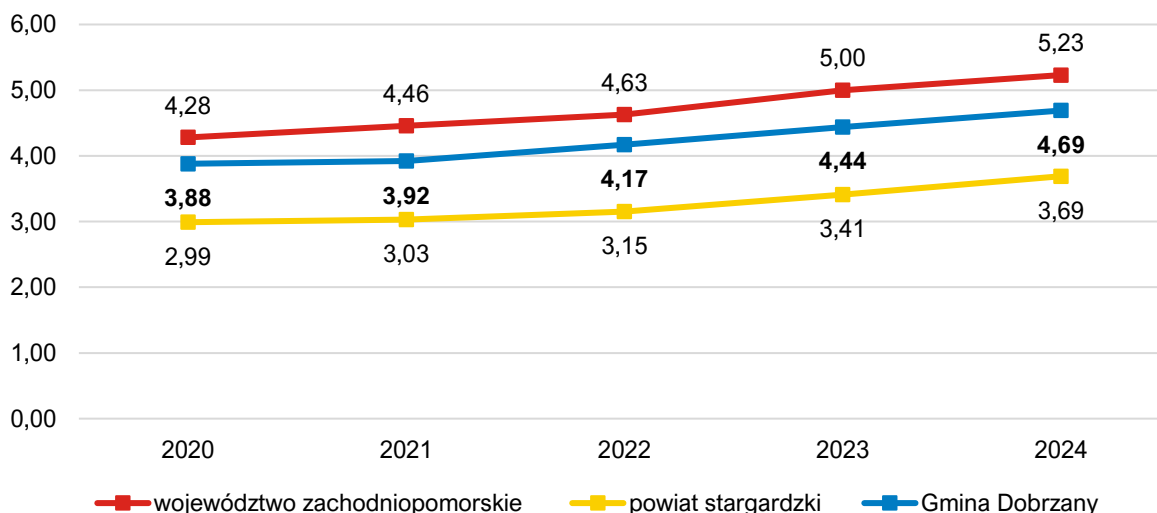
Jednostka OSP w Dobrzanach jest włączona w struktury Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, co oznacza, że uczestniczy w działaniach interwencyjnych nie tylko na obszarze Gminy, lecz także w całym powiecie stargardzkim. W 2024 roku jednostka liczyła 36 czynnych członków oraz dysponowała dwoma wozami bojowymi. W analizowanym okresie strażacy ochotnicy uczestniczyli łącznie w 68 akcjach ratowniczych, obejmujących zarówno zdarzenia pożarowe, jak i interwencje z zakresu ratownictwa technicznego i miejscowego zagrożenia.

Działalność jednostki stanowi istotny element lokalnego systemu bezpieczeństwa, przyczyniając się do skutecznego reagowania na sytuacje kryzysowe oraz wzmacniania poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Dobrzany.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne

Jednym z elementów otoczenia wewnętrznego gminy są organizacje pozarządowe działające na jej obszarze. Ich liczba odzwierciedlać może także stopień zaangażowania społecznego w sprawy publiczne. W celu analizy stanu sektora NGO-sów (*ang. Non-governmental organization*) w Gminie Dobrzany zdecydowano się na przeliczenie liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców oraz porównanie sytuacji Gminy z obszarem powiatu stargardzkiego i województwa zachodniopomorskiego.

W 2020 roku wskaźnik koncentracji omawianych instytucji w relacji do liczby ludności przybrał dla Gminy Dobrzany wartość 3,88, przy średniej dla gmin powiatu równej 2,99, a dla województwa – 4,28. W kolejnych latach we wszystkich badanych jednostkach wartość wskaźnika rosła, aż w 2024 roku wyniosła w Gminie Dobrzany 4,69. W tym czasie średnia dla powiatu stargardzkiego wynosiła 3,69, a dla województwa zachodniopomorskiego – 5,23. W analizowanym okresie Gmina Dobrzany charakteryzowała się względnie wysoką koncentracją liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na tle pozostałych jednostek w obrębie powiatu stargardzkiego, ale niższym w relacji do średniej dla gmin w województwie zachodniopomorskim.

Ryc. 29. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w Gminie Dobrzany na tle powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych Krajowego Rejestru Sądowego na obszarze Gminy Dobrzany zarejestrowanych jest 17 stowarzyszeń, fundacji i innych organizacji społecznych.

Szczególną rolę w życiu społeczności lokalnych odgrywają koła gospodyń wiejskich (KGW). Jak wskazuje ustawa o kołach gospodyń wiejskich stanowią one dobrowolne, niezależne od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządną społeczną organizację mieszkańców wsi, wspierającą rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działającą na rzecz środowisk wiejskich. Odgrywają one również kluczową rolę w propagowaniu lokalnych tradycji i zwyczajów. Według danych Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich w Gminie Dobrzany zarejestrowanych jest 8 KGW:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Białej,
- Koło Gospodyń Wiejskich Żuraw-Sierakowo,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Szadku,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kozach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Bytowiu,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Dobrzanach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Błotnie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Krzemieniu „Krzemianki”.

Gmina Dobrzany jest częścią LGD Stowarzyszenie „WIR” – Wiejska Inicjatywa Rozwoju, w której stowarzyszonych jest 13 gmin, 3 biblioteki, 2 domu kultury, samorządu powiatu stargardzkiego, Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach, 31 podmiotów gospodarczych, 36 organizacji społecznych i 6 osób fizycznych. Celem Stowarzyszenia jest działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i zrównoważonego rozwoju obszarów zależnych od rybactwa.

Na mocy uchwały nr XXVII/9/2024/WZ Walnego zebrania Członków Stowarzyszenia „WIR” – Wiejska Inicjatywa Rozwoju z dnia 27.06.2024 przyjęta została aktualna wersja Lokalnej Strategii Rozwoju 2023-2027. Dokument formułuje 3 cele ogólne rozwoju obszaru objętego LSR:

1. Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości z wykorzystaniem innowacyjnych metod i inteligentnych specjalizacji regionu w oparciu o lokalny zasoby.
2. Partnerstwo i integracja dla poprawy dostępu do nowoczesnych, ogólnodostępnych usług i infrastruktury publicznej i zwiększenia tożsamości obszaru.
3. „Włącz się w WIR” dla siebie i dla regionu.

4.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna stanowi element istotnie wpływający na jakość życia oraz przewidywaną długość życia. Dostęp do dobrej opieki zdrowotnej wpływać może pozytywnie również na rozwój gospodarczy, poprzez ograniczenie negatywnych skutków chorób i kontuzji oraz związane z tym zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród lokalnej społeczności. Mając na uwadze występujące w Polsce zjawisko starzenia się społeczeństwa służba zdrowia odgrywa też znaczną rolę w związku ze szczególnym popytem na jej usługi wśród seniorów.

Najbliższym szpitalem jest Samodzielny Publiczny Wielospecjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Stargardzie. W szpitalu znajdują się następujące oddziały: anesteziologii i intensywnej terapii, chirurgii ogólnej, ginekologiczno-położniczy, chorób wewnętrznych, neonatologiczny, okulistyczny jednego dnia, pediatryczny, rehabilitacji, szpitalny oddział ratunkowy oraz blok operacyjny, a także liczne poradnie, pracownie i laboratorium mikrobiologiczne. Na terenie Gminy znajduje się Podstacja Pogotowia Ratunkowego, podległa pod Wojewódzką Stację Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie – Filia Stargard.

Jednostkami realizującymi usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na obszarze Gminy są:

- Marcin Kołodziejcki Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „LEK-STOMED” – poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej,
- Zakład Pielęgniarsko-Położniczy „MEDICAL” S.C – gabinet pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej,
- Gabinet rehabilitacji z siedzibą w Dobrzanach – finansowany przez Gminę Dobrzany.

Ponadto na obszarze Gminy Dobrzany znajdują się 2 apteki, zlokalizowane w mieście Dobrzany.

Warto także dodać, że w 2024 roku w Gminie Dobrzany 5-krotnie realizowane były badania mammograficzne w mammobusach.

W ramach wsparcia ochrony zdrowia w Gminie działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dobrzanach. W 2024 roku Komisja prowadziła szeroką działalność interwencyjną, terapeutyczną i profilaktyczną. Odbyła 12 posiedzeń, podczas których analizowano sytuację osób uzależnionych, przeprowadzano rozmowy motywujące

oraz kierowano osoby na badania psychiatryczno-psychologiczne i do leczenia odwykowego. Komisja wystosowała 28 zaproszeń do osób z problemem alkoholowym, z których 17 odpowiedziało na wezwanie, a także skierowała dwa wnioski do sądu o zastosowanie przymusowego leczenia. Równocześnie realizowała działania profilaktyczne poprzez Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, organizując konkursy, warsztaty, akcje edukacyjne i wydarzenia promujące zdrowy styl życia oraz przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację usług społecznych jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzanach. OPS realizuje zarówno zadania zlecone z administracji rządowej, jak i zadania własne gminy. Do jego głównych kompetencji należy m.in.: przyznawania i wypłata świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych oraz obsługa programów, takich jak karta dużej rodziny, dodatki osłonowe czy bon energetyczny. W ramach zadań własnych Ośrodek udziela pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej osobom potrzebującym, świadczy prace socjalną oraz realizuje dodatki mieszkaniowe. Ponadto pełni funkcję koordynatora Zespołu Interdyscyplinarnego, współorganizował prace społecznie użyteczne, prowadził działania z zakresu pieczy zastępczej i był jednostką nadzorującą Placówkę Wsparcia Dziennego w Dobrzanach. W 2024 roku w Ośrodku zatrudnionych było 12 pracowników, w tym 3 pracowników socjalnych.

Podstawowym instrumentem służącym planowaniu skutecznego rozwiązywania problemów społecznych jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrzany na lata 2021-2027. Zgodnie z jego treścią celem strategicznym jest tworzenie skutecznego systemu wsparcia społecznego, umożliwiającego pełną integrację środowiska lokalnego. Celem realizacji powyższego zadania wyznaczono następujące dziedziny planowania strategicznego:

1. Wspieranie rodziny będącej w kryzysie.
2. Wsparcie osób niepełnosprawnych i seniorów.
3. Integracja społeczna.
4. Rozwój aktywności obywatelskiej i społecznej.

Poniższa tabela prezentuje zestawienie wydatków z zakresu świadczeń zrealizowanych przez OPS w Dobrzanach w 2024 roku.

Tab. 27. Wydatki z zakresu świadczeń realizowanych przez OPS w Dobrzanach

Forma pomocy	Wydatki w 2024 r.	Liczba rodzin objętych wsparciem
Zasiłki stałe	358 983,99 zł	48
Zasiłki okresowe	89 556,30 zł	49
Zasiłki celowe i celowe specjalne	29 915,81 zł	38
Posiłek w szkole i w domu – dotacja	162 721,00 zł	posiłki dla 67 uczniów, zasiłki celowe na zakup żywności dla 74 rodzin
Posiłek w szkole i w domu – środki własne	46 000 zł	
Oplaty za pobyt w domu pomocy społecznej	414 353,98 zł	7
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	31 444,87 zł	43
Dodatki mieszkaniowe	93 125,49 zł	19

Usługi opiekuńcze	458 071,66 zł	30
Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	113 483,29 zł	12
Zasiłki rodzinne z dodatkami	289 612,00 zł	59
Zasiłki pielęgnacyjne	280 376,00 zł	106
Świadczenia pielęgnacyjne	2 091 413,00	60
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	10 000,00	10
Świadczenie rodzicielskie	105 626,00	10
Składki na ubezpieczenie zdrowotne przy świadczeniu pielęgnacyjnym	163 757,00	52
Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przy świadczeniu pielęgnacyjnym	305 229,00	31
Fundusz alimentacyjny	182 083,08 zł	19
Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy	58 231,30	4
Pomoc państwa w wychowaniu dzieci	28 500 zł	3
Dodatek osłonowy	149 176,66 zł	436
Bon energetyczny	168 256,99 zł	452

Źródło: opracowanie własne na Raportu o stanie Gminy Dobrzany za rok 2024.

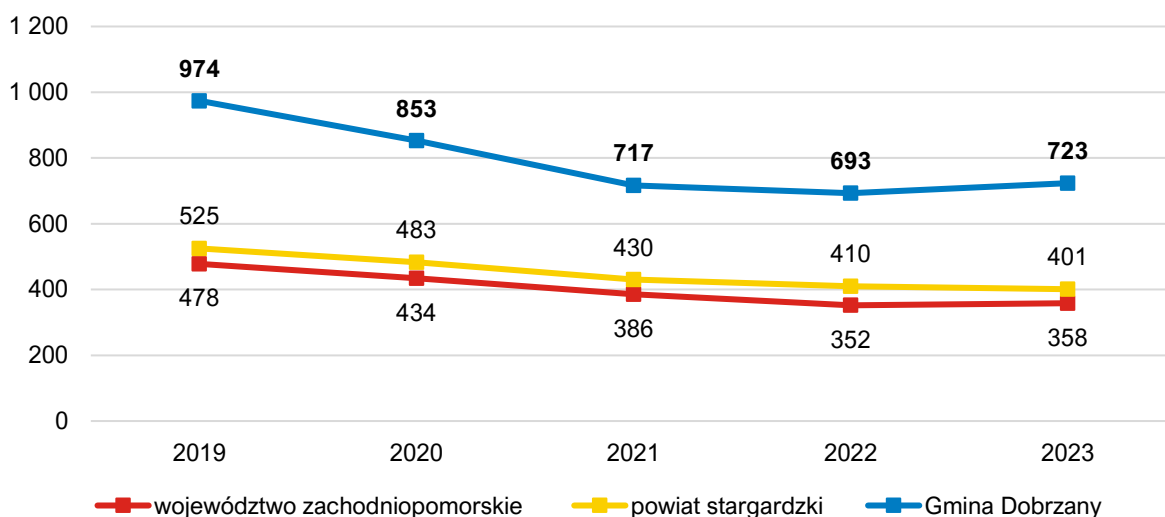
Część z realizowanej przez OPS pomocy odbywa się w miejscu zamieszkania osoby objętej wsparciem. Przykład tego typu działań stanowią usługi opiekuńcze, stanowiące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem, jeżeli jest to możliwe. Ta forma wsparcia dedykowana jest dla osób samotnych, które ze względu na swój wiek, chorobę bądź inne przyczyny wymagają wsparcia innych osób w codziennym funkcjonowaniu. W latach 2020-2024 liczba osób objętych usługami opiekuńczymi była zmienna i mieściła się w przedziale od 22 osób (2021 rok) do 32 osób (2023 rok).

Tab. 28. Usługi opiekuńcze prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w miejscu zamieszkania

Usługi w miejscu zamieszkania	2020	2021	2022	2023
Opiekuńcze	30	22	25	32

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Dobrzany.

Prowadzone w Gminie Dobrzany działania w zakresie pomocy społecznej przyczyniły się do stopniowego ograniczenia liczby osób wymagających wsparcia instytucjonalnego. W latach 2019–2023 liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zmniejszyła się z 974 do 723, co wskazuje na pozytywny trend w zakresie poprawy sytuacji socjalnej części mieszkańców. Pomimo tej tendencji, odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie pozostaje znacząco wyższy niż średnie wartości odnotowane w skali gmin powiatu stargardzkiego (401 osób w 2023 r.) oraz województwa zachodniopomorskiego (358 osób). Wysoki poziom zapotrzebowania na wsparcie społeczne świadczy o utrzymującym się nasileniu problemów społeczno-ekonomicznych w gminie i wskazuje na konieczność dalszej realizacji działań ukierunkowanych na diagnozowanie potrzeb oraz przeciwdziałanie zidentyfikowanym problemom.

Ryc. 30. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Dobrzany na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W celu skuteczniejszej identyfikacji problemów społecznych w Gminie Dobrzany przeprowadzono badanie ankietowe w zakresie występujących na jej terenie problemów społecznych. Zgodnie z jego wynikami, dostrzega się występowanie wśród osób dorosłych następujących problemów:

- problem alkoholowy – 45,9% respondentów przyznało się do spożywania alkoholu kilka razy w tygodniu, a 59% przyznało, że znają osoby uzależnione od alkoholu w swoim otoczeniu,
- problem nikotynizmu – 26,2% osób ankietowanych regularnie pali papierosy tradycyjne, a 16,4% pali e-papierosy,
- uzależnienia od środków psychoaktywnych – 39,9% respondentów uznało, że zna osoby w swoim otoczeniu, które nadużywają narkotyków,
- problem przemocy – zdaniem 21,3% osób ankietowanych w ich otoczeniu występują osoby będące ofiarami przemocy domowej,
- uzależnienia behawioralne – 39,4% osób ankietowanych korzysta z urządzeń elektronicznych lub Internetu powyżej 3 godzin dziennie, a 32,8% brało udział w grach hazardowych w ciągu ostatniego roku.

Przytoczone badania wskazują również, że w Gminie Dobrzany dostrzega się wśród części uczniów występowanie problemów: łatwego dostępu i regularnej konsumpcji alkoholu, łatwego dostępu i używania wyrobów nikotynowych, przemocy, w tym cyberprzemocy oraz nadużywania urządzeń elektronicznych i Internetu.

Analizując powyższe wyniki, należy mieć na względzie, że część osób borykających się z poszczególnymi problemami, może mieć trudności do przyznania się do nich, nawet w wypadku anonimowej ankietyzacji, bądź nie być ich w pełni świadoma. Dodatkowo w badaniu udział wzięła jedynie część osób zamieszkujących Gminę Dobrzany. Należy zatem założyć, że rzeczywista skala ukrytych problemów społecznych może być większa lub mieć odmienną strukturę.

W ramach realizacji lokalnej polityki społecznej Gmina Dobrzany dysponuje zasobem mieszkaniowym przeznaczonym na cele komunalne i socjalne, stanowiącym istotny instrument wsparcia osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Mieszkania komunalne to lokale stanowiące własność gminy, udostępniane mieszkańcom o niskich dochodach, którzy nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb mieszkaniowych na rynku komercyjnym. Z kolei mieszkania socjalne to lokale przyznawane osobom lub rodzinom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej lub życiowej, często na podstawie orzeczeń sądowych bądź decyzji administracyjnych.

W latach 2020-2024 liczba lokali komunalnych w Gminie Dobrzany zmniejszyła się z 42 do 29, co może wskazywać na stopniowe ograniczanie zasobu mieszkaniowego tego typu, m.in. w wyniku sprzedaży mieszkań najemcom lub wyłączenia ich z użytkowania z przyczyn technicznych. Liczba mieszkań socjalnych pozostawała natomiast na niezmiennym poziomie 18 lokali, co świadczy o stabilnej, lecz ograniczonej dostępności tej formy pomocy mieszkaniowej. Utrzymywanie odpowiedniego zasobu lokali komunalnych i socjalnych ma kluczowe znaczenie dla realizacji polityki społecznej gminy, umożliwiając przeciwdziałanie wykluczeniu mieszkaniowemu oraz zapewnienie podstawowych warunków bytowych osobom wymagającym wsparcia.

Tab. 29. Liczba mieszkań komunalnych w zasobie Gminy Dobrzany w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkań komunalnych	42	40	36	30	29
Liczba mieszkań socjalnych	18	18	18	18	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Dobrzany.

Załącznik nr 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy

Szanowni Państwo,

w związku z podjęciem prac nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy, zwracamy się z prośbą o wypełnienie anonimowej ankiety.

Dziękujemy za udział w badaniu. Państwa opinie i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Oceń stopień rozwoju i/lub działalność Gminy i jej mieszkańców we wskazanych obszarach w skali od 1 do 5 poprzez wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli.

W przyjętej skali poszczególne liczby oznaczają następujące oceny: 1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – dostateczna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra. Możliwe jest także zaznaczenie odpowiedzi *Nie dotyczy/nie mam zdania*. Oceniane elementy zostały podzielone na sześć obszarów: społeczeństwo, gospodarka, środowisko i przestrzeń, infrastruktura techniczna, turystyka i rekreacja oraz edukacja i kultura.

OBSZAR: SPOŁECZEŃSTWO						
Oceniany element	Ocena					Nie dotyczy/ nie mam zdania
	1	2	3	4	5	
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja społeczna, inicjatywy oddolne)						
skuteczność działania pomocy społecznej						
dostęp do podstawowej opieki medycznej						
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej						
możliwości zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy						
dostęp do żłobków/klubów dziecięcych						
jakość opieki w żłobkach/klubach dziecięcych						
wsparcie osób starszych (np. domy pomocy społecznej, kluby seniora)						
wsparcie osób niesamodzielnych (np. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)						
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy						
bezpieczeństwo publiczne						
dostępność architektoniczna budynków						

administracji publicznej						
OBSZAR: GOSPODARKA						
Oceniany element	Ocena					Nie dotyczy/ nie mam zdania
	1	2	3	4	5	
atrakcyjność inwestycyjna						
możliwość uzyskania zatrudnienia						
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem						
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej						
funkcjonowanie transportu zbiorowego						
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami						
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)						
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej						
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym						
OBSZAR: ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ						
Oceniany element	Ocena					Nie dotyczy/ nie mam zdania
	1	2	3	4	5	
estetyka (czystość przestrzeni publicznych)						
jakość powietrza						
oferta działań wspierających ochronę środowiska (np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła)						
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających						
infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)						
dostępność terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)						
czystość terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)						
świadomość ekologiczna mieszkańców						
system odbioru odpadów						
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)						
walory środowiska przyrodniczego						
rozwój odnawialnych źródeł energii						
OBSZAR: INFRASTRUKTURA TECHNICZNA						
Oceniany element	Ocena					Nie dotyczy/ nie mam zdania
	1	2	3	4	5	
stan dróg						

mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)						
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem samochodów osobowych i ciężarowych						
dostępność/jakość sieci wodociągowej						
dostępność/jakość sieci kanalizacyjnej						
dostępność/jakość sieci gazowej						
dostępność szerokopasmowego Internetu						
OBSZAR: TURYSTYKA I REKREACJA						
Oceniany element	Ocena					Nie dotyczy/ nie mam zdania
	1	2	3	4	5	
atrakcyjność turystyczna						
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej						
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)						
poziom bazy gastronomicznej						
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych						
system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywy dla transportu samochodowego)						
jakość istniejących ścieżek rowerowych						
jakość istniejących chodników						
oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci						
oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży						
oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych						
oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów						
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów						
OBSZAR: EDUKACJA I KULTURA						
Oceniany element	Ocena					Nie dotyczy / nie mam zdania
	1	2	3	4	5	
dostęp do edukacji przedszkolnej						
jakość edukacji przedszkolnej						
jakość infrastruktury przedszkolnej						
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych						
jakość edukacji w szkołach podstawowych						
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, itp.)						
dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)						
jakość edukacji w szkołach ponadpodstawowych						
jakość infrastruktury w szkołach						

ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, itp.)						
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach						
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach						
dotatkowa oferta w szkołach (koła zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia, itp.)						
organizacja dowozu dzieci do szkół						
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych						
dostęp do obiektów kulturalnych (godziny i dni otwarcia, itp.)						
działalność instytucji kultury (np. domu kultury, biblioteki)						
działalność świetlic wiejskich						

Część II

Proszę o zaznaczenie 5 punktów, które są najistotniejsze do poprawy w Gminie w ciągu najbliższych lat.

- poprawa stanu infrastruktury drogowej (w tym m.in. nawierzchni dróg, przejść dla pieszych)
- poprawa/zapewnienie funkcjonowania transportu zbiorowego
- rozbudowa ścieżek rowerowych
- rozbudowa ciągów pieszych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego
- rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej
- rozwój infrastruktury kulturalnej
- rozwój terenów zieleni (parki, skwery, zieleńce, zadrzewienia uliczne)
- renowacja zabytków
- poprawa jakości obsługi mieszkańców i komunikacji z mieszkańcami
- budowa/modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- budowa/rozwój sieci gazowej
- budowa/modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości: ułatwianie zakładania/prowadzenia działalności gospodarczej (w tym ulgi)
- rozwój rolnictwa, w tym nowoczesnych gospodarstw rolnych i przemysłu przetwórczego
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania systemu gospodarki odpadami
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- zwiększenie liczby/utworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia

- zwiększenie natężenia działań promocyjnych Gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- budowa obwodnicy
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- organizacja/zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój oferty kulturalnej i sportowej (impres, wydarzeń sportowych)
- aktywizacja osób starszych
- inny (jaki?)

Część III

Odpowiedz na pytanie, co mogłoby stać się wizytówką Gminy?

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna
- osoba niebinarna/nie chcę podawać

Wiek:

- poniżej 18 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Status zawodowy/zatrudnienie:

- uczeń/uczennica lub student/ka
- rolnik/rolniczka
- przedsiębiorca/przedsiębiorczyni

- osoba pracująca (poza rolnictwem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej)
- osoba bezrobotna
- emeryt/ka lub rencista/ka
- inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem Gminy
- nie jestem mieszkańcem Gminy

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem miasta w Gminie
- jestem mieszkańcem wsi w Gminie
- nie jestem mieszkańcem Gminy

Załącznik nr 3: Tabela ewaluacyjna

Cel strategiczny 1: Nowoczesna, funkcjonalna i harmonijnie zagospodarowana przestrzeń Gminy Dobrzany wspierająca zrównoważony rozwój					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
1.1. Kształtowanie uporządkowanej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni	<ul style="list-style-type: none"> o opracowanie Planu Ogólnego odpowiadającego na wyzwania rozwojowe gminy, o regulacja polityki przestrzennej poprzez opracowanie nowych oraz aktualizację istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP), o wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, z uwzględnieniem realnych szacunków demograficznych oraz opłacalności ekonomicznej budowy i utrzymania niezbędnej infrastruktury technicznej, o zachowanie ładu przestrzennego poprzez planowanie przestrzenne ograniczające rozproszenie zabudowy mieszkaniowej, o wyznaczenie terenów aktywności gospodarczej w dokumentach planistycznych, o wspieranie działań związanych ze scalaniem i podziałem gruntów w celu ułatwienia realizacji inwestycji publicznych i poprawy ładu przestrzennego, o podniesienie poziomu funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej m.in. poprzez modernizację budynków i obiektów publicznych, o renowacja oraz rewaloryzacja terenów i obiektów cennych kulturowo oraz historycznie, o dostosowanie obiektów przestrzeni publicznej do standardów technicznych, spełniających wymagania ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami 				

<p>1.2. Rozwój nowoczesnej i efektywnej infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ modernizacja oraz rozwój gminnej infrastruktury drogowej, ○ modernizacja oraz rozwój gminnej infrastruktury okołodrogowej, ○ współpraca z zarządcami dróg wszystkich kategorii w sprawach przebudowy i budowy odcinków drogowych, ○ rozbudowa infrastruktury oświetlenia ulicznego, w tym oświetlenia inteligentnego, ○ rozbudowa ścieżek, dróg i ciągów pieszo-rowerowych w celu stworzenia spójnego systemu komunikacji rowerowej, ○ poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów, w tym m.in. poprzez odpowiednie oznakowanie i doświetlenie ścieżek i przejść dla pieszych, ○ rozwój systemu transportu zbiorowego, w tym poprzez zakup niskoemisyjnych pojazdów autobusowych, ○ modernizacja infrastruktury przystankowej, ○ wyznaczanie i budowa parkingów z poszanowaniem ładu przestrzennego, ○ utworzenie stacji ładowania pojazdów elektrycznych, ○ modernizacja oraz rozbudowa sieci wodociągowej, ○ modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW), w tym w miejscowościach Kozy, Szadzko, Ognica, Biała oraz Lutkowo, ○ modernizacja oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnej, ○ modernizacja oczyszczalni ścieków w Dobrzanach, ○ wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną, ○ doskonalenie systemu gospodarowania odpadami, w tym m.in. podniesienie standardów technicznych PSZOK oraz zakup nowych kontenerów na odpady komunalne, ○ poprawa bezpieczeństwa poprzez utworzenie miejskiego systemu monitoringu wizyjnego, 				
--	---	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> o rozwój systemu zarządzania kryzysowego oraz wzmocnienie bezpieczeństwa i obrony cywilnej, w tym m.in. poprzez utworzenie schronów i wyznaczenie punktów ewakuacyjnych, o zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego oraz rozwój e-usług 				
Cel strategiczny 2: Ochrona środowiska i zrównoważone gospodarowanie zasobami przyrodniczymi Gminy Dobrzany, w tym podnoszenie jej odporności na skutki zmian klimatu					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
2.1. Kompleksowa ochrona środowiska oraz racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi	<ul style="list-style-type: none"> o utrzymanie właściwości ekosystemów poprzez ochronę i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności biologicznej i krajobrazowej, o zachowanie integralności i właściwości ekosystemowych istniejących obszarów objętych ochroną przyrody, o ochrona bioróżnorodności gminy poprzez utrzymanie naturalnych korytarzy ekologicznych i ochronę lokalnych siedlisk przyrodniczych, o rewaloryzacja istniejących terenów zielonych, w tym m.in. parków i zieleńców, o wzmacnianie bioróżnorodności poprzez działania związane z zielenią, w tym nasadzenia roślin poprawiających jakość powietrza i mikroklimat, o ograniczanie antropopresji na cenne tereny przyrodnicze poprzez odpowiednie planowanie przestrzenne i działania informacyjne, o zrównoważona gospodarka zasobami wodnymi poprzez działania melioracyjne, retencyjne i utrzymaniowe, o zwiększenie skuteczności ochrony wód powierzchniowych i gruntowych poprzez redukcję źródeł zanieczyszczeń oraz kontrolę gospodarki ściekowej na obszarach bez dostępu do sieci kanalizacyjnej, 				

	<ul style="list-style-type: none"> ○ rozwój lokalnego systemu czujników jakości powietrza w celu bieżącego monitoringu stanu powietrza atmosferycznego, ○ rozwój lokalnego systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu i jakości powietrza, ○ kontynuacja działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest poprzez wsparcie mieszkańców w demontażu, odbiorze i unieszkodliwianiu materiałów azbestowych oraz aktualizację inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy, ○ oczyszczanie i przywracanie wartości środowiskowych terenów zanieczyszczonych, ze szczególnym uwzględnieniem remediacji terenu po likwidacji nielegalnego składowiska odpadów niebezpiecznych w Kozach, ○ opracowanie nowych oraz aktualizacja istniejących dokumentów strategicznych i programowych w zakresie ochrony środowiska 				
<p style="text-align: center;">2.2. Wdrażanie działań adaptacyjnych i mitygacyjnych na rzecz zwiększenia odporności klimatycznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ zapobieganie powodziom i ograniczanie ich skutków poprzez ochronę oraz utrzymanie istniejących obiektów wodnych, ○ zwiększanie poziomu retencji wodnej poprzez zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, w tym m.in. poprzez rozwój infrastruktury małej retencji, ○ rozwój działań adaptacyjnych do zmian klimatu, w tym m.in. poprzez rozwój błękitnej i zielonej infrastruktury, ○ poprawa efektywności działania i potencjału służb ratowniczych, w tym poprzez modernizację siedziby i wyposażenie i modernizację strażnicy OSP w Dobrzanach, ○ poprawa efektywności energetycznej budynków sektora publicznego poprzez kompleksową termomodernizację, ○ poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez wymianę wysokoemisyjnych i przestarzałych źródeł ciepła w budynkach sektora publicznego, ○ montaż mikroinstalacji OZE na obiektach i budynkach sektora 				

	<p>publicznego,</p> <ul style="list-style-type: none"> o ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez wspieranie mieszkańców w procesie wymiany źródeł ogrzewania na niskoemisyjne, o rozwój lokalnej energetyki prosumenckiej poprzez promocję OZE i wsparcie mieszkańców w ich wdrażaniu, o zrównoważona gospodarka energetyczna gminy, w tym m.in. poprzez utworzenie Spółdzielni Energetycznej oraz rozwój systemu magazynowania energii, o współpraca z operatorami systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w celu modernizacji i rozwoju sieci elektroenergetycznej 				
<p>2.3. Kształtowanie świadomości ekologicznej i klimatycznej mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> o podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez edukację i działania informacyjne w zakresie ochrony środowiska oraz efektywności energetycznej, o upowszechnianie wiedzy i dobrych praktyk w zakresie ochrony środowiska oraz racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi, o rozwijanie wśród dzieci i młodzieży wiedzy i postaw prośrodowiskowych poprzez działania edukacyjne i projekty lokalne, o kształtowanie proekologicznych nawyków poprzez promocję zasad prawidłowej segregacji odpadów i roli mieszkańców w systemie gospodarki odpadami, o rozwój narzędzi informacyjnych wspierających edukację ekologiczną i postawy prośrodowiskowe wśród mieszkańców gminy, o zachęcanie mieszkańców do proekologicznych inicjatyw poprzez wsparcie finansowe i promowanie działań na rzecz środowiska, o wprowadzanie elementów edukacji ekologicznej do przestrzeni publicznej, w tym poprzez tablice informacyjne, 				

	<p>ekościeżki oraz punkty edukacyjne,</p> <ul style="list-style-type: none"> o połączenie edukacji ekologicznej z praktycznymi działaniami mieszkańców, w tym w ramach tworzenia ogrodów społecznych oraz akcji sprzątania terenów zielonych 				
Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Dobrzany oparty na lokalnych potencjałach, przedsiębiorczości mieszkańców i nowoczesnym rolnictwie					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
3.1. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków do aktywizacji gospodarczej mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> o rozwój oferty gospodarczej zachęcającej do powstania nowych przedsiębiorstw i inwestycji, o pozyskanie oraz uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną w celu zwiększenia ich atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów, o tworzenie instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców, w tym zachęt do podejmowania działalności gospodarczej (m.in. ulgi podatkowe), o wsparcie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy, w tym kontynuacja działań związanych z aktywizacją zawodową osób bezrobotnych, o wdrażanie zróżnicowanych instrumentów służących podnoszeniu kwalifikacji, nabywania kompetencji oraz zdobywania doświadczenia zawodowego przez mieszkańców, o rozwijanie kompetencji przedsiębiorczych młodego pokolenia poprzez działania edukacyjne w szkołach, o zapewnienie doradztwa i szkoleń dla przedsiębiorców z zakresu pozyskiwania funduszy zewnętrznych, cyfryzacji, oraz innowacyjnych rozwiązań w prowadzeniu działalności 				
3.2. Rozwój zrównoważonego i nowoczesnego rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> o ochrona gruntów o wysokiej przydatności rolniczej, o wspieranie innowacji w rolnictwie, tym wsparcie w modernizacji i restrukturyzacji małych gospodarstw rolnych, o rozwój doradztwa i wsparcia merytorycznego w zakresie 				

	<p>rolnictwa ekologicznego oraz agroturystyki jako elementów zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich,</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ wsparcie dla rolników indywidualnych w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, ○ organizowanie szkoleń z zakresu nowoczesnych technologii rolniczych, efektywności produkcji, ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, ○ realizacja szkoleń w zakresie zmian klimatycznych dla rolników, w szczególności związanych z przeciwdziałaniem skutkom suszy 				
<p>3.3. Rozwijanie lokalnej oferty turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze, kulturowe i przestrzenne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ zachowanie, modernizacja oraz zwiększenie rozpoznawalności zabytkowych obiektów i przestrzeni, ○ rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym dążenie do powstania bazy noclegowej i gastronomicznej, ○ stwarzanie warunków do rozwoju turystyki i rekreacji aktywnej, w tym poprzez rozwój infrastruktury rowerowej ○ wzmacnianie wykorzystania istniejących obiektów kulturalnych i sportowych w rozwoju turystyki i oferty rekreacyjnej gminy, ○ tworzenie i zagospodarowanie lokalnych przestrzeni rekreacyjnych odpowiadających na potrzeby mieszkańców w zakresie wypoczynku i integracji, w tym m.in. wokół istniejących jezior (kąpielisk), ○ rozszerzanie oferty turystyki aktywnej i rekreacji, w ramach rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w tym budowy parku linowego i skateparku, ○ dążenie do wykreowania i promocji lokalnego produktu, ○ współpraca z NGO w celu zwiększenia możliwości promocyjnych oraz poszerzenia oferty kulturalnej i sportowej, ○ aktywne prowadzenie kampanii promocyjnej gminy, w tym poprzez opracowanie i rozpowszechnianie lokalnego przewodnika oraz materiałów i folderów promocyjnych, 				

	<ul style="list-style-type: none"> o wzmacnianie rozpoznawalności gminy w skali lokalnej i regionalnej poprzez organizację wydarzeń kulturalnych o charakterze promocyjnym 				
Cel strategiczny 4: Gmina Dobrzany ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się w sposób odpowiedzialny i wspierający wysoką jakość życia					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
4.1. Zapewnienie nowoczesnej i dostępnej oferty edukacyjnej oraz opiekuńczej odpowiadającej na potrzeby lokalnej społeczności	<ul style="list-style-type: none"> o zwiększanie dostępności opieki nad dziećmi do lat 3 z uwzględnieniem aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania, o zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej z uwzględnieniem aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania, o modernizacja i doposażenie infrastruktury szkolnej w nowoczesne pomoce dydaktyczne i sprzęt edukacyjny, wspierające rozwój kompetencji uczniów i poprawę jakości kształcenia, o wzmacnianie bazy sportowej placówki edukacyjnej, sprzyjającej rozwojowi aktywności fizycznej uczniów, w tym m.in. poprzez modernizację sali gimnastycznej w szkole podstawowej, o tworzenie bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni szkolnej poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne oraz zapewnienie wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży, o wspieranie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez zajęcia pozalekcyjne o profilu sportowym, artystycznym i naukowym. o rozwój kompetencji kluczowych, w tym wprowadzanie zajęć z technologii cyfrowych, takich jak programowanie, robotyka, grafika komputerowa, o wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce, w tym poprzez 				

	<p>indywidualizację nauczania i dodatkowe wyrównawcze,</p> <ul style="list-style-type: none"> o wsparcie uczniów szczególnie uzdolnionych, w tym koła zainteresowań, olimpiady, o wspieranie rozwoju zdrowych nawyków wśród dzieci i młodzieży poprzez promocję aktywności fizycznej oraz działania z zakresu edukacji prozdrowotnej, o doskonalenie kadry wychowawczej i oświatowej poprzez kursy i szkolenia dla nauczycieli 				
<p>4.2. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych odpowiadających na zróżnicowane potrzeby mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> o utworzenie Centrum Usług Społecznych (CUS), o wsparcie działalności lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej, o podnoszenie kwalifikacji pracowników społecznych – szkolenia dla osób pracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami, o rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i rehabilitacyjnych oraz dostosowanie ich do potrzeb odbiorców, o rozwój mieszkalnictwa komunalnego oraz socjalnego, w tym dostosowanie mieszkań do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, o dążenie do integracji społecznej oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, o zwiększenie udziału osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, o wspieranie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych, w tym o charakterze specjalistycznym, o rozwój programów zdrowotnych i profilaktycznych, o rozwój i promowanie edukacji prozdrowotnej wśród mieszkańców, zwiększającej ich wiedzę i świadomość w zakresie zdrowego stylu życia i profilaktyki, o kontynuowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych 				

	<p>w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom,</p> <ul style="list-style-type: none"> o wzmocnienie systemu wsparcia terapeutycznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych 				
<p>4.3. Wzmacnianie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej poprzez rozwój oferty kulturalnej, sportowej oraz wsparcie dla lokalnych inicjatyw</p>	<ul style="list-style-type: none"> o utworzenie Domu Kultury w Dobrzanach, o wsparcie działalności Gminnej Biblioteki Publicznej w Dobrzanach wraz filię w Krzemieniu, o modernizacja elementów infrastruktury kulturalnej, w tym świetlic wiejskich, o rozwój całorocznej, zróżnicowanej oferty zajęć sportowych i kulturalnych dla mieszkańców, realizowanej we współpracy z organizacjami pozarządowymi i sołectwami, o rozszerzanie oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb różnych grup wiekowych, o wspieranie integracji społecznej, w tym integracji międzypokoleniowej, o wzmacnianie zaangażowania mieszkańców w rozwój lokalny i promocję gminy poprzez wspieranie inicjatyw oddolnych i aktywności obywatelskiej, o kontynuacja współpracy z NGO i stowarzyszeniami w zakresie wspólnej organizacji wydarzeń i inicjatyw społecznych, o wsparcie NGO, w szczególności KGW oraz jednostek OSP w aplikowaniu o środki zewnętrzne, o pogłębianie partnerstwa w ramach LGD Stowarzyszenie „WIR” – Wiejska Inicjatywa Rozwoju 				